

Sebnem
İşigüzel

§
EVEREST

Kaderimin efendisi

OYKU

2.
BASKI

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

1973 Yalova doğumlu. Ortaöğrenimini burada tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi'nde yazma serüveninde işine çok yarayan Antropoloji Bölümü'nde okudu. Gazeteciliğe henüz reşit olmadan 17 yaşında, takma isimle yazarak başladı. Aynı yıllarda *Sokak* dergisinde karikatürleri çıktı. Pek çok dergi, gazete ve televizyon kuruluşunda muhabirlik ve editörlük yaptı

İlk kitabı olan *Hanene Ay Doğacak* 1993 yılında yayımlandı ve aynı yıl Yunus Nadi Ödülü'nü kazandı. Bu kitap daha sonra Muzır Kurulu tarafından yasaklandı. Sonra *Öykümü Kim Anlatacak* (1994) ve ilk romanı *Eski Dostum Kertenkele* (1996), ağırlıklı olarak Radikal İki'de yazdığı yazıları topladığı *Neşeli Kadınlar Arasında* (2001) yayınlandı. 1997 yılından bu yana yaşamını yazarak sürdüren Şebnem İşigüzel evli ve üç yaşındaki Tamar'ın annesidir. Şu anda yazmayı vaat ettiği kısa bir aşk romanı üzerinde çalışmakta ve Everest'in yakın dönem programına alınmış özgün bir deneme metni hazırlamaktadır.

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Kaderimin Efendisi

Türk Edebiyatı 12

Kaderimin Efendisi
Şebnem İşigüzel

Kapak tasarımı: Mithat Çınar

© 2001, Şebnem İşigüzel
©2001; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

Birinci Basım: Temmuz 2001
İkinci Basım: Nisan 2003

ISBN: 975-316-863-3

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

EVEREST YAYINLARI
Çatalçeşme Sokak No: 52/2 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: 0 212 513 34 2021 Fax: 0 212 512 33 76
Genel Dağıtım: Alfa, Tel: 0 212 511 53 03 Fax: 0 212 519 33 00.

eposta: everest@alfakitap.com
www.everestyayinlari.com

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Erdem'e

*Kaderimin efendisi
Ruhumun komutanı benim.*

(William Ernest Henley)

İçindekiler

EFENDİSİ GÜL İLE FİKRİ	9
GÜL İLE FİKRİ	10
KADERİMİN EFENDİSİ	12
İSTANBUL YEMİŞ ONU	17
SELMA'NIN BÜYÜK SIRRI	21
PARİS DALGASI	22
ZENGİN BAY RONALDO	26
DOĞURAMAYAN EMİNE	30
BEYHAN'IN ALINGANLIĞI	34
PLAJDA	40
DİMİTRİ'NİN PAPAĞANI	44
PARA	46
FİLDİŞİ SARISI	49
HOROZ NURİ'YLE KARŞILAŞMA	51
KRALIN ARABASI	56
DERTSİZ BAYAN KU HARİK	60

KADERİMİN EFENDİSİ

GÜL İLE FİKRİ

Hemşire biraz önce rutin işlemleri; ateşini ve nabzını ölçmek, bir morfin iğnesi daha yapmak üzere odaya girdiğinde fark etmişti kadının öldüğünü. Karısının başucunda bekleyen Fikri Çalışkan'a, "Başınız sağolsun," demişti. "Karınız ölmüş."

Ateşi 36.5 dermiş gibi, bu morfin iğnesi onu sabaha kadar idare eder dermiş gibi, her zamanki gibi sakince, hiçbir şey olmamış gibi söylemişti bunu. Fikri Bey bu yüzden anlayamamıştı hemşireyi. Ölümün ne demek olduğunu unutmaması bu yüzden. Yine bu yüzden sormuştu:

"Ne dediniz?"

Genç, belki de mesleğinin ilk yılındaki hemşire bu defa başını öne eğerek tekrarlamıştı:

"Karınız ölmüş, efendim."

Hemşire bunu tekrar eder etmez, Fikri Bey yassı büyük altın sarısı rakamları kolayca seçilen kol saatine bakmıştı. Saat kaçtı, biricik karısı Gül saat kaçta ölmüştü? Saat kaçta ruhu bu dünyadan ayrılmıştı? Gül saat kaçtan itibaren artık olmayacaktı? Saat tam 03.00'tü. Gece 03.00'tü. Güzel bir yaz gecesi, saat 03.00'tü. Başlarının üzerindeki pervane dönüp duruyordu. Oda ışsızdı. Gül, son günlerde ışıktan çok rahatsız olmaya başlamıştı. Fikri Bey yatağın başucunda, ayakta dikiliyordu. Başını öne eğmişti. Hemşire, nedendir bilinmez, yatağın çarşaflarını düzeltti. Ölünün yüzünü kapatmak istedi. Ama önce sordu:

"Yüzünü örteyim mi?"

Başını salladı Fikri Bey, hayır anlamında:

"Biraz seyretmek istiyorum karımı."

Sonra boğuk boğuk ağlayarak yanaştı, ölü karısının başucuna. Hemşire gereksiz açıklamalarına devam etti:

"Ben doktoru çağıracağım. Ölüm raporunu o tutacak. Karınız bu gece burada kalabilir. Sabaha az kaldı zaten. Morga sokmamıza gerek olmayabilir."

Fikri Bey hemşireyi duymuyordu. Oda çok sessizdi. Bu yüzden hemşirenin yürürken birbirine sürten bacak, kumaş ve çoraplarının çıkardığı hışırtıya benzer ses duyuldu. Bu çok derinden duyuldu. Sonra genç hemşire kapıdan çıkarken başka bir hemşire arkadaşıyla karşılaştı.

Arkadaşı, "Sen bu gece nöbetçi misin?" diye sordu

Kapının önünde konuşular. Bu da duyuldu.

Ama Fikri Bey hiçbir şey duymuyordu. "Acaba Gül tam ne zaman ölmüştü?"

İki saat önce hemşire morfin iğnesi yapmak için gelmişti. Gül o zaman yaşıyordu. İğneden bir saat sonra gözlerini aralamış, derin derin nefes almıştı. Fikri Bey o zaman pencereden karanlık bahçeye bakıyordu. Esenköy kasabasının küçük hastanesinin bahçesine. Tek katlıydı hastane. Odanın pencereleri gül hatmilerin, kadife çiçeklerinin, hanımellerinin içine açılıyordu. Fikri Bey karanlıkta usul usul sallanan çiçekleri izliyordu. Sonra birilerini dinliyordu. Yeni doğum yapan bir kadının yakınlarını. Bahçenin bir köşesinde sigara içiyorlardı. Sigara içiyor ve konuşuyorlardı. Neşeli neşeli, heyecanlı, çok heyecanlı. Ateş böceği gibiydi sigaralarının ateşi. İşte o sesler arasından duymuştu, karısının derin derin nefes aldığını. Koşmuştu hemen.

"Gül," demişti, "iyi misin?"

Gül cevap veremeyecek kadar hastaydı. Pankreas kanseriydi. Bu beş ay önce ortaya çıkmıştı ve şimdi ölüm döşeğindeydi. Ama Fikri Bey karısının ölüm döşeğinde olduğunu düşünmüyordu. Baharın başında şu yoldan yürüyerek gidiyorlardı. Yan yana. Gül, Fikri Bey'in koluna girmişti. Mavi triko takımlarını giymişti. Yeni almıştı o takımını. Pankreasında uyuyan kanserini öğrendiğinde de, doktor doktor dolaştıklarında da üzerindeydi o triko takım. Bahar havası, kahverengi yün bir şal vardı omuzlarında. Türkan Şoray gibiydi Gül. Şimdiyse hiçbir soruya cevap veremeyecek kadar ağır hastaydı. Saçları tedavide dökülmüştü. Yeşil bir örtü sarılmıştı başına. Annesi sarmıştı bunu. Çok, çok zayıflamıştı. Ama yine de Türkan Şoray'a benziyordu. Fikri Bey karısının iyileşeceğinden emindi. Ama şimdi hemşire onun öldüğünü söylemişti.

İki saat önce, "İyi misin?" sorusuna cevap veremeyecek kadar ağırlı sızılı uyuyan Gül sadece, "Anılarım," demişti.

Fikri Bey morfin iğnelerinin ağrısını güç bela dindirdiği karısının neler düşündüğünü merak etti. "Anılarım," diye sayıkladığına göre, geçmiş güzel günleri düşünüyor olmalıydı.

Aralarındaki hep aşktı. "Birazcık kavgamız gürültümüz olsaydı," diyordu Fikri Bey bir dostuna, "Kızdığım, sevmediğim şeyleri olsaydı Gül'ün. Belki o zaman daha kolay kabullenirdim hastalığımı." Fikri Bey karısının hasta olmasına dayanamazken, doktorların biçtiği kısa ömürlere inanamazken, biraz önce kendisine karısının öldüğü söylenmişti. Başlarının üzerindeki pervane dönüyordu. Pervanenin zayıf, güçsüz motorunun yumuşak vınıltısı duyuluyordu. Fikri Bey başını karısının boyun çukuruna gömdü. Kokladı karısını. Ağladı ve kokladı. Bir daha ona böyle dokunamayacağını, onu çok özleyeceğini düşünüp daha çok üzüldü, daha çok kokladı.

Nedendir bilinmez, hayalinde kasabanın plajında bir görüntü canlandı. Geçen yazdı. Fikri Bey göbeğine kadar suya girmişti. Gül kıyıda, ayak bileklerine kadar gelen suda dikiliyordu.

"Su çok soğuk, Fikri, nasıl girdin?" diye soruyordu.

Güzelce gülüyor, eğilip parmak uçlarıyla suya dokunuyordu. Gül o sahilde, o plajda ayak bileklerine kadar suya girmiş, ne güzel duruyordu. Güneş ışıltılı bir hale yaratmıştı çevresinde. Gülüyordu.

"Ben giremeyeceğim, Fikri," diyordu.

Geri dönüp kumların üzerine oturuyordu. Bacaklarını kollarının arasında topluyordu. Gülümseyerek denizde açılan kocasını seyrediyordu. Dubalara kadar soluksuz yüzen kocasına el sallıyordu.

Fikri Bey hep bunları hatırlayacağını düşündü. Hayatını anıların içine gömüp özleyerek yaşayacaktı. Morfinin hangi dozu bu acıyı kesebilirdi? Doğruldu, burnunu çekti. Hüngür hüngür, sarsıla sarsıla ağlıyordu.

"Yokluğuna nasıl dayanacağım, Gül? Senin yokluğuna nasıl dayanacağım?"

Başlarının üzerindeki pervane dönüyordu. Karısının elini tuttu. O an sanki bir şeyler kıpırdadı. Hatta bu, karısının parmak uçları bile olabilir. Gül'ün göğsü hafiften inip kalktı gibi göründü gözüne. Yanağını yüzüne dayadı, bir şey anlayamadı. Başlarının üzerinde dönüp duran şu pervanenin rüzgârı bir şeyi kıpırdatmış olmasın diye bakındı. Pervaneyi kapadı. İnceden inceye odada dolaşan rüzgâr kesildi. Yine de Gül'ün kıpırdayıp kıpırdamadığını anlayamadı. Sonunda ağzına ayna tutmak geldi aklına. Bir tane el aynası olacaktı. Gül'ün başucundaki dolapta. Buldu onu. Ağzı aralanmış, öylece yatan Gül'ün ağzına tuttu aynayı. Kendi soluğunu çok uzakta zaptederek bekledi. Sonra aynayı kendine çevirdi. Hiçbir şey göremedi. Kendi yüzünü göremedi. Kapıyı açtı, odadan çıktı. Koridordaki florasın ışığı gözünü aldı. Yanılmıyordu, ayna nefesle buğulanmıştı. Gül yaşıyordu. Hemşire ve doktor, koridorun başında ona doğru geliyorlardı:

"Ölmemiş, yaşıyor," diye seslendi.

Hemşire ve doktor adımlarını hızlandırdılar. Doktor odaya girer girmez Gül'ün kalbini dinledi.

"Evet," dedi hemşireye, "daha ölmemiş."

Fikri Bey odada sevinçle dönüp duruyordu. Karısının nefesiyle buğulanmış ayna hâlâ elindeydi.

"Karımın yaşama şansı olmadığını, ölümünün çok yakın olduğunu da biliyorsunuz, değil mi?"

"Biliyorum," demek zorunda kaldı Fikri Bey.

Ardından gülerek, "Ama şimdi yaşıyor," dedi.

Karısının elini tutup başucuna oturdu.

"Bir gün sonra, bir saat sonra ölecek olsa bile, şimdi yaşıyor," dedi kendi kendine.

Hemşire, doktora yanılmış olmasının imkânsız olduğunu anlatıyordu. Çıkarken pervaneyi çalıştırmışlardı. Pervane başlarının üzerinde dönüp duruyordu. Karısının karanlık yüzündeki derin gölgeleri seyretti. Karısının acıyla aralanmış dudaklarını. Sonsuz bir mutluluk ve heyecanla seyretti karısını. Onun yaşıyor olduğunu düşünerek. Bundan sonsuz bir mutluluk duyarak.

O saatleri karısıyla birlikte geçirdiği en güzel saatler olarak hatırlayacaktı. Hatırlayacak ve düşünecekti, aşkın nelere kadir olduğunu, aşklarının belki onu geri getirecek, ona yeniden soluk verecek kadar yoğun olduğunu düşünecekti. Güzel karısı için, "Ölürken bile beni mutlu etmesini bildi," diyecekti.

KADERİMİN EFENDİSİ

"İstanbul'un en güzel yerinde çalışıyorsun," demişti arkadaşı ona. Yaşadığı ve çalıştığı yerin güzelliğinin Murat da farkındaydı. Yenikapı'da yirmi dört saat açık bir Oto YıkamaYağlama'da çalışıyordu.

"Ne güzel lan," demişti arkadaşı, "her gün denizi görmek ne şahane."

Hele bugün, Allah'ın birkaç gün doya doya seyredelim diye gönderdiği bulutlar öbek öbek denizin üzerine yığılmıştı. Şaşırtıcı olan, güneşin hiçbir bulut kümesinin, öbeğinin tuzağına düşmeden yüzünü bize göstererek yoluna devam etmesiydi.

Sonra dükkânın sağı solu kestane ve çitlenbik ağaçlarıyla doluydu. Bu ağaçların müdavimi kuşlar vardı. Bu kuşlar ötüyordu. Hatta öyle çok ötüyorlardı ki patronun kafasını attırıp ağaçlara doğru birkaç el kuru sıkı sallamasına neden oluyorlardı. Kuşlar aptaldı işte, çok geçmeden yine geliyorlardı. Patron da aptaldı, her gün aynı şeyi beş altı defa yapıyordu. Hatta eline tüfeği kapıp dışarı çıkmaya üşendiğinden, içeriden seslendiği de oluyordu:

"Sallayın lan bi taş ağaçlara doğru!"

Dükkân, Murat'ın geçmişte görkemli bir Bizans Sarayı olduğunu bilmediği harabenin içine kurulmuştu. Yoo, daha önce bir müşteri, "Bu dükkânı bu güzelim sarayın içerisine nasıl oymuşlar?" demişti.

Murat da bu adama dükkânı gezdirmiş, ertesi gün kapıya Anıtlar Yüksek Kurulu'ndan bir heyet dayanmıştı. Gerçi patron ayaklarına birer kuru sıkı sıkıp kuşlar gibi dağıtmıştı onları, ama kabak Murat'ın başına patlamış, ilk patron dayacağını da o zaman yemişti.

Bu Oto Yıkama Yağlama, Murat sayesinde yirmi dört saat açıktı. Annesi ikinci evliliğini yapıp üvey babasıyla papaz olunca kapağı buraya atmıştı. Patronun da işine gelmiş, burasını yirmi dört saat açık tutmaya karar vermişti. Malûm, gece çalışan taksiciler için arabalarını yıkayıp yağlatmaya en uygun zaman gecenin bir yarısıydı. Murat gece çalıştığı için güne diğer çalışanlardan daha geç, saat 11.00'de başlıyordu. Üvey babasıyla paylaştığı evden kurtulunca, yıllarca mahalle takımında top koşturduğu arkadaşları ziyaretine gelmişlerdi. Murat'ın kaldığı odayı görünce, "Mahzen lan burası," demişlerdi. Kaldığı yer yüksek tavanlı, kocaman bir odaydı. Yerleri eğrilmiş, delinmiş mermerlerle döşeliydi. Duvarlar incecik tuğlalarla örülüydü ve bu incecik tuğlalar odanın tam ortasında bir kubbe gibi yükseliyordu. Kapı yoktu. Bol tüylü bir Kars battaniyesi kapı işlevini görüyordu.

Odada dışarıdan çekilmiş bir elektrik hattı vardı. Ucunda çıplak bir ampulün sallandığı bir kablo iniyordu kubbenin tam ortasından. Her zaman toplu duran bir yatak, bu yatağın başucunda, portakal sandıklarından yapılmış bir yükselti vardı. Yükseltinin üzeri ıvır zıvırla doluydu. Yatağın başucuna Galatasaraylı Okan'la Emre'nin posterini asmıştı. Ayakucuna da Mahsun Kırmızıgül'ün, Murat'ın adını bile duymadığı Prince gibi baktığı bir fotoğrafı. Üstelik bu fotoğraf imzalıydı. Üç dört ay evvel Beyaz Prince'in arabasını Murat yıkamıştı. Patron fotoğraflarını çekerken, kendisi de Mahsun'la dükkânın önünde kol kola durup poz vermişti. Ama evde tekne kazıntısı dediği veledi, fotoğraf makinesinin kapağını açıp filmi yakmıştı. Patronun söylediğine bakılırsa o da bacaksızı yakmıştı:

"Kaç defa böyle bir fırsat elimize geçer, kaç defa Mahsun Kırmızıgül dükkânımıza gelir, bir çayımızı içer!" diye günlerce söylenmişti.

Murat imzalı bir fotoğraf istemiş, Mahsun Kırmızıgül yanındakilere sormuş, "Bitti" cevabını almıştı. Malûm, Silivri'den haftasonu programından geliyorlardı. Herkes önünü kesip bir imzalı fotoğraf istemişti. Murat da, "Bir daha nerede Mahsun Kırmızıgül'ü görüp imza alacağım?" deyip durmuştu. Gerçi arkadaşları Mahsun Kırmızıgül'ün arabasını yıkadığına böyle bir kanıtı gerek duymaksızın inanmışlardı. Ama Murat, fotoğraflar yandıktan sonra arkadaşlarını kandıramayacağını düşünüp, günlerce üzülmüştü.

Derken bir gece yarısı Murat'ın odasındaki zil çaldı. Dışarıda, üzerinde bir ambulans ışığının dönüp durduğu, altında, "Geldiğinizi haber vermek için zile basın" yazan bir zil vardı. Zilin ucu Murat'ın odasında, yatağının başucundaydı. Murat rüyasında dünya kupasında top koştururken zil çaldı. Maç çok heyecanlı geçtiğinden

Murat zili duymadı. Zil iki defa çaldı, Murat gözünü açıp dışarı çıktı. Bir hayalden diğerine düşmüş gibiydi. Mahsun Kırmızıgül ellerini pantolonunun cebine sokmuş, "Aslanım, seni de uyandırdık ama," diyordu.

Murat merdivenlerde durmuş, gözlerini kırıştıyordu. Şu çağrı ziline üzerindeki lanet lamba gözünü alıyordu, ama yanılmıyordu, karşısındaki Mahsun Kırmızıgül'dü. Üstelik, "Tanıdın mı beni?" diye de soruyordu.

"Arkadaş hastalandı, arkaya kusuverdi, sadece arka paspaslara bir su tutabilecek misin?"

Murat havuç parçacıkları ve yeşil bezelyeleri seçilen (kusan kişi, anlaşılan Amerikan salatası yemişti) kusmuşu tazyikli suyla püskürttü. Bununla kalmayıp, Mahsun Abisine bir kıyak yapıp, bütün koltuklara oto parfümü sıktı.

Ancak arabaya binenler bundan hiç hoşnut kalmayıp, "Araba hacı yağı gibi kokuyor," diye söylendiler.

Murat, Mahsun Kırmızıgül'den para almadı. Mahsun Kırmızıgül de ona yüklü bir bahşış ve Prince'e benzeyen imzalı fotoğrafını bıraktı. Giderken omzuna dokunup, "Sağolasın," deyince Murat iyice yüreklenip:

"Bir şey soracağım," dedi.

Murat daha sorusunu sormamıştı ki Mahsun Kırmızıgül:

"Nasıl kaset yaparım mı diyecektin?" dedi.

"Yok," dedi Murat. "Nasıl futbolcu olurum?"

Mahsun Kırmızıgül gülerken arabasına bindi, kontağı çevirdi.

"Onu futbolcu ağabeylerine soracaksın, aslanım," deyip gazladı.

Murat'ın futbolculuk hayali toplara şimşek gibi çakıyor, kaşla göz arasında kalenin dibinde bitiyordu. Dükkânın tam karşısında, denizin kıyısında, ışıklı bir halı saha vardı. Akşam patron gittiğinde Murat oraya koşuyordu. Mutlaka bir oyuncusu eksik takım çıkıyordu. O zaman sahayı işletenler Murat arkadaşı işaret ediyorlardı. Murat da çekirdek yediği yerden doğrulup oyuna giriyordu. Halı sahayı işletenlerle arkadaş olmuşlardı. Onlarda ayağına göre krampon da vardı. Yoksa Murat, uzun süre kösele ayakkabılarıyla top koşturmuş, buna rağmen arkasından "Zidan gibi çocuk" denilmişti.

Çocukluğundan bu yana topu ayağına aldığı anda bambaşka bir dünyaya geçiyordu. Hayatta bu kadar çok mutlu olduğu bir başka durum daha yoktu. Garip olan, hiçbir zaman futbolcu olmayı düşünmemiş olmasıydı. Daha doğrusu mahalle arkadaşlarıyla top koştururken böyle bir şeyi aklının ucundan geçirmemişti. Ama bu ışıklı halı sahada herkes ona bir futbol yıldızı gibi davranıyordu. Bütün golleri Murat atıyordu ve maçtan sonra jeeplerine atlayıp evlerinin yolunu tutan takım arkadaşları, can dostlarıymış gibi Murat'ı alnından öpüyor, kucaklıyorlardı. Hatta bir iki tanesi, daha sonra tesadüfen dükkâna gelip arabalarını yıkatmış, ama Murat'ı tanıyamamışlardı. Murat da kendisini tanıtmamış, "Ben Zidan dediğiniz şu çocuğum..." diyememişti. Patronun, onun geceleri halı sahada, bir gözü topta bir gözü dükkânda, top koşturduğundan haberi yoktu.

Sonra talihsiz bir şekilde patronu durumdan haberdar olmuştu. Patronunun kadim bir dostu, Murat ışıklı halı sahada çılgınca top koştururken, neredeyse saat başı dükkâna gelip çağrı ziline basmış, ancak cevap veren olmamıştı. Ertesi sabah erkenden gelip, "Geçen gece de geldim geldim, çaldım çaldım," diye yakınmıştı. Murat diğer iki çalışan arkadaşıyla göz göze gelmişti. İkisi de onun en geç saat on bire kadar halı sahada top koşturduğundan haberdardılar. Onu hem çok sevdikleri hem de yirmi dört saat burada kalarak onları gece nöbetinden kurtardığı için patrona şikayet etmiyorlardı. Patron yakın dostunun gece boyunca geldim kimseyi bulamadım şikayetlerini dinledikten sonra, Murat'a dönüp, "Bak abi ne diyor lan!" diye çıkmıştı.

Müşteri gidince Murat'ı köşeye sıkıştırıp korkutmuştu:

"Ben gidince dükkâna kilit vurup bi dolaplar çeviriyorsan, yakarım ulan seni!"

Ustasının Murat'ı yakacağı zaman çok geçmeden gelmişti. Murat yine bir gözü caddenin ötesindeki yanıp sönen ışıktaki, top peşinde koşturuyordu. Üstelik bu defa maç yaptığı ahilerden birisi, eline Beşiktaş kulübünden tanıdığı masörün kartını sıkıştırmıştı: "Ben senden söz ettim. İstedığın zaman git, seni hocalarla tanıştırap genç takımında deneyecekler."

Murat sinsice çaldığı toplara ağırları delegecek kadar hızlı vurur, herkese sanki sahada Murat'dan on tane var dedirtir, bir orada bir burada, hoop kalenin önünde belirirken, "Biliyorum," diyordu içinden, "Ünlü bir futbolcu olacağımı biliyorum." Sonra futbol oynayan bu çelimsiz çocuktan beklenmeyecek laflar ediyordu kendisine:

"İnanmışım her şey oldu. Kaderimin bir tek efendisi var. O da benim."

Yıldızlar, ışıl ışıl gemiler, şıkır şıkır deniz. Bir an tepesindeki tabak gibi ayı top zannetti: "Aya kadar fırlatabilirim şu topu," dedi sevinçle. "Biliyorum, meşhur bir futbolcu olacağıma inanıyorum. Biliyorum. Hayallerim, gözlerim açık gördüğümdür."

Sonra bir el kirli tişörtüne yapıştı, sesini duyduğu bir tokatla yeşil halı sahayı öptü. Burun üstü öyle bir çakılmıştı ki, sonra alını ve burnunun üstü kabuk bağlayacak kadar kötü yara olmuştu. Ustası, ite kaka oyundan çıkarmıştı onu.

Takım arkadaşı olan beyefendiler, "Ne yapıyorsun yahu, çocuğa?" diyerek çıkmışlardı.

"Benim dükkânımı işleteceği yerde burada top peşinde koşturuyor bu hergele! Bundan da haberiniz var mı?"

Murat, ustasıyla çağrı ziline üzerindeki yanar döner ışığın önüne gelene kadar gözü ışıklı halı sahasındaydı ve oyunun tekrar neden başlamadığını merak ediyordu. Herkes langırt masasının üzerindeki plastik adamlar gibi donmuş, onlara bakıyordu. Ustası, deyim yerindeyse Murat'a girişti. Murat sıkı tokatlarla yaprak gibi savrulurken, başının üstünde bir Mercedes arması gördü. Mahsun Kırmızıgül yine gelmişti.

Murat'ın dayak yediğini, ayaklarının dibinde boylu boyunca yattığını fark etmemiş olmalıydı ki söze, "Yahu bizim buraya ayağımız iyi alıştı. Şimdi Yeşilköy'de bir programa gidiyorum, baktım araba çamur, aklıma geldiniz," diye başladı, sonra ayaklarının dibindeki Murat'ı fark etti.

"Ne oldu aslanım sana?" dedi.

Murat yan gözle ustasına baktı:

"Mahsun kardeşim onun kabahatini bir bilersen," dedi ustası.

"Ya boşuna mı söylüyoruz 'Hepimiz Kardeşiz' diye?" dedi Mahsun Kırmızıgül. Yine elleri koyu renk blue jeaninin ceplerinde konuşuyordu. "Hadi aslanım, önce yüzünü yıka sonra da arabayı." Sonra da sözünü ettiği şarkısını okumaya başladı:

Bir kardeş kardeşi öldürüyor ne diye

Dağlar oy oy oy, yollar oy oy oy

Murat'ın patlayan dudağı, sıyrılan burnu ve alnından dolayı kan içinde kalan yüzüne su tutan ustası yelkenleri çoktan indirmişti.

Arabanın yıkama işi bitince ustası, "Oğlum, Murat," diye seslenmişti biraz önce haşat ettiği Murat'a. "Git,

Kumkapı'dan bir şipşakçı bul, hemen getir buraya, Mahsun Abinle bir fotoğrafımızı çeksin." Sonra da kırmızı Şahininin anahtarını uzatmış, "Al, benim arabayla git, bekletmeyelim abimizi," demişti.

Kısa bir süre sonra şipşakçı gelmiş, fotoğraflar çekilmiş, her şey tatlıya bağlanmıştı. Mahsun Kırmızıgül ve ustası gittikten sonra Murat, cebinden Beşiktaşlı masörün kartvizitini çıkarmış, kuruması için gidip yatağının başucuna bırakmıştı. Tekrar dışarı çıkıp hortumu yola, ağaçlara, ağaçlardaki uyuyan kuşlara ve arabaları yıkadıkları yerdeki asfalta tutarak eğlenirken, yanı başında sanki ışık topu gibi bir şey bitti. Murat daha sonra kızı ilk gördüğü anı böyle hatırlayacaktı.

Bembeyaz bir ışık, sapsarı bir kızdı yanbaşındaki. Upuzun beyaz bacakları, kalın topuklu sedefli pembe ayakkabıları, siyah minicik bir şortu ve mor naylon bir tişörtü vardı. Sapsarı dümdüz saçları yüzünün yarısını kapatıp omuzlarına dökülüyordu. Gözleri maviydi ama Murat bunu sonra fark etmişti. Kapkara çerçevelenmişti gözleri. Pırıl pırıl mor bir farla boyanmıştı gözkapakları. Şakaklarına kadar yayılmıştı bu mor far. Ruju da dağılmıştı.

"Su versene," demişti Murat'ın ucunu tuttuğu hortuma doğru eğilip. "Çok susadım."

Murat bu kadar iştahla su içen birisini görmemişti. Kız ıslak elini saçlarına, yüzüne sürdü. Böylece mor göz farı neredeyse bütün yüzüne yayıldı. Ne yapacağını bilemez şekilde ayakta duruyordu. Arkasına baktı. Birkaç defa yaptı bunu. Hortum ayak uçlarında suyu boşa akıtıp duruyordu.

"Beni bulacaklar," dedi kız. "Beni saklayacak yer var mı?"

Murat, ıslanan ayak parmaklarını kösele ayakkabısının içinde kıvrıp bıraktı. Dükkâna doğru yürüdü. Kız da peşinden.

"Sen nereye?" dedi kıza dönüp.

Kız arkasına dönüp baktı. Murat, kızın kendisinden daha uzun boylu ve yabancı olduğunu düşündü.

"Peki gel," dedi isteksizce.

Daha büyük bir şeyden korkuyor olmalıydı bu kız. Yoksa, diyordu Murat içinden, hiç bilmediği bir delikanlının peşine takılıp bu ine girer miydi? Ya şeytana uysaydı, kızı yatağa yatırıp öpseydi, öpseydi, öpseydi...

Battaniyeyi araladı, kuş kafese girdi. Murat kıza sarıldı. Başı kızın çenesine geliyordu ve kızın upuzun beyaz boynunu öpüyor, çıkık köprücük kemiğini emiyordu. Kız sesini çıkarmıyordu hiç. "Bunu yapmamak aptallık olurdu," diye geçiriyordu içinden Murat. Bu kızı rahat bırakmak, elini eline değdirmeden bir saat, iki saat ya da usta gelene kadar burada misafir etmek aptallık olurdu. Kızla birlikte yatağa yuvarlandılar.

"Sakın yapma," dedi kız. "Bu senin için çok kötü."

Sonra küçük bir çocuk gibi hıçkırarak ağlamaya başladı.

Murat, çelimsiz vücudunu kızın üzerinden çekti. Kız iki eliyle yüzünü kapamış, ağlıyordu. Hiç bu kadar ince bilekler görmemişti Murat. Çok utandı. Yatağın kenarına yere oturdu. Belli ki çok çaresizdi bu kız. Murat'dan yardım istemişti. O da üstüne çıkıp onu becermeyi düşünmüştü.

Murat kıza bir bardak su getirdi. Kız hayır anlamında başını salladı. Bütün makyajı akmıştı. İşte, Murat o zaman kızın masmavi gözlerini gördü. Bugüne kadar mavi gözlü erkekler dışında mavi gözlü bir kadın görmediğini düşündü. Ama bu imkânsızdı. Mutlaka kimsenin gözleri böyle güzel değildi. Kız, uzun bacaklarını toplayarak yatağın kenarında doğruldu.

"Biliyor musun, surda bir hastane var," dedi Murat'a. Eliyle upuzun incecik parmaklarıyla Murat o an kızın her şeyinin incecik olduğunu düşündü hastaneyi işaret etti.

Murat hastaneyi bilmediğini gösteren bir hareketle dudağını büktü.

"Yakında," dedi kız. "Benim gibileri polislerin götürdüğü. Orosuların gittiği, Nataşaların."

Murat kızın sözünü ettiği yerin Zührevi Hastalıklar Hastanesi olduğunu anladı. Ancak bir türlü "Zührevi" diyemedi, bu yüzden sustu. Kız, sarı saçlarını kulağının arkasına sıkıştırıp konuşmasını sürdürdü:

"Polis bizi oraya götürdü. Bende hastalık çıktı." Burada uzunca durakladı, dudaklarını ıslattı, birdenbire yeniden ağlamaya başladı. "Ölücem ben," dedi. Dudağını ısırarak başını salladı çok acı çeker gibi: "AIDS'im ben. Sınırdışı edeceklerti, ben de kaçtım. Ölene kadar çalışacağım burada."

Kız hıçkırarak ağladıkça sırtındaki kürek kemiği titriyordu. Ne kadar zayıf, diye düşündü Murat. Kız yatağın üzerinde iki büklüm olmuştu. Burnunu çekti:

"Anneme para lazım. Belki burada ölüürüm ama dönmem."

AIDS'in ölümcül bir hastalık olduğunu biliyordu Murat. Üvey babasının kardeşi her ne kadar kanserden gitti deseler de annesi fısıldarken duymuştu, onun kötü hastalıktan altı ayda eriyerek öldüğünü. Demek bu sarı güzel kız da kötü hastalığa tutulmuştu. Ses çıkarmayıp Murat'ı içine alsaydı, o da eriyerek ölecekti.

Kıza, "Dinlen," dedi Murat. Ona çay yaptı.

Kız, Murat'ı seyrediyordu:

"Sen de yaralısın," dedi kendi burnu ve alnını işaret ederek.

Murat sadece başını salladı. Sonra bir bardak bile çay içmeden, Murat çömeldiği yerde, kız onun yatağında uyuyakaldılar.

Murat kapı niyetine kullandığı Kars battaniyesinin rüzgârıyla uyandı. Başını kaldırıncı ustasıyla göz göze geldi. Belli ki ustası nerede kaldı bu çocuk diye odasına dalmıştı. Murat'ın yatağında yatan kız görünce ne yapacağını bilemedi. Yerde çömelmiş oturan Murat'ı tekmelemeye başladı:

"Bu ne ulan! Akşam o dayağı yiyen ben miydim! Sen kafayı yemişsin, oğlum. Futbol merakı, yatakta orospular, siktir git lan! Toparlan git, gözüm görmesin. Dağıtacağım siktiğimin suratını."

Kız küçük bir çocuk gibi battaniyeyi gözlerine kadar çekmiş, bakıyordu. Usta giderayak, belki kızın çıplak olduğunu düşünüp, onları daha çok utandırmak için kızın üzerindeki battaniyeyi çekti. Kız pembe ayakkabılı uzun bacaklarını topladı. Murat o anda kızın kaç yaşında olduğunu çok merak etti. Bunu öyle çok merak etti ki ustasının yanında bile sorabilirdi. Ustası çıkarken kapı niyetine kullandığı battaniye düştü.

Murat kıza sadece, "Gitmeliyiz," dedi.

Fazla eşyası yoktu. Yatağını, çaydanlığını, kap kaçağını orada bıraktı. Bir tek battaniyesini, elbiselerini ve Mahsun Kırmızıgül'ün imzalı fotoğrafını aldı. Galatasaraylı Okan ve Emre'nin posterleri duvarda asılı kaldı. Murat onlara bakıp gülümsedi:

"Sizinle nasılsa sahalarda görüşeceğiz."

Kuruması için başucuna bıraktığı Beşiktaşlı masörün kartvizitini cebine koydu. Sonra da yıllardır bu sarı kızla takılıyormuş gibi dükkândan çıktı. Arabaların tepesinde köpüğe gömülmüş arkadaşları, Murat'ın, yanında minicik şortlu upuzun bacaklı bir kızla dükkândan çıkmasını ağızları açık izlediler. Onlara dönüp, "Bıraktığım eşyaları paylaşabilirsiniz," dedi. Bunu söylerken, bir gözü pencereden onları izleyen patronuna kaydı. Bu adam sinirlenince kıvrır kıvrır saçları sanki kafasının tepesinde toplanıyordu. Murat'a öyle gelmişti. Sanki ustasının kıvrırcık saçları alnının üzerinde kavun büyüklüğünde bir kafa daha oluşturmuştu. Murat gerek görmediği halde, arkadaşları yanındaki kızın havasına Murat'ın elini sıkıp sarıldılar. Kızla da neredeyse sadece parmak uçlarını tutacak şekilde tokalaştılar.

Murat kızla el ele tutuşup gitti. Ustası arkalarından ağaçlara doğru iki el ateş etti. Kuşlar korktu, uçtu, kız başını çevirip baktı. Sonra Murat, kolunu kızın beline doladı. Merak ettiği soruyu sordu:

"Kaç yaşındasın sen?"

"Daha adım bile bilmiyorsun," dedi kız gülerek.

"Ne güzel söyledin," deyip kızın dudaklarından öptü.

Murat'ın bunu yapabilmesi için kız başını birazcık eğdi.

"Bu ayakkabılar yüzünden," dedi Murat, kızın ayağındakileri işaret ederek. "Yoksa eşittir bizim boyumuz."

Kız durup ayakkabılarını çıkardı. Gerçekten eşitti boyları. Murat burnunu kızın saçlarına gömdü. Ne güzeldi, sapsarıydı saçları. O kızı, kaderinin yeni efendisini çok seveceğini düşündü. Hatta sevdiğini, âşık olduğunu. Sevmenin, aşkın çok güzel olduğunu.

İçinden, "İnsan hayatta bir kere âşık olmalı," dedi. Üstelik öleceğini ve artık ünlü bir futbolcu olamayacağını bile bile.

İSTANBUL YEMİŞ ONU

Ramazan'ın uykusu kaçmıştı. Her gece bu saatlerde uyanıyor, iki çocuğu ve güzel karısını uyandırmamak için hiç kıpırdamadan yatıyordu. İki aydır Aksaray'da bu bekâr otelinde kalıyorlardı. İstanbul'a Arnavutluk'tan gelmişlerdi. Dıraç'daki küçük evi, dört tavuk, iki inek ve üç keçiyi, ev eşyalarını ve düğünlerinde hediye edilen duvar saatini satın gelmişlerdi. Ramazan'ın tahmininden daha fazla para harcanmıştı yolda. İstanbul'da ilk yirmi gün iş bulamamıştı. Sonra bekâr otelinde kalan işçiler onu çalıştıkları inşaata götürmüşler, orada bir ay çalışmıştı. İnşaat işini hiç bilmediğinden, kum, çakıl, çimento ve tenekelerle harç taşımış avuçlarıyla sırtı, eşek gözü kadar yaralarla dolmuştu. Yaraları kabuk bağladığında inşaat sahipleri şantiyeye kilit vurup kayıplara karışmışlardı. Ramazan, bu işten beş kuruş para alamamış, üzüntüsünden üç gün baygın yatmıştı.

Ramazan'ın uykuları bu yüzden kaçırıyordu. Ne bok yemeye gelmişlerdi buraya? "Biduş'un hayalleri yüzünden," diyordu, bitkin, üzgün ve mutsuz, güzel karısı. Biduş, Ramazan'ın ağabeyinin arkadaşıydı. Yedi yıl önce İstanbul'a gelmiş, zengin bir ailenin yanında bahçıvan olarak çalışmaya başlamıştı. Anlattıklarına bakılırsa kaldığı yer iyiydi, kazandığı para iyiydi, beyefendi gibi yaşıyordu, çok seviliyordu.

"Ananızdan emdiğiniz sütü burnunuzdan getiren şu memlekette ne güne duruyorsunuz?" diyordu Ramazan'a.

Biduş iki yıl önce kız kardeşinin düğünü için gelmişti. Kardeşine üç parmak kalınlığında altın bir bilezik, kalın bir zincir takmış, hatırı sayılır büyükler, "Aferin Biduş'a," demişlerdi.

Ramazan'ın rahmetli babası, "Siz oturun, çürüyün buralarda. Mafyaya haraç vermektan ilğiniz kurusun. Bakın, Biduş İstanbul'da nasıl kazanıyor," diye söylenmişti.

Çalıştığı konserve fabrikası kapanıp da Ramazan işsiz kalınca düşünmeye başlamıştı. Ne diyordu Biduş: "Burada yaptığın bahçeyi orada yap, burada budadığın ağaçları orada buda, bahçıvanın Allah'ı olursun. Türkler çiçek böcekten, bahçe kurmaktan hiç anlamıyorlar. Bizim gibiler orada bulunmaz nimet. Zenginler kapışıyor Arnavut bahçıvanları..."

Çok düşünmüştü Ramazan. Şimdi uykusu kaçtığı için hiç kıpırdamadan yatıp nasıl düşünüyorsa, o zaman da öyle düşünmüştü. Kirden yağlanan perdeleri araladı. Böylece gökyüzünü görüp oyalanıyordu. Şehrin ışığından bugüne kadar gökyüzünde tek bir yıldız bile görememişti. Oysa memleketinde gece, işlemeli bir kumaş gibi serilirdi. Buğulu ve pusluydu İstanbul'un geceleri. Gökyüzünü renk renk ışık bulutları, çizgiler kesiyordu. Çirkin, duygusuz şarkılar, kadın sesleri, sahte eğlencelerin patırtıları yağıyordu gökten. Ramazan bu seslere tahammül edemiyordu. Pencereyi kapasa, oda akvaryum gibi olurdu. Hava çok sıcaktı. Üstelik odanın bir duvarı nemden şişmişti. Akşamüstü yeşil, ince ince sular sızıyordu bu duvardan. Ortalık bok kokuyordu. Yan binanın tuvaleti patlamış olmalıydı. Çok borçları vardı bu bekâr oteline. Bu yüzden odaları değiştirilmiş, bu odaya taşınmak zorunda kalmışlardı. "Hastalanacağız," diyordu karısı, onun yüzüne bakmadan. Alize, Ramazan'ın yüzüne bakmıyordu. Kavga etmesini, sesini yükseltmesini bilmezdi Alize. Çok üzülür, çok kızarsa küserdi sessizce. Günlerce, aylarca yüzüne bakmadığı olurdu. Bütün Arnavut kadınları gibi inatçıydı işte. "Neden geldik?" diyordu, iki yaşındaki oğlunu ayaklarında sallarken. "Köpek gibi öleceğiz buralarda."

"Çok açım," diyordu altı yaşındaki oğlu. Dudaklarını ısırıyordu Alize. Dudaklarını ısırıp başını sallıyordu. Tekrar fısıldıyordu oğlan: "Çok açım, nana. * "

"Aptalım ben," diye ayağa fırlamıştı o zaman Ramazan. "Şu yün yorganları, keten çarşafları neden satmıyoruz?"

Hepsini sırtına yüklenip çıktı. Resepsiyonda oteli işletenlere sordu, ağız dolusu gülererek: "Şu sırtındakileri nerede satabilirim?"

"Neymiş bakalım, sırtındakiler?" dediler.

Ramazan sırtındakileri indirdi, hep birlikte baktılar: Yün yorganın ucunu kaldırdı:

"Saf yündür," dedi. "Bizim koyunlarımızdan ellerimle biçip kardım bu yünleri. Kumaşına bakın. İpek üstüne Alize'nin yaptığı işler. Ya bu çarşaflar, uçlarındaki danteller el işidir."

Tozlu siyah ayakkabılarıyla yorganı çiğneyen, arkasında bekleyenlere talimat verdi:

* Ara.) anne

"Hepsini alın, Ramazan kardeşimin iki günlük borcunu hesaptan düşün."

Ramazan hiçbir şey söylemedi. Çocuklarını aç diyemedi. Güzel bir atasözünü hatırladı: Merhametsize söylenecek söz yoktur.

Merdivenlerden çıkarken birisi kolunu tuttu. Tam çocuklara, Alize'ye ne diyeceğini düşünüyordu. Kendisini inşaat işine götürüp onun gibi parasını alamamış işçilerden birisiydi bu. "Bekle," dedi Ramazan'a. Karşığı odaya girip elinde bir naylon torbayla çıktı:

"Canı cehenneme İstanbul'un," dedi. Bunu bağıarak söyledi. Sesini yükseltince Ramazan'ın kendisini daha iyi anlayacağını düşünüyor olmalıydı. "İstanbul yiyeceğine memleketimin köpekleri yesin leşimi daha iyi. Cehennem bu şehir, cehennem! Ben eve dönüyorum. Bunları yanımda götüremem."

Ramazan, adamın verdiği torbayla odaya geri döndü. Makarna, peynir, zeytin, soğan, domates, ekmek, yumurta, çay çıktı torbadan. Alize'nin yüzü güldü. Çocuklara güzel bir sofraya hazırladı. Ramazan'ın elini tutup onu da sofraya davet etti. Ramazan, güzel karısının çocuklarını besleyişini seyretti.

Şimdi bu karın tokluğuyla mışıl mışıl uyuyordu çocuklar.

Hafif bir rüzgâr kirden yağlanmış, bu yüzden ağırlaşmış perdeyi kıpırdattı. Ne güzel bir ürperti, ne de huzur getiriyordu bu şehrin rüzgârı. Pislik, toz, ölü kokusu taşıyordu. Tek kişilik bir yatakta yatıyorlardı. Alize, iki yaşındaki oğlanla koyun koyuna, Ramazan'ın ve diğer oğlanın ayak ucuna kıvrılmıştı. Altı yaşındaki oğlanın ağzı açıktı. "Burnundaki et gittikçe büyüdü," demişti Alize. Bu yüzden ağız açabildiği kadar açık öyle uyuyor. "Memlekette olsak bir sepet yumurta, bir şişe taze süt, bir kucak ceviz götürüp, tanıdık doktor Hikmet'e aldırırız o eti." Böyle düşünmüştü Ramazan. Ama burada yabancıyız. Kimseyi tanımıyoruz, diye geçirdi içinden, yıldızları şehrin pisliğinden kaybolmuş gökyüzüne bakarken. Burada bir tek, nerede olduğunu bilmediğimiz Biduş'u tanıyoruz. Ama onu da bulamıyoruz.

Biduş verdiği adresten çoktan ayrılmıştı. Nerede çalıştığını kimse bilmiyordu. Biduş'un eski işyerine gidip, "Belki bir gün sizi arar, siz de Arnavutluk'tan eski bir dostunuz geldi dersiniz," demişti Ramazan. Sonra gün aşırı uğrayıp geldi mi, bizi sordu mu diye sormuştu. Ramazan'ın daha bahçe kapısından içeri girdiği olmamıştı. Yine de kapıdakiler bıkmışlardı, gün aşırı ona, "Biduş'dan haber yok. Gelse, senin kaldığın adresi veririz ona," demekten. Bir gün, henüz Ramazan ağızını açmadan, "Deli misin be!" deyip bir kova suyu kafasından aşağı dökmüşlerdi. Sırılsıklam olmuştu Ramazan. Yolda köpeğiyle yürüyüş yapan bir beyefendi kapıdakilere kızmıştı:

"Ayıp değil mi yaptığınız? Hayvan gibi ıslattınız adamı."

Bir kova suyu Ramazan'ın başman aşağı boşaltan, "Bir dakikanızı rica edebilir miyim, olayı izah edeyim efendim..." deyip gereksiz bir terbiyelilik hali gösteriyordu.

Ramazan o ıslak üst başıyla Aksaray'a kadar yürürken soğuktan neredeyse donmuştu. O zaman inşaatta çalışıyordu. Avuçları, sırtı, yara içerisindeydi. Bir de ıslatılmıştı. İstanbul'a geldiğinden bu yana ilk kez o zaman ağlamıştı.

Biduş hep şanslıydı. Biduş hem şanslı, hem palavracıydı. Onun ne kadar palavracı olduğunu hatırladı Ramazan. Ben de aptalım, dedi içinden. Biduş'un palavralarına inandım. Zavallı Alize'yi de kandırdım. Güzel Gölge'nin altında Dıraç'ın o güzel kıyılarına, köpüklü Akdeniz'e bakıp Biduş'un palavralarından kendime hayaller biçtim. "Ne kadar zayıf karakterlisin," demişti konserve fabrikasındaki ustabaşı: "Kim ne derse inanıyorsun. Herkesin görüşüne katılıyorsun."

"O Güzel Gölge ağaçlarının altında uzanmak uğruna bile bu İstanbul'a gelmemeliydim," diye düşündü Ramazan.

"Huzur, satın alınamayacak kadar değerli bir şeymiş, değil mi Ramazan?" dedi Alize. Yattığı yerden gözleri kapalı söylüyordu bunu:

"Uyanık mısın Alize?"

"Günlerdir uyuyorum."

Caddeden geçen bir arabanın hızlı mı hızlı motor sesi, çocukların nefes alıp verişlerini duymalarını engelledi. Ramazan, Güzel Gölge ağaçlarının altında uzandığı hayaline geri döndü.

Güzel Gölge ağaçları yüz yetmiş beş yıllık. Kıyıda dalları birbirine geçmiş aile halinde yaşıyorlardı. Dişi ve erkek oldukları için 'Sevişen Ağaç' diğer isimleriydi. Ama Ramazan'ın sevdiği adlarıyla, onlar Güzel Gölge ağaçlarıydılar. Gövdeleri kalın ve boğumlu, dalları içi boş gibi hafifti. Güzel Gölge, yaprakları ve dallarıyla rüzgârda en güzel sesi çıkaran ağaçlardı. Ramazan biliyordu, bugüne kadar bütün ağaçların gölgesinde dinlenmiş, uyumuştur. Hiçbirinin gölgesi insana bu kadar huzur veremezdi. Ramazan serin kış günlerinde bile Güzel Gölge'nin dibinde oturur, kıyıyı, denizi, renkten renge giren geniş gökyüzünü seyredirdi. Hayatında en önemli şeyleri bu ağaçların altında düşünmüştü. En önemli kararları bu ağaçların altında almıştı. Babası öldüğünde bu ağaçların gövdesine sarılıp ağlamıştı. Alize'yle bu ağaçların altında buluşmuştu. Alize'den önceki nişanlısı, gönlünün bir başkasında olduğunu Ramazan'a bu ağaçların altında itiraf etmişti. Bir şey değil, başkaları da hep bu ağaçlar altında ayrılıyor, barışıyor, kavga ediyor, keyif çatıyor, en kuytusunda sevişiyordu. Güzel

Gölgelerin altında herkese yer vardı. Ramazan, İstanbul'da ağaç olmadığını düşündü. Buradaki insanlar gün boyunca ayaklarını toprağa basmadan nasıl yaşıyorlardı? Belki de bu yüzden hayatın değerini bilmiyorlardı. Acımasızlıkları, gözlerini yerden ayıramamaları bu yüzden olmalıydı.

Güzel Gölge ağaçlarının hayali Ramazan'a sabaha karşı biraz uyku getirdi. Sabahleyin otelin, caddenin gürültüsüyle uyandılar. Ramazan yine iş aramak için yollara düşecekti ki Alize onu kolundan tuttu:

"Ya yine kapıyı zorlarsanız?"

Her zamanki gibi kilitte, diyemedi Ramazan. Hâlâ âşıkta Alize'ye. Güzel, sessiz Alize'yi ne hale düşürmüştü. Lağım kokulu, küf yeşili odanın ortasında kamburunu iyice çıkarmış duruyordu, kadersiz Alize. İncecik parmakları, uzun kolları yere degecek kadar kambur duruyordu. Herkes dokunmak isteyebilirdi Alize'ye. Bu çıkık elmacık kemikleri, pürüzsüz ve parlak cilt, güzel kemikli bir burun, upuzun bir boyun mermer miydi, yoksa gerçek mi? İncecik parmaklarıyla yüzünü kapayıp ağlamaya başladı Alize:

"Bizi burada bırakma."

"Ama geleceğim," dedi Ramazan.

"Artık beni sevmiyorsun. Bana ne dediklerini biliyorsun. Buna rağmen beni bu pis otelde çocuklarla bırakıp gidiyorsun."

Alize, çocukları caddenin başındaki kırık dökük parka götürmek için çıktığında ne demişti oteli işleten adamlar:

"Bu Arnavut yengeyi bir gece versin bize, borçları sıfırlanır şunların."

Alize çok iyi konuşmasa da Türkçe'yi anlıyordu. Anne tarafı Müslüman Arnavuttu çünkü. Bu lafi atanlardan, bu lafa gülüşenlerden birisi, biraz aksak yürüyeni gölge gibi takılmıştı peşlerine. Parka kadar takip etmişti onları. Alize görmemiş, hissetmemişti, peşi sıra gelen bu aksak gölgeyi. Büyük oğlu, kırık tahterevallinin başındaydı. Zaten merdiveni çıkılamayacak kadar hasarlı kaydırdıktan ve iki banktan başka parkta hiçbir şey yoktu. Salıncağın gıcırtiları, parkın kel sarı toprağı, banklardan birisinde kafa kafaya vermiş konuşan çöp toplayıcılarının tam önlerinde duran arabalarının karaltısı Alize'nin midesini bulandırıyor. Bu yüzden ağır ağır sallıyordu salıncaktaki küçük oğlunu. Birden kırık tahterevallinin başındaki büyük oğlunun korkuyla arkasındaki bir şeyi izlediğini fark etti. Başını çevirmesine fırsat kalmadan o şey gövdesine dolanıverdi. O aksak gölge Alize'nin eteğini indirmeye çalışıyor, göğüslerini elliyordu. Avazı çıktığı kadar bağırdı Alize. Yere yuvarlandılar birlikte. Adamın pantolonunu dizlerine kadar indirmiş olduğunu görüp utandı. Sonra var gücüyle adamı üstünden itti, suratına pençe gibi tırnaklarını geçirdi. Çocuklarını kucaklayıp kaçmaya başladı. Çöp toplayıcıları paylaştıkları şarabı çoktan yarılmış, Alize'nin üzerinden attığı aksak gölgenin beceriksizliğine gülüyorlardı: "Becerseydin, yardımına geldik."

Çocuk parkı bir sürü pencereyle, yangın merdivenleriyle kuşatılmıştı. Pencereler, daracık balkonlar bu kadar kör sağır olamazlardı. Bir sürü göz sessizce, vicdansızca Alize'nin başına gelenleri izliyor olmalıydı. Parkın kuytu köşeciğini dönünce kalabalık caddeye kavuşuluyordu. Alize titreyerek çıktı caddeye. Birilerine, titremekten doğrultmadığı eliyle, koluyla parkı işaret etmeye çalıştı: "Saldırdı bana, şikâyet edeceğim," dedi. Çenesi titriyordu, bildiği Türkçe kelimeler titriyordu. Derdini anlatmaya çalıştığı kadın tarafından, "Git başımdan be deli!" diye terslendi.

Korkuyla otele döndü Alize. Ramazan gelince olanları anlattı. Ama Ramazan hiçbir şey yapmadı. Gidip adamların gırtlığına sarılmadı. Ölürüm de biricik Alize'mi size vermem diyemedi. O aksak gölgeyi doğduğuna pişman etmedi. Alize korkusundan odadan çıkmadı. Adamlar bu defa odanın kapısını zorladılar. İş bulma derdindeki Ramazan'a bunu da söyledi. Ramazan yine bir şey demedi.

"Onlar gibi kirleneceğiz biz de," dedi Alize.

Gözyaşları naylon pliseli eteğinin üzerine pıt pıt düşüyordu. Çocuklar da annelerine sarılıp ağlamaya başladılar. Ramazan eğilip üçünü de kucakladı:

"Gidelim buradan," dedi. "Dıraç'a geri dönelim."

"Ne yapıp edip gidelim buradan. Bu kâbustan uyanalım," dedi Alize.

Çocuklar içlerini çekti. Ramazan onları alınlarından, burunlarından öptü.

Hikâyelerini Dıraç'da Güzel Gölge ağaçlarının altında dinledim. Güzel bir Temmuz günüydü. Mucize bir rüzgâr vardı ki, bu da Akdeniz'i köpük köpük üstümüze sürüyordu. Güzel Gölge ağaçları Ramazan'ın anlattığı kadar güzel, insana huzurun ne değerli bir şey olduğunu öğretecek kadar da bilge duruyorlardı. Ramazan, sırtını güzel gölge ağaçlarından birisine dayamış, hafifçe kaykılmış, ağzının kenarına ıslık otu sıkıştırmıştı.

Ailelerinin geri dönebilmeleri için gönderdikleri parayı tefecilere faiziyle son kuruşuna kadar ödemişlerdi. Üç gün önce bitmişti bütün borçları. Ben de sizin gibi Biduş'u sordum. Palavracı Biduş'tan kimsenin haberi yokmuş.

Şimdi dokuz yaşında olan büyük oğulları, "İstanbul onu yemiş," dedi. "Yemiş, yemiş, kemiklerini de puh diye tükürmüş," dedi çocukça bir vurguyla.

Gülüştük. Alize kendi memleketinde yaşamının huzurundan söz eden bir şarkı söylemeye başladı. Sesi dans eden, incecik elleri gibi kıvrılıp bükülüyor, şarkı içimize işliyordu.

"Hiç dönemeyeceğim/ Memleketimi tekrar göremeyeceğim sandım/Korktum " nakaratında Ramazan 'la bakıştılar.

Ne kadar sulugözlüyüm, oturup ağladım.

SELMA'NIN BÜYÜK SIRRI

Selma'ya gelinlik hiç yakışmadı. Daracık soyunma kabininde hayal kırıklığı içindeydi. Ablası, kabini örten kalın perdeyi araladı. Selma'nın aynadaki görüntüsüne karşı sıkıntılı sıkıntılı dudağını ısırды. "Tabii, göğüs yok ki, tahta gibi," diye söylendi. Fısıltıyla söylendi. Terli elleriyle gelinliğin belini çekti. Soluğu daracık kabinin içinde kocaman bir nem bulutu yarattı.

"Sutyeninini içini doldurmazsak," dedi aynı fısıltıyla, "bütün gelinliklerin içinde kazık gibi durursun." El çabukluğuyla çantasını açtı, bir paket kâğıt mendil çıkarttı. Selma'nın müstakbel kayınvalidesi Zehra Hanım'ın sesi duyuldu:

"Ne oldu, olmadı mı?"

"Yok yok," dedi Selma'nın ablası. "Oldu, Zehra Abla, bir iki şeyi düzeltiyorum."

"Tabii," dedi müstakbel kayınvalide, "bir deri bir kemik üstünde doğru dürüst ne durur?"

Selma aralık perdeden kayınvalidesinin yüzünü gördü. Bunları söylerken dudakları öfkeyle bükülüyor, bakışları sabitleniyordu. Çok korktu Selma. O an hissettiği şeyin neden korku olduğunu anlayamadı. Hiçbir gelinliğin kendisine yakışmayacağını mı düşünmüştü, bilemedi. Ablası sutyeninini içini kâğıt mendillerle doldurdu. Birdenbire kâğıttan memeleri oldu Selma'nın. Kâğıt memeler terden sırlıslam olan vücuduna yapışmadan, kâğıt memeleri sönmeden, bu kabinden çıkıp gelinliğini göstermeliydi. Kendini kabinden dışarı attı. Ablası fermuarını arkasından koşturarak çekti.

"Hımm," dedi kayınvalide, "fena değil işte. Eteklerindeki işler filan güzel. Saç, makyaj, kendine gelirsın."

Annesi tatlılıkla gülümsedi.

"Çok güzel olmuş," dedi.

Annesi, kayınvalidesinin söylediklerini işitmiyor ya da anlamıyor gibiydi. Oracıktaki çirkin sandalyelerden birisine oturmuş, bulaşık deterjanlarının çatlattığı parmak uçlarını birbirine kenetlemiş, tatlı tatlı gülümsüyordu.

"Eteklerinin biraz kısılması lazım herhalde," dedi görümce. Annesini taklit etmeye çalışıyordu. Ama Selma o an böyle bir şeyi fark edemedi. Kim ne düşünüyor, onu anlayacak durumda değildi. Kâğıt memeleri sönmeden gelinliği çıkarmak istiyordu.

"Bu olsun," dedi ve kararlılıkla kabine girdi.

"İlk giydiğin gelinliği alacak halin yok ya," diye söylendi ablası arkasından.

Selma'nın, "İlk isteyene varıyorum ya!" diye düşünecek hali de yoktu. Bütün gelinliklerin birbirine benzediğini, hepsinin sıksa vücudunda kâğıt memelerin desteğiyle idare eder duracağını biliyordu. Evlenmeye, gelinlik almaya isteksiz filan değildi. Sadece o an düşmekte gibiydi. "Moralim bozuk," dediğimiz şey.

Ablası kabinin perdesini aralayıp azarladı:

"Kız, bir iki gelinlik daha dene, ayıp."

"Ben sevdim bunu," dedi Selma. "Siz de beğendiyseniz."

Ablası suratını asıp perdeyi sertçe çekti. Selma kâğıt memelerini avucunda topak yaptı. Onları koyacak, atacak gizli bir köşecik, bir çanta yoktu. Bir an onları yiyerek yok etmeyi bile düşündü. O yumuşak kâğıt topağın altında tutup terini sildiği mendil gibi kullanarak kabinden çıkmayı beceremezdi. Elinde o kâğıt topağı, kabinden çıksa, kimse bunlar ne diye sormazdı. Sadece o, kâğıt topağının sahte meme görevi gördüğünü bildiği için böyle davranamazdı. Müstakbel kayınvalidesine kendi gelinlik hikâyesini anlatmakta olan ablasına seslendi. Ablası perdeyi aralayıp başını uzattı. Selma, başını hafifçe eğip avucundaki kâğıt topağını ablasına uzattı. Çok masum, çok zavallı görünüyordu.

Ablasının dudakları sinirlendiğinde sağa doğru çekilirdi. Yine öyle olmuştu. Kardeşinin elindeki kâğıt topağını aldı. Selma onu gizlice çantasına koymasını beklerken, ablası, elinde kâğıt topağı, kayınvalidenin yanına gitti. Fısıltıyla kâğıt mendillerden nasıl meme yaptığını anlattı. İki kadın gülüştüler. Bir köşede gelinliklere bakan görümce gülüşmeleri duyunca meraklandı, yengeç gibi iki kadının yanına yanaştı, o da Selma'nın büyük sırrına ortak oldu.

PARİS DALGASI

Esma, kozmetik ürünleri pazarlıyordu. Bunu üç yıldır yapıyordu ve şanslı, laf yapan ağız, güven veren yüzü sayesinde işinde iyiydi. Paris seyahatini de "En İyi Satış Yapan Pazarlamacı" olarak kazanmıştı. Yeni bir ürünün tanıtım gecesinde açıklanmıştı ödülü. "İşin ucunda Paris olduğunu bilseydik," demişti diğer pazarlamacılar, "Daha çok çalışır, yağmur demez çamur demez dolaşırdık." Gün boyu ellerinde kocaman bavullarla dolaşan diğer pazarlamacılar çok şaşırıp heyecanlanmışlardı bu sürprize. "Paris'e kim gidecek?" Sürprizinden ziyade, Esma, o gece uzun zamandır uykularını kaçıran bir gerçeğe daha tanık olmuştu: Gün boyu o ağır bavulları taşımaktan herkesin kolları uzamıştı. Hatta bu işi on altı yıldır yapan en eskileri Nusret Hanım'ın kolları neredeyse dizlerine varıyordu da haberi yoktu. Naylon dantelli ucuz gece elbisesi, modası geçmiş şekilde taranmış saçları, upuzun kollarından dolayı bir maymuna ne kadar çok benzediğinden habersiz, masa masa dolaşıyordu. Esma, Paris gezisini kazananın kendisi olduğunu öğrendiğinde, keyfini kaçıran kollarının gittikçe uzadığı düşüncesinden kurtuldu. Eve gelip kocasına onun için müjde olacağını düşündüğü haberi verene kadar mutluydu. Ama kocası bir sürü laf etmişti:

"Sanıyor musun ki her şeyi onlar karşılayacaklar. Hiç mi cebinden para harcamayacaksın? Hem çocuklara kim bakacak?"

Esma kocasıyla kavga edip yatmıştı. Sabah köşe başında servislerini bekleyen çocuklarını gözetirken de kararını vermişti: Paris'e gitmeyecekti. Nedenleri kafasında tasnif etti: Kocasının sitemlerinden sonra onu da yanında götürmek istemezdi. Tek başına gitse bu daha büyük bir sıkıntı yaratırdı. Üstelik tek başına Paris'te ne yapabilirdi? Balkon masasında oturup ağlamaya başladı. Kavga ettikleri için son anda balayına bile çıkamamışlardı. Bu adam böyleydi işte. Ya böyle sızlanmayı kesip bu işi bitirmeli ya da görmezlikten gelip devam etmeliydi. Esma kendisine böyle telkinlerde bulundu. Sonra da şirketin pazarlama direktörünü arayıp seyahate gidemeyeceğini bildirdi:

"Aaa neden?" diye sordu Esma'yı çok seven ve telefonda sesi her zaman neşeli gelen pazarlama direktörü kadın.

Esma kendisini tutamayıp ağlamaya başladı.

"Ah canım, üzülme," dedi pazarlama direktörü. "Ben bu geziye senin gitmeni istiyorum. Bu bavullar çetesi içinde en dürüstleri sensin. Bak, sana küçük bir sır; bu geziyi sadece yaptığın satışla kazanmadın sen. Uyanığın teki rakamları isteseydi, pek çoğunun senden daha iyi satış yaptığı görülürdü. Dediğim gibi sen dürüstlüğüyle hak ettin bunu. Gitmek istemeyebilirsin. O zaman sen de bu geziyi sevdiğin birisine verebilirsin. Ben her şeyi ayarlarım. Yalnız bundan kimsenin haberi olmasın."

Esma, kafası bu kadar hızlı çalışan kadınlara hayrandı. Hızla karar verip, organizasyon yapabiliyorlardı. Kendisinin çok beceriksiz olduğunu düşündü. Sonra kendi yerine Paris gezisini kime verebileceğini... Hiç arkadaşı olmadığını fark etti. Yakın bir arkadaşı, evet, yakın bir arkadaşı yoktu. Bu Esma için üzücü bir durum değildi. Sonunda balkon masasının üzerindeki masa örtüsünün iç içe geçmiş şekillerine uzun uzun bakarak, parmak ucuyla bu renkli helezonları bir bir dönerek, kimi güzel seçeceğini, elmayı kime vereceğini bilemeyen çoban Paris'in çaresizliği içerisinde düşündü. Sonunda Paris gezisi için en alakasız yakını buldu: Kuzeni Berrin.

Berrin, Esma'nın amcasının kızıydı. Esma'ya kalırsa ailedeki en akıllı, en parlak insandı. Hem üniversitede okuyor, hem de bir kadın dergisinde röportajlar yapıyordu. Esma onun girişken olduğunu düşünüyordu. Üstelik Esma'ya bu işi bulan oydu. Evet, en önemlisi buydu. Esma, Berrin'e kendisinin neden Paris'e gidemediğini, bu seyahati neden ona vermek istediğini açıklarken bunu da söyledi. Berrin için böyle uzun uzun konuşmalara hiç gerek yoktu. Ama Esma lafı uzatmaya bayılırdı. Pazarlamacılık tam ona göre, diye düşünmüştü Berrin. Bu çeneden kurtulmak için insan önüne yığılan bütün kremleri, rujları, maskeleri, kokuları alabilirdi.

Berrin, Paris gezisine fazla sevinmedi. Çünkü çok âşıktı. Aşk yoluyla gitmiyordu. Berrin, bu yolunda gitmeyen aşkı bir hafta İstanbul'da nadasa bırakıp Paris'e nasıl gidecekti? Tesadüfün böylesi, âşık olduğu adam da seyahate çıkacaktı. Berrin, "Kuzenim bana bir Paris seyahati hediye etti ama seni bırakıp gidemeyeceğim," diye telefon açmıştı ki adam bir seyahate hazırlandığını söylemişti. Böylece Berrin'in işi kolaylaşmıştı. Telefonu kapadığında, yolunda gitmeyen aşk hayatının Paris'i görme arzusundan, yaşam kıpırtısından iz bırakmadığını düşündü. Adamın bu seyahatine eski sevgilisiyle çıkacağını biliyordu. Üstelik kendi evinden yapılan bir telefon konuşmasında yakalamıştı bu açığı. Banyoya doğru gittiğinde adam bir yere telefon açmıştı. Kısacık

konuşmuştu. Uyanık Berrin, adamın arkasından son aranan numara tuşuna basmıştı. Sevgilisinin eski sevgilisi, "Alo" demişti. "Alo, aldatılan küçük sevgili..."

İnsanın hayatında bir defa başka bir kadınla birlikte idare edilebileceğini, reddedilebileceğini, yetersiz bulunacağını ya da âşık olunan adamın iki kadının arasında kararsız kalabileceğini, kalbinin yerinden sökülmüş gibi ağrıyacağını, bunların bir kere yaşanıp biteceğini, sonra insanın sonsuz bir rutin ve huzur içine gömülüp düzenli bir ilişkiyle muhtemelen bir evlilikle yaşayıp gideceğini bilmiyordu. İleride her şeyi anlayacağını bilmiyordu. Şimdi yürürken kafasını kaldıramayacak kadar mutsuzdu. Kafası, donmuş bir teneke yağdı. Burnu, ağzı mutsuzluktan kımıldamıyordu. Aşk acısı ne beter bir şeydi, o yaz bunu Berrin'den başkası bilemezdi.

Berrin heyecansız ve isteksiz, Paris seyahatine hazırlanmaya başladı. Anne ve babası Paris'e gideceğini haber alır almaz yanında bittiler. "Keşke onlar gitseydi," diyordu içinden Berrin. Pazarlama direktörü olan kadından uçak biletlerini, vizesi alınmış pasaportunu, otel rezervasyonlarını alırken böyle düşünüyordu. Bir de sevgilisini eski sevgilisiyle birlikte güneşe uzanmış hayal ediyordu. Böyle korkunç hayaller canını sıkıyordu hiç. İnsanın kesik parmağını emmesi gibi bir şeydi bu. Paris yerine, gidip onları bulmayı, gizli gizli gözetlemeyi isterdi.

Adam diğer kızı neden bu kadar çok seviyordu, kendisini neden sever gibi yapıyordu? Diğer kız hangi kitapları okuyor, ne renk bikini giyiyor, nasıl gülüyor, nasıl davranıyor, nelere surat asıyordu? Nasıl yüzüyordu, yüzerken başını suyun içinde tutabiliyor muydu? Berrin sevgilisinin kendisinde nefret edip söylendiği ve dalga geçtiği şeyleri yan yana getirdiğinde, adamın eski sevgilisinin bütün bunları mükemmel yaptığını düşünüyordu. Rakibesi mükemmeldi. Berrin'in Paris'e gitmekten başka çaresi yoktu.

Yeni bir çift ayakkabı, yeni bir pantolon ve bluz aldı kendine. Paris içindi bütün bunlar. Haziran'ın ortasıydılar. Serin bir Paris gecesi için bir kazağın dışında yazlıklarla doldurdu bavulunu.

"Bak sen Fransızlara da benziyorsun," demişti pazarlama direktörü kadın.

Berrin güzel olduğunu biliyordu. Âşık olduğu adam için tek olumsuz tarafı, yirmi yaşında, akıllı ama fazlasıyla taşralı bir kız olmasıydı. Berrin'in çok taşralı, çok mahalle kızı bir hali olduğundan haberi yoktu. Zehir gibi çalışan kafası çoğu zaman verdiği açıkların üstünü örtüyordu. Yıllar sonra taşralığın ne illet bir şey olduğunu anlayacaktı.

Havaalanına çok erken ve babasıyla gitti. Numaralar, anonlar... Bunların ilk defa dışarı çıkan birisi için ne kadar ürkütücü olduğunu tahmin edersiniz. Berrin yanına İngilizce-Türkçe ve Fransızca-Türkçe sözlük almıştı. Bir de basit bir İngilizce konuşma kılavuzu. Uçağa alınacağı kapının önünde beklerken, kitabının arasına sıkıştırıp sözlüğe ve basit konuşma klavuzuna göz attı. Okuyamayacak, sevgilisini ve onun eski sevgilisini düşünüp düşünüp kendini mutsuz hissedemeyecek kadar heyecanlıydı. Uçakta verilen yemekleri beğendi. Hatta biraz hızlı yedi. Ama yanında oturan, böyle bir şeyi ayıp saymayacak kadar kaba bir adama benziyordu. Berrin'le konuşmak istedi bu adam.

Ama Berrin, adamın, "Paris'te mi okuyorsun?" sorusunun defterini keskin ve kısa bir cevapla dürdü:

"Hayır."

Hostes, kaptanın, "Şu an Almanya semalarında uçuyoruz," anonsundan sonra pembe küçük kâğıtlar dağıttı, kâğıtların üzerinde sadece İngilizce ve Fransızca sorular vardı. Berrin bilemediği kelimeleri sözlükten bakıp kâğıdı doldurdu. Bu çok zor olmuştu. Bunu yaparken terlemiş, elleri kalemi tutamayacak kadar ıslanmıştı. Yanında oturan adam pembe kartonu çoktan doldurmuş, hâlâ açık duran yemek masasının üzerinde tık tık çeviriyordu. Berrin adamın gözlerini dikmiş, yazdıklarına baktığını, hatta gizli gizli çantasındaki sözlüğü karıştırdığını fark ettiğini görüp gülümsediğini, oturduğu koltukta kaykıldıkça kaykılıp hemen doldurduğu pembe kâğıdı daha seri, daha hızlı tık tık diye çevirdiğini göz ucuyla görüyordu. Hostes kendisine doldurduğu pembe kâğıdı uzatan yolcu:

"Bize değil, Fransız gümrüğüne vereceksiniz," diye uyardı.

Uçak inmek için alçalırken Berrin burnunu pencereye dayadı. Yeşilin ton farkıyla keskin kareler, dikdörtgenler oluşturduğu bahçeler, düzgün çatılar. Burası, doğduğu, büyüdüğü kasabadan, okumak için geldiği İstanbul'dan çok uzaktaydı. Berrin hayatında Ankara, Adapazarı ve Bursa dışında hiçbir yeri görmemişti. Dokuz yaşındayken gittiği izcilik kampı dışında tatile de gitmemişti. Ama çocukken seyahat etmeyi çok istemişti. En çok istediği şey buydu. Sıkıyönetim kalktıktan sonra başka şehirlerden İzmir Fuarı'na gitmek çok modaydı. Mahalleli otobüslere doluşup fuar gezisi yapar olmuştu. Babasının onları ailece fuara götürmek gibi bir niyeti yoktu. Ancak annesi, Berrin'in gizli gizli yazdığı notları bulmuştu. Berrin inci gibi yazısıyla gezmekten söz ediyordu. Çocukça "ahh"lar çekip, "İzmir Fuarı'nı bir görebilsem," diyordu. Tatile, Marmaris'e giden arkadaşlarına özeniyordu. Sadece hastanesini gördüğü Bursa, anneannesini ziyarete gittikleri Adapazarı dışında dünya nasıldı acaba? Berrin kendisine bunu soruyordu. Bu notlar nedense annesini çok duygulandırdı. Annesi, babasının demiryollarındaki görevi nedeniyle çok gezmişti. Annesinin çocukluğu istasyonlardan ibaretti. Evlendiğinden bu yana o da gezemiyordu. İlk defa kızını anlamış, kocasını İzmir Fuarı'na gitmeye ikna etmişti. Zar zor bir turda yer buldular. Ucuz olsun diye Berrin'e yer almadılar. Sevinçle, "Ben sizin ayak ucunuzda

otururum," diyordu Berrin. Kardeşi, anne babasının kucağında seyahat edebilecek kadar küçüktü. Berrin bu turun son anda neden iptal olduğunu hatırlamıyordu. Sadece kendisinden daha büyük olan komşu kızının gelip, bunu anne ve babasına bildirdiği an gözünün önünde canlanıyordu. Hatta o an ne kadar çok üzüldüğünü bile hatırlıyordu, ama turun son anda neden iptal olduğu aklına gelmiyordu.

Aptal annesi bu, o yıllarda Berrin'in annesine ilişkin düşüncesi, bu hikâyeyi size aktaranın değil, babasını en azından bir Marmaris seyahatine ikna etmek yerine, Berrin'in notlarını gecikmiş bir balayına çıkarmak üzere olan teyzesine vermişti. Niyeti Berrin'i onların balayına yamamaktı. Bu yorumu teyzesinin kayınvalidesi yapmıştı. Teyzesinin kayınvalidesi, Berrin'in, "Gezmek, görmek istiyorum"larla dolu, inci gibi yazılmış notlarını ona uzatmıştı. Düzgünce katlanmış, çocukça bir şekilde minicik kare yapılmış bu notlar bu kadında ne arıyordu?

"Ne güzel anlatmışsın kız, aferin," demişti teyzesinin kayınvalidesi.

Sonra Berrin'in annesine dönüp, "Balayı denilen bir şey var. Bak, zaten zamanında çıkmadılar. Kızını onların balayına yamamaya çalıştın ama avucunu yaladın!" demişti.

Teyzesinin kayınvalidesi bütün bunları öyle şen şakrak ve neredeyse annesini sever gibi söylemişti ki herkes buna Berrin'in yerin dibine geçmesi gereken annesi dahil tatlı kahkahalar atmış, ağzından bal damlayan kayınvalidenin söyledikleri "şaka" hanesine yazılmıştı. Bir tek Berrin, elden ele dolaşan, hatta akşam yemeğinden sonra teyzesi tarafından yüksek sesle okunduğu söylenen notlarını cebine koymuş, çok üzülmüş, eve gidince hepsini küçük parçalara ayırmıştı.

Berrin'in çocukluk ve ilköğrenim yılları, gidilemeyen seyahatlerle zorunlu olarak gidilen sıkıcı seyahatlerden ibaretti. Zorunlu ve sıkıcı seyahatler de bayramda anneannesine yaptıkları ziyaretlerdi ki, tahmin edersiniz, kalabalık ve kokan otobüsler, elektrik direklerinin sayısına kadar ezberlenmiş bir güzergâh, falan filan... Gidilemeyen seyahatler mevzuu da şuydu: Berrin'in ortaokul ve lisede sıra arkadaşı olan, içtiği su ayrı gitmeyen Fatoş, yazları mavi tura, kışları Uludağ'a giderdi. Fatoş, Berrin'lerin, Berrin ise Fatoş'ların evinden hiç eksik olmazdı. Yine bir gün Berrin nedense hiç kıskanmadan sanki kendisi gidecekmiş gibi heyecanla, Fatoş'un Uludağ için bavul hazırlamasına yardım ederken, odaya Fatoş'un babası girmiş, "Berrin, gel seni de götürelim," demişti.

Fatoş sesini çıkarmamasına rağmen genç kız çekişmeleri, Uludağ'da bekleyen sevgili, kim daha güzel hesabı, Berrin, "Olur," demişti. Fatoş incecik gülmüştü.

Ama Berrin eve gittiğinde bavuluna koyacak hiçbir şey bulamamıştı. Hangi kar botunu, hangi kayak tulumunu götürecekti Uludağ'a? Annesinin el örgüsü kazaklarıyla bütün gün otelin lobisinde mi bekleyecekti?

O seyahat delisi çocuk, seyahat delisi genç kız olmaya çalıştı. Uçağın tekerlekleri yere değdiğinde heyecanlanır gibi oldu: İşte, Paris'teyim.

Berrin kendisini karşılamaya kimsenin gelmeyeceğini bile bile pankartların üzerinde yazan isimleri tek tek gözden geçirdi. Şimdi bavulunu alması gerekiyordu ama bunu nasıl yapacağını bilemiyordu. Bavulların döndüğü bankoyu bulabilmek için dolaşıp durdu. Hatta dışarı çıkıp tekrar içeri girdi. İngilizce sözlüğünü ve Kolay Konuşma Kılavuzu'nu çantasından çıkarıp, "Excuse me"yle başlayan kısa bir soru cümlecığı kurdu ve uygun bir görevliye bu soruyu yöneltti. Ancak görevli Berrin'in bavulunun kaybolduğunu sanmıştı. Görevli, elinde telsizle anonslar savururken, Berrin insanların bavullarıyla çıktığı bir kapı gördü. O kapıya doğru giderken uçakta kabaca, "Hayır" dediği işçiyle karşılaştı. Bana kalırsa Berrin, o anda bavulların nereden alındığını soran aşırı kibar ve korkak sesiyle iğrençti.

Zaten işçi de, "Bilmiyom," diyerek onu terslemişti.

Berrin uzayın o noktasında bavulunu kaybetmiş, korkak, yalaka, kişiliksiz bir kız olarak duruyordu. Sonra bir açılır kapanır kapıdan daha geçti. En uçtaki bavul bankosunda zavallı küçük kırmızı çantasının dönüp durduğunu gördü. Çantasını beklediği yolcuymuş gibi kucakladı. Çıkışa doğru yürürken kolları, bacakları titriyordu. Bavuluna kavuşmanın sevinciyle otobüs terminalinde biraz oturdu. Şimdi üzerine daha da büyük bir dalga geliyordu. Çocukken sıkıntılı günlerinde hep aynı kâbusu görürdü. Üzerine doğru gelen dev dalgayı atlatmaya çalışırdı. "Bu dalganın içinden nasıl çıkacağım?" derdi. Dalganın sudan oluşmadığı korkusuna kapılırdı. Bunun su gibi görünen ağır ve katı bir dalga olduğunu düşünürdü. Zaman zaman üzerine doğru gelen dalga şeffaflaşırdu. O zaman dalganın ağır ve katı olduğuna ilişkin düşüncesini haklı çıkaracak bir şey olurdu: Dalganın içinde bir sürü pislik, artık, eşya ve insan taşıdığını görürdü. Hepsinin üzerine döküleceği korkusu dehşet bir şeydi. İşte şimdi, o kâbustaki gibi korkmuştu.

Berrin havaalanından Paris'e nasıl gidecekti? Paris'te Boulogne'ya gidecekti. Peki, hangi otobüs oradan geçerci? Üç dört otobüse sordu. Şoförler tek kelime İngilizce bilmiyorlardı. Bir tanesi de suratına bakıp bakıp, ağzındaki kürdan parçacığını tükürmüştü. Sonra, "Pardon matmazel," demişti. Pardon, suratına tükürdüğümün matmazeli!

Sonunda göbeğinde Paris yazan bir otobüse atladı. Bu defa bütün olan parası sorun olmuştu. Şoför oflaya puflaya parayı bozmuştu. Acaba havaalanından kalacağı yere kadar taksi ne kadar tutardı? Yanında yüklüce bir para vardı. Ama ya param yetmezse, diye düşünmüştü. Otobüsün temiz güzel koltuklarına kuruldu, kırmızı

sevgili çantasını bacaklarının arasına sıkıştırdı. Görevli onu bagaja koymak istemiş, Berrin buna izin vermemişti. Yolları, arabaları seyretti. Demek burası Paris'ti. Uzaktan Eiffel göründü. Otobüs, uzaktan Eiffel'i görerek yol alıyordu. Sonra bir başka havaalanına, Charles de Gaulle'e geldi. Yanlış otobüse binmişti. Bu son duraktı.

Otobüsten Berrin'le birlikte neşeli bir Japon kafesi indi. Görevli Paris'e giden otobüslerin kalktığı terminali tarif etti. Berrin sadece görevlinin işaret ettiği kapıdan girdi. Ayakları, kolları tekrar titremeye başlamıştı. Kapılardan geçti, yürüyen merdivenlerden çıktı, neredeyse bir saat bu büyük havaalanında dönüp durdu. Sonra öyle bir yere geldi ki bütün kapıların üzerinde numara ve bir şehir adı vardı. Ağlayacak, oturup hüüngür hüüngür ağlayacak kadar çok korkuyordu. Geldiği otomatik kapı açılmıyordu. Kapı çıkışa kapalıydı. Ama Berrin kapı üstlerinde adı yazan o uzak şehirlerin hiçbirisine gitmeyecekti. Her taraf gri ve parlaktı. Berrin'in çıktığı kapıdan neşeli bir grup Japon çıkıp, "Gate 108-Rio de Janeiro" yazan kapıdan girdiler. Ne güzel, nereye nasıl gideceklerini biliyorlardı. Onlar da geçtikten sonra ortada bir tek görevli kaldı. Koyu renk bir üniforması vardı. Berrin'i Fransızlardan ayırt edemediğinden olsa gerek, "Bonjour madam" demişti, Berrin yanına yaklaştığında.

"Where is the exit?" demişti Berrin de. "Where is the exit?"

Duvarı işaret etmişti görevli:

"From here."

"From here," diye tekrarlamıştı Berrin. "From here."

Sonra kırmızı sevgili bavulunu kucaklayıp zor bulduğundan olsa gerek sapından tutarak taşıyordu onu görevlinin, "From here" dediği duvara doğru yürüdü. "Mutlaka yanlış bir şey yapıyorum," diye kurdu kafasında. Dalga yine üzerine üzerine gelmeye başlamıştı. Ömrüm boyunca buradan çıkışın yollarını arayabilirim diye düşündü. Böyle düşündü ve dalgalı çocukluk kâbuslarındaki gibi çok korktu. Üstelik daha çok çocukken başına gelen bir şey daha oldu: Donuna çiş kaçırdı. Pantolonu ıslaklığı belli etmeyecek renkteydi. Hâlâ korkuyordu. Bacaklarını sıkıca birleştirip oracıkta durdu. Böylece yerler ıslanmadı. Sadece ayakkabıları ve çorapları çişlendi. "Acaba görevli görmüş müydü?" "Is here" açıldı. Kahkahalarla güldü Berrin. Duvar gibi görünen kapının arkasında bir sürü insan vardı. Otobüsler biraz ilerideydi. Bir kenara çömelip, "Paris'e nasıl gidebilirim, Boulogne'ya en yakın yere?" cümlecini kurdu ve otobüse binenlerden birisine sordu. "This bus," dedi birisi.

"Gideceğiniz yere on dakika uzaklıktaki La Motte Piquet'e kadar gider."

Berrin bu defa doğru otobüse binmenin, adamın söylediklerini anlamının sevinciyle rahatladı. Oturduğu koltuk ıslak poposu yüzünden nemlendi. Kırmızı sevgili çantasından kazağını çıkarıp beline bağladı.

Son durakta inip bir taksiye bindi. Artık buradan yol, cebindeki bütün para kadar tutmazdı. Taksi şoförü, Berrin'in uzattığı adresi torpidodan çıkardığı haritada işaretledi. Paris'i bir taksinin penceresinden seyretti. Yol kenarında bir kadın, geçen arabalara hırkasının önünü açıp, kocaman memelerini gösteriyordu. Duran bir arabaya doğru memelerini kucaklar gibi tutarak, koşarak gitti. Taksi Berrin'i otelinin tam önünde bıraktı. Çok mutluydu. Otelini bulmaktan dolayı çok mutluydu. Küçük bir odaya yerleşti. Ellerinin, kollarının titremesi geçmişti.

Paris, otelin önündeki caddeden ibaretti. Berrin yağmurlu ve kış gibi geçen bütün bir hafta otelin önünde turlayıp durdu. Köşedeki marketten bir gün bir çanta, diğer gün bir el kremi, bir başka gün keten bir ayakkabı aldı. Bir gün taksiyle havaalanına giden otobüslerin kalktığı Montparnasse'a kadar gitti ve oteline geri döndü.

Odasının penceresinde saatlerce dikilip caddeyi seyrederken korkak bir seyyah olduğunu aklının ucundan bile geçirmede. Çocukluğundaki, ilköğrenimindeki seyahat etme arzusunun nasıl böyle korkunç bir kaybolma korkusuna, yaşadığı çevreden ayrılamama duygusuna dönüştüğüne de kafa yormadı. Sadece elindeki uçak dergisinin arkasındaki freeshop fiyatlarına göz attı. Esmâ'ya Paris marka bir parfüm almaya karar verdi. Yakın bir arkadaşı kullanıyordu, kokusu müthişti. Parası yetiyordu, kendisine de bir tane alabilirdi. Bütün bir günü otelde geçirip, o dümdüz caddede bir aşağı bir yukarı turlamaktan sıkılmadı. Sadece geri dönemeyeceği korkusuyla zaman zaman kolları, bacakları titredi, o kadar. Dönüş uçağı akşam saatlerindeydi. Ama o sabah erkenden yollara düşüp havaalanına varmış, gözünü bomboş duran THY bankosuna dikmiş, bekliyordu. Berrin'in Paris'teki son günü de böyle geçmişti.

Doğru bindiğine sevindiği uçak havalandığında, pencereden bakıp, "Demek Paris dalgası buymuş," dedi ve yol boyunca ağzı açık, tedirgin uyudu.

ZENGİN BAY RONALDO

Bay Ronaldo çilekli martinisini bitirdi. Bardağın dibinde kalan çilek tanelerini eliyle alıp tek tek ağzına attı. Yalnızken bunu yapmakta sakınca görmüyordu. Bir iki damla çilekli martini gri keten takımının yakasına damladı. "Ham ketenin azizliği," dedi. Güneşe karşı gerindi. Ayaklarını uzattı. Midilli sisler arasından göründü. Çilekli martini lekesi şimdi yakasından düşerdi.

Burada, Cunda adasındaki bu yazlık evde, İzmir'den beraberinde getirdiği hizmetçisiyle birlikte kalıyordu. Her yıl Temmuz, Ağustos ve Eylül'ü burada geçirirdi. Mayıs ve Haziran, bölgenin en rüzgârlı aylarıydı. Bay Ronaldo rüzgârlı serin havaları sevmezdi.

"Yalnız başına burada nasıl kalıyorsun, Ronaldo? Hiç canın sıkılmıyor mu?"

Dostları hep böyle sorardı. Altmış iki yaşındaki Bay Ronaldo gibi tekstil işiyle uğraşan ve onun gibi Levanten olan Alberto, onun Amerikalı karısı Jane, Zühtü ve kekeme kız kardeşi her yıl mutlaka birer haftalığına ziyaretine gelirlerdi:

"Seni eğlendirmek için geldik, Ronaldo."

Bay Ronaldo, dostlarını getiren deniz uçağının evinin önündeki kıyıya inmesine az bir süre kala, uçağın zayıf motor gürültülerini duyar duymaz kıyıya inen yitmiş dört basamaklı merdiveni inmeye başladılar. Ege Denizi'nin üzerindeki beyaz leke yakınlaşıp parladığında, uçağın pervanelerinin boşlukta çıkardığı o güzel ses duyulduğunda Bay Ronaldo kıyıya inmiş olurdu. Uçak, suyu yarararak kıyıya kadar gelirdi. Bay Ronaldo şapkasını çıkarıp kocaman siyah parlak güneş gözlükleri takan pilotu ve misafirlerini selamlardı. Alberto her defasında pantolonunun paçalarını kıvrır, ayakkabılarını eline alır, bileğine kadar gelen suya atlar, hızlı bir dans şovuna başlayacakmış gibi enerjik bir sesle, "Ronaldoo!" derdi, "Sevgili dostum."

Sonra da karısını kucaklar, iki adımlık kıyıya kadar kucağında taşırdı. Neşe ve taşkınlık konusunda Alberto'dan aşağı kalmayan Jane ise, uçağın motorunun sesini bastıran, pervanelerin dönüşüyle bütün kumsala yayılan kahkahalarını atardı:

"Biz geldik Ronaldo. Alberto ve Jane!"

Herkes nasıl böyle neşeli olabiliyordu? Bu neşeli dostları, hayatta güldüğü görülmemiş Ronaldo'yu nasıl böyle sevebiliyorlardı? Bay Ronaldo uzun süredir bunu düşünüyordu. Aslında bütün dostları bunlar gibi taşkın ve çok neşeli değillerdi. Zühtü ve kekeme kardeşi sözgelimi, deniz uçağından hiçbir zaman gülerken inmemişlerdi. Aksine, suratları asık olurdu. Adımlarını uçağın kızağına atıp oradan bileklerine kadar gelen suya atlamak işkenceymiş gibi yüzlerini buruşturur ve her defasında söze bir yakınmayla başlarlardı:

"Ne kadar sıcak, değil mi Ronaldo?" "Ne kötü bir yolculuktu, bir bilsen Ronaldo?" "Kusmamak için kendimi zor tuttum, Ronaldo." "İzinle şuraya kusacağım, Ronaldo." "Ah şimdi de bu merdivenleri mi çıkacağız, Ronaldo?" "Buraya artık bir asansör gerekiyor, Ronaldo." "Bunun için paran olmalı, Ronaldo." "Üstelik o kötü kazadan sonra, değil mi Ronaldo?" "Bu merdivenlere bir çözüm bulmalısın, Ronaldo." Bay Ronaldo kibar bir adamdı. Bütün misafirlerine tahammül edecek kadar kibar. Bu, görgü kurallarının olmazsa olmazıydı:

*"Dobbiamo essere a tutti gentile e sinceri che vengono alla nostra casa."**

İki üç yılda bir de California'da yaşayan kız kardeşiyle kocası gelirdi. Bay Ronaldo'nun topu topu iki günlük ziyaretlerine üzüldüklerini düşünür, yanından her defasında aynı mazeretle ayrılırlardı:

"Daha uzun kalmak isterdik ama gidecek öyle çok yerimiz ve görecek öyle çok akrabamız var ki, Ronaldo..." Kız kardeşine, "Senin bu kadar çok akraban nerede?" demek geçerdi içinden. Bu söz her defasında dilinin ucuna gelir, sonra vazgeçerdi.

*"Dobbiamo essere a tutti gentile e sinceri che vengono alla nostra casa."**

Bu yıl kimse gelmese, dedi Bay Ronaldo, yakasındaki çilekli martini lekesinin çoktan uçtuğunu fark ederek. Bu yıl kimse gelmese, kimseyle konuşmak, eğlenmek zorunda kalmasam.

Hizmetçiden bir martini daha bu defa yeşil zeytini istemek için, elinde boş bardağı, mutfağa doğru yürüdü. Miskin kız, mutfak masasının üzerine kapanmış, uyukluyordu. Bay Ronaldo boş martini bardağını ses çıkaracak ve uyuklayan hizmetçiye yerinden sıçratacak şekilde sertçe masaya bıraktı.

* (İta.) Evimize gelen herkese kibar ve dostça davranmalıyız.

"Affedersiniz, affedersiniz," dedi hizmetçi kız.

Aslında birinci sınıf bir hizmetçiydi bu kız. Sekiz yıl, yakın dostları Cemil ve Feyhan Çelik çiftinin yanında çalışmıştı. Feyhan sıkı bir eğitim vermiş, kızı Avrupa'nın en iyi hizmetkârlarını yetiştiren Ecole d'Obeissance et du Service'den mezun gibi yapmıştı. Bir kere, tipik hizmetçi üniformasını şart koşmuştu. Kışın lacivert, yazın uçuk maviydi bu üniforma. Saçlar sıkıca toplu, baş üzerinde kolalı, beyaz bir keş şarttı:

"Şu zavallının haline bak," diyordu karısı. "Acıyorum ona. Cemil'in deli karısının dayatması. Yoo, delilik onurlu bir şeydir. O kadın deli olamayacak kadar kötü bir şey. Benim zengin kocam da onun yaptığı her şeyi mükemmel buluyor. Mükemmel."

Karısı çoğu zaman akşamüstü sarhoş olmaya başladığında söylüyordu bütün bunları. Sonra ağlamalar, Midilli'ye karşı görkemli bir tiyatro başlıyordu:

"Beni sevmiyorsun, zengin bay Ronaldo. Sen hiçbir şeyi sevmiyorsun. Çok pişmanım seninle evlendiğime..."

Tiyatro, Ronaldo'nun dayanamayıp yerinden fırlamasıyla, karısını tokatlayıp ağzını kapamasıyla son buluyordu. Sonra karısı yere yığılıp hiçkırarak ağlıyordu. Ucuz bir gösteriydi bu. Her akşam havuz başında tekrar ediliyordu. Elbette bazı akşamlar küçük değişiklikler yaşanıyor bu gösteride. Bazen tokatlamak yerine Ronaldo, yere çökmüş bağıran karısının kafasını havuza batırıyordu. Korkunç bir acı veriyordu ona. Sonra kafasını bileklerine dolanan ıslak saçlarıyla birlikte sudan çıkarıyordu.

"Tamam," diyordu karısı ağlayarak. "Tamam, bir daha yapma!"

Midilli'ye karşı binyıl önce oynanan bir oyunda olduğu gibi yalvarıyordu hatta. Vasat bir kadın oyuncu gibi ayaklarına kapanıp, daha güçlü bir öfke krizine giriyordu:

"Yalvarırım Ronaldo, yapma!"

Ronaldo içeri girip, hizmetçiye hanımıyla ilgilenmesini söylüyordu:

"Nilüfer Hanım'a bakar mısınız, lütfen. Yine rahatsızlandı."

Bunun rahatsızlık olmadığını pekâlâ biliyordu hizmetçi kız. Kadını bay Ronaldo'nun delirttiğini, her gece bu öfke krizlerinin yaşandığını, zavallı kadını bu tragediyi oynamaya onun zorladığını. Ancak öyle sıkı bir eğitim almıştı ki dilini yutmuş gibi davranıyordu. Sadece zavallı Nilüfer Hanım'ı yatağına yatırırken, alnını ve saçlarını okşayarak onu haklı bulduğunu hissettiriyordu.

Zavallı kadın kızın bir elini yakalayıp, "Gitme," diyordu, "Sakin gitme."

Hizmetçi kız, elini tutarak uyumasına izin veriyordu. Çoğunlukla ağzı açık uyuyordu kadın. Islak saçları hemen kuruyup uçuşuyorlardı. Midilli, hizmetçi kızın iliştiği yatağın başucundan da görünüyordu. Gece rüzgârı oradan geliyor olmalıydı. Hizmetçi kız bütün sıradan insanlar gibi burada karşıyı, karşıdakileri merak ederek vakit geçiriyordu. Nilüfer Hanım hemen uyuyordu. Alkol kokan keskin nefesine bakılırsa sızıyordu.

Ertesi gün hayata hep birlikte, sessizce, yeniden başlıyorlardı.

"Günaydın, Ronaldo."

"Günaydın, bay Ronaldo."

"Günaydın, Nilüfer."

"Günaydın, Nilüfer Hanım."

"Nereden bulmuştum Nilüfer'i?" diye düşündü bay Ronaldo. Hizmetçi, zeytinli martinisini eline tutuşturup duman gibi süzülürken, bunu düşünüyordu. Evlenmek aklının ucundan geçmiyordu. Bildik dostları, kendisine bin yıl yaşasa bile yetecek parası, karanlık peyzajlardan oluşan resim koleksiyonu, kışın İsviçre'ye, Nisan'da İtalya'ya, düğünler ve kutlamalar için de dünyanın dört bir tarafına yaptığı rutin seyahatleri, Temmuz'dan Eylül'e kadar çekildiği bu ev. Alın size, kendine yeten bir hayat. Sessiz, sakin, rutin. Bay Ronaldo'nun canını hiç sıkmayan. Evliliği aklının ucundan geçirmede kaçamaklar, özellikle gençlik yıllarında bu hayatın tuzu biberi olmuştu. Sonra Nilüfer. Alberto'nun çatlak karısının, Amerikalı Jane'in arkadaşıydı. On yıl önce İsviçreli kocasını boşayıp İzmir'e geri dönmüş, eski bir sosyete güzeliydi. Antika alım satımıyla ilgileniyordu. Ömrünü nefis bir yatla denizlerde geçiren İsviçreli kocasından ayrılma nedenini her zamanki laubaliliğiyle, "Deniz tutuyordu beni," diye açıklayıp kahaahalarla gülmüştü: "Dayanamıyordum dünyanın etrafında dönüp durmaya."

Onun akıllı ve bilgili bir kadın olduğunu fazlaca içmesinden önce fark etmişti Ronaldo. "Açık havada resim yapan ilk sanatçı kim?" tartışmasından sonra da âşık olmuştu ona. Yine burada, Cunda adasındaki bu evdeydiler. Haftasonu için gelmişlerdi. Hatta Alberto ve Jane de onlarla birlikteydi. Bay Ronaldo'nun hiç sevmediği, buraların rüzgârlı bir mevsimiydi, aylardan Haziran'dı. Herhalde birer martini içip günbatımını seyretmişlerdi. Alberto ve Jane böyle saçma şeylere bayılırlardı. Miles Davis'in Sista'sı çalışıyordu ki, Bay Ronaldo bu borazancıdan oldum olası hoşlanmazdı. Ona göre böyle bir ânın müziği olamazdı. Bay Ronaldo sadece eski gazete ve dergileri okurken müzik dinlerdi. O da sıradan, hafif klasik şeyler olurdu. Yemek yerken de genç bir İtalyan flütçü favorisiydi. Geçen Roma seyahatinde bu flütçüyle tanışmış, adamın kör olduğunu öğrenmişti.

Nilüfer'de romantizmi gereksiz buluyordu. Hele Alberto ve Jane'in Miles Davis eşliğinde günbatımını seyretmelerine bıyık altından güliyordu. Bunu martinileri tazelemek için Ronaldo'ya yardım ederken itiraf etmişti. Sonra da konu açık havada resim yapan ilk sanatçının Daubigny mi, yoksa Carot mu olduğuna gelmişti. Tartışmanın ritmi, ahengi, Ronaldo'yu büyülemişti.

"Çalışma odamda Daubigny'nin 'Optevoz'da Havuz' resminin bir röprodüksiyonu var," demişti.

Belçika'da Müze BeauxArts'dan aldığı ve sadece iki yüz adet basılan röprodüksiyonu çalışma masasının üzerine yaymış, tartışmaya kaldıkları yerden devam etmişlerdi. Bay Ronaldo, Daubigny'nin basit kır resimleri yapan Barbizon okulunun üyelerinden olduğunu söyleyip, onun Carot'dan etkilendiğini kabul ediyordu. Ancak açık havada ilk resim yapanın Daubigny olduğu konusunda ısrarlıydı. Röprodüksiyonun üzerinde bulutları, incecik dallı ağaçları ve gölgeli yeşilliği işaret ederek soruyordu:

"Bunlar açık havaya çıkılmadan çizilebilir mi? O güne kadar yapılan manzara resimleri bu kadar doğal görünüyor muydu?"

Nilüfer ise Doubigny'nin resimde düzgün yüzey işçiliğine daha çok önem verdiğini hatırlatıp, onun sadece hayranı olduğu Carot'un dehasının izlenimcilere ulaşmasına yardımcı olduğunu savunuyordu.

"Carot ondan daha yetenekli ve zekiymi." "

"Ama tartıştığımız konu bu değil," diyordu bay Ronaldo. "Açık havada resim yapan ilk kimdi?"

"Anlamıyor musun, tabii ki Carot'du. Doubigny tuvalini alıp dışarı çıksa bu kadar soğuk renkler kullanmazdı."

Tartışma Nilüfer'in martinisinin Doubigny'nin çobanlı inekli manzarasına dökülmesiyle, bay Ronaldo'nun spermlerinin bulutlu gökyüzünün yansıdığı dereciğin bir kenarına akmasıyla son bulmuştu. Dereciğin üzerinden geçen kemerli köprü, Nilüfer'in gövdesinin yanından sarkan meme uçlarının altında kalmıştı.

Evlilikleri de buradaki evde olmuştu. "Demek," dedi Bay Ronaldo, "bu evin bende özel bir yeri..."

"Evet, ben burayı seviyorum," diye düşündü. "Aslında sevdiğimin farkında değilim. Hiçbir şeyi sevdiğimin farkında değilim."

Nilüfer'in felsefeci tarafı hortlamış, bay Ronaldo'nun gırtlığına yapışmıştı. Evliliklerinin başından beri bay Ronaldo'yu fark etmeye, analiz etmeye ve eleştirmeye çalışan oydu. Bir ay içinde birbirlerinin gözlerini oyacaklarını fark etmişlerdi.

"Sen bana âşkınsın, zengin bay Ronaldo. Ben de sana."

Nilüfer böyle tespitler yapıp bay Ronaldo'yu kızdırıyordu.

"Aptal, ben seninle karanlık peyzajlarının hatırına evlendim."

Ya da böyle tahrik edici açıklamalar yapıyor, kendisine hiç yakışmadığı halde sarhoş oluyordu.

Bay Ronaldo, Midilli'nin yarısı sisler arasında kaybolurken, Nilüfer'i çok sevdiğini düşündü:

"Her şey çok klasik olsaydı. Zarif ve ölçülü. Rezilce şeyler yaşamasaydık. Hatta bütün evliliğimiz prostat ameliyatı olduğumda iki gün gözünü kapamadan başucumda beklediği gibi geçseydi. Evliliğimiz boyunca ben hasta yatsaydım ve Nilüfer çok üzülerek, acı çekerek bana baksaydı. Bana bir çocuk gibi baksaydı."

"Böyle olsaydı evliliğimiz sürerdi," dedi bay Ronaldo. Bunu kendi kendine, öyle kesin bir biçimde söyledi ki, martinisinin içindeki nedense çekirdekleriyle atılmış yeşil zeytin tanelerinin çöplerini havuza doğru tükürdü. Evet, bunu da yanında başkaları varken yapmıyordu. Üstelik hizmetçi kızın bir açığı daha ortaya çıkmıştı. Demek, zeytinleri martininin içine çekirdekleriyle atacak kadar cahildi. Demek, Feyhan Çelik yeşil zeytinli martini içmiyordu. Demek, evlerine gelen hiç kimse yeşil zeytinli martini arzu etmemişti. Hizmetçi boş bardağı almaya ve yemeği her zamanki saatinde mi hazırlaması gerektiğini sormak üzere geldiğinde bunu yüzüne vurdu:

"Zeytinli martini hazırlamasını biliyorsun, küçükhanım."

"Nasıl hazırlandığını biliyorum, efendim. Ancak bu, Nilüfer Hanım'ın arzu ettiği şekilde, çekirdekleriyle. Onun sevdiği gibi doğal olarak. Bilirsiniz, mükemmellikten hiç hoşlanmazdı, efendim."

Bay Ronaldo hizmetçi parçasının ilk defa bu kadar uzun konuştuğuna şahit oluyordu. Dilsizmiş gibi susup başını öne eğceğini sanyordu. Onun sipariş vermek ve siparişleri getirenlerle hesap görmek ya da arayanları kendisine bildirmek dışında bu kadar uzun konuştuğuna hiç şahit olmamıştı. Onu azarlayabilirdi ama bu şaşkınlıkla vazgeçti.

Nilüfer'le topu topu üç ay evli kaldıklarını düşündü. Nedensizce düşündü bunu. Bugün Nilüfer'i kafasından atamıyordu.

Akşam yemeğini yerken telefon çaldı. Hiç hoşlanmadığı şey, yemeği bölüp kalkmaktı. Bak, hizmetçi kız bu usulü de bilmiyordu. Evin beyefendisinin yemek yerken telefona çağrılmayacağı görgüsünden habersizdi. Bu, Feyhan Çelik'in hatası mıydı yoksa Nilüfer'in sevmediği mükemmelliğin neticesi mi? Üç ayda bu kadar çok şeyi değiştirmeyi nasıl başarmıştı.

"İyi akşamlar, Ronaldo," dedi telefondaki ses. . Ses Jane'e aitti. Yarın geliyorlardı. Her zamanki gibi müsait değilim filan diyemedi bay Ronaldo. Açıkçası onların gelmesini istiyordu da. Bu da kendine itiraf edemediği gerçeklerden birisiydi işte.

Ertesi gün hikâyenin başında olduğu gibi, yazarın Bay Ronaldo'yu koyduğu yerde, deniz uçağını bekliyordu. Çilekli martinisini içerek Alberto ve Jane'i bekliyordu. Bardağın dibinde kalan çilekleri eliyle topladı, çilekli martini lekesi de o zaman meydana geldi. Alberto ve Jane için üstünü değiştirmeye değmezdi.

Nilüfer böyle durumlarda, "Belki o lekenin konusu olur, hiç yoktan eğleniriz, Ronaldo," derdi. "Biraz rahat ol, Ronaldo. Kafanı kalın kabuğundan çıkar ve dışarıya bak, Zengin Bay Ronaldo.."

Deniz uçağı beyaz parlak bir leke olarak Ege'nin üzerinde belirdi. Ronaldo'nun zamanlaması mükemmeldi. Uçak yaklaştığında yetmiş dört basamağı inip kıyıya gelmişti. Bay Ronaldo pilotla göz göze gelip selamlaştı. Sadece bir kere, o da Nilüfer sayesinde bu pilotu yukarı davet etmişlerdi. Beyaz şarap içmiş, hava kararmadan gitmişti. Bay Ronaldo aynı daveti bir kere daha yapmak gerekir demişti. Nezaket icabı bunu yapmalı demişti. "Ama şimdi değil," deyip yatıştırmıştı kendisini. Belki uçak kendisini almaya geldiğinde ya da mevsim başı getirdiğinde yapmalıydı bunu.

Aynı seremoni tekrarlandı. Aynı taşkınlık, abartılı eğlence, Jane'in belki Midilli'ye kadar ulaşan kahkahası. Biraz İtalyanca laflayıp yetmiş dört basamaklı merdiveni çıkmaya başladıklarında, hatta tam merdivenin ortasına geldiklerinde, Alberto, kim ne yapıyor, kim öldü, kim nereye gitti, kim iflasın eşiğine geldi haberlerinden sonra, "Biliyor musun," dedi, "Uçağın pilotu Nilüfer'i senin öldürdüğünü söyledi. Onu, Zengin Bay Ronaldo kıyıya inen merdivenlerden itti, dedi."

"O bunu nasıl görmüş?" diye sordu bay Ronaldo.

Alberto ve Jane, sözde Ronaldo'nun zeki cevabına, aslında tatilin şerefine güldüler. Elbette biz bunun bir kaza olduğunu biliyorduk, dercesine yaptılar bunu.

"Hem sadece Nilüfer 'Zengin Bay Ronaldo' derdi bana," dedi. "O bunu nereden biliyor?"

Alberto ve Jane bunu duymazlıktan geldiler. Sonra da hiçbir şey olmamış gibi Midilli'yi seyrederek, çekirdekleri çıkarılmamış yeşil zeytinle hazırlanan martinilerini içtiler.

DOĞURAMAYAN EMİNE

Emine, naylon geceliğinin kollarını dirseklerine kadar kıvrımış, bir eliyle belini tutup bir eliyle duvara tutunmuş, her basamakta soluklanarak merdivenleri çıkıyordu. Merdivenlerin hemen karşısı muayene odasıydı. Ön dişlerinin arasında serçe parmağı girecek kadar açıklık bulunan ebe hanım, "Kız Emine," demişti, "Bundan sonra yasak sana muayene odasına asansörle çıkmak. Şu merdivenleri in-çık, in-çık ki piçin aşağıya insin."

Herkes karnındaki "piç" diyordu. Emine'nin piçi. Doğuramayan Emine'nin piçi. Oysa bir türlü doğuramadığı çocuğunun bir babası vardı ve beş ay öncesine kadar her gece çalıştığı Şanzelize Pavyon'a geliyordu. Şanzelize Pavyon, Bursa'daydı. Adam Bursa'nın bir köyünün zenginlerinden miydi, zeytinyağı fabrikası mı vardı, öyle bir şeydi işte.Emine'ye, konsomasyondaki adıyla Banu'ya tutulmuştu. "Sana Çekirge'de ev açayım mı?" diyordu adam. "Aç," diyordu Emine. "Ç"leri uzatarak, arada bir kahkaha patlatıp hafifçe sallanarak bir kere daha tekrarlıyordu: "Aççç, beyim aç." "Şerefe o zaman," diyordu adam, "Hadi içelim."

Adamın komutuyla fondip yapıyordu Emine. Dört gün önce nüfus kâğıdındaki adıyla yatmıştı Bursa Devlet Hastanesi Kadın Doğum Bölümü'ne. Birdenbire dört gün önce hatırlamıştı, yıllarca Emine olarak Mersin'de yaşadığını, bir delikanlıya Emine adıyla âşık olduğunu, bu adıyla Mersin'den Bursa'ya kaçtığını. Sonrası bütün orospu hikayeleriyle benzerdi. Genelevde, pavyonda gülüşerek anlatıyorlardı hikâyelerini birbirlerine. Gülerken yaş geliyordu gözlerinden:

"Kaçalım, evlenelim mi dedi sana, hah hah hah hah." "İlk üvey baban mı bozdu seni, hah hah hah hah." "Sonra evden mi kaçtın, hah hah hah hah." "Genelev sahibini teyzem diye mi tanıştırdı sana, hah hah hah hah."

"Kızlığını diktireceğim, sonra da ailene teslim edeceğim diye mi götürdü seni pavyona, hah hah hah hah."

Mersin'den Bursa'ya evlenme umuduyla geldikten sonra geneleve satılmıştı Emine. Altı ay çalışmıştı burada. Çok genç olduğu için daha çok yaşlılar soruyordu çalıştığı numarayı. O zaman adının Emine olduğunu tamamen unutmuştu. Memeleri, göbeği ortada, bir numaradan, on iki numaradan ibaretti. İki moruk son nefesini vermişti üzerinde. Ünü "Can Alıcı Emine" diye yayılmıştı. Bu sahte ün onu bacakları açık, yatağa mıhlamıştı. Kumbarasındaki renk renk markaları sayan Sidikli Nurcan'a, "Kemiklerim ağrıyor abla," diye yakarıyordu.

"Arada dolu deyin, bir iki tanesini göndermeyin de soluklanayım."

İşte, ünü o zaman Şanzelize Pavyon'a kadar ulaşmış, pavyon sahibi Kıymık Muhittin ziyaretine gelmiş, "Sen adamın canını tavanı seyrederek mi alıyorsun?" diye söylenmiş, yine de Emine'nin sahte ününe karşılık teklifini yapmıştı: "Benim.buradan orospu çıkarmam uzun iş. Sen iyisi mi atla kaç. O zaman bunun hesabını benden sormaya çekinirler."

Ertesi gün Emine'ye müşteri olarak gelen kişi, kaçtıktan sonra onu nereden alacaklarını tarif etti. Fırsattan istifade işini gördükten sonra da, "Sende bir numara yokmuş," deyip gitti.

Emine, muayene odasının kapısında, karnı burnunda soluk soluğa durmuş, genelevden kaçışını hatırlıyordu. Çalıştığı odanın penceresinden aşağıya bakmıştı. Altı aydır doktor kontrolü dışında buradan çıkmamıştı. Düzenli olarak, jinekolojik muayene için götürüldükleri hastaneye varana kadar gördükleri ağzını kulaklarına vardırırdı.

"Apiş arandan soksunlar demir mengeneyi, bakalım böyle kırıkdayacak mısın?" demişti bir keresinde kırık yıllık orospu Üçlü Sebahat. Kırık yıl iş görecektir, taş gibi orospulardan değildi. Bir türlü emekli olamamasının sırrı, iki memesinin ortasında bir memesinin daha olmasıydı. Emine'yi bırakın, Üçlü Sebahat'i yıllardır tanıyan, memleketin bütün genevlerinde beraber çalıştığı orospuların hiçbiri onun üçüncü memesini görmemişlerdi: "Nasıl Sebahat Abla, iki memenin tam ortasında mı?" diye sorardı meraklı orospular.

"Tam ortasında," derdi Üçlü Sebahat, kırık kahkahalar atarak.

"Diğer iki memen kadar büyük mü?"

"Elime alıp tartmadım, ağzıma sokup tatmadım," diye saçmalamaya başladılar Üçlü Sebahat. "Onu müşterilerime soracaksınız artık."

Bu cevabının arkasından kahkahaları yükselir, gıcırdayan her yatağın altına girer, marka kutularına dolar, tırbazanlarda bekler, salya sümük akardı.

Orospular takıntılı olurlardı. Üçlü Sebahat'in üçüncü memesini görmek tek dertleriydi. Kimi zaman Üçlü Sebahat'den çıkanlara sorarlardı: "Abicim, anlatsana şu karının üçüncü memesini."

"Bir kere bedavadan ver anlatayım, yerini de ellerimle tarif edeyim," derdi aç gözlü ve beleşe meraklı müşteriler.

İşte o Üçlü Sebahat de, Emine'yle birlikte kaçıp bundan sonra Şanzelize Pavyon'da çalışacaktı. Konsomasyon alacak hali yoktu. Sadece gecenin bir vakti sahne alıp meraklısına üçüncü memesini gösterecek, garsonun tuttuğu buz kovasına ücretini bırakanlara da ellettirecekti. Üçlü Sebahat bu şahane işi, "Bundan iyisi Şam'da kayısı," diye yorumluyor, takır takır gülüyordu.

Üçüncü katın penceresinden atlamadan evvel, Emine'nin aklına çarşaftan bir paraşüt yapmak geldi. Bunu kardeşinden görmüştü. Kendisinin büyütüp baktığı, tekne kazıntısı küçük kardeşinin en sevdiği oyun buydu. İkinci kattaki evlerinin balkonundan paraşütler yapıp kendini salıverirdi aşağı. Dışarıda sıkı rüzgâr vardı. Bahçenin ucundaki bir tek ağaç onlara doğru eğilip eğilip kalkıyordu. Çarşafların dört bir ucunu ayrı ayrı ayak bileklerine ve kollarına bağladı. Bunu yaparken Üçlü Sebahat yine kıkırdadı. Emine bir eliyle onun ağzını kapadı: "Sus abla, sus, yoksa basılırız."

Üçlü Sebahat, Emine'nin ağzını kapatan elini itti: "Kız kaltak, ne diye çarşafımızı kıcımıza bağlayıp atıyoruz ki. Şunları düğüm edip aşağı sallandırsak daha iyi değil mi?"

Öylesi daha kolaydı ama Emine bunu düşünememişti. Çarşafları çözüp birbirine eklemeye üşendi. "Atla abla," dedi. "Hadi atla."

Üçlü Sebahat, deliliğin verdiği cesaretle kendisini aşağı bıraktı. Rüzgâr onu da bahçenin ucundaki ağaç gibi bir sağa bir sola iteledi ama bir türlü paraşütünün altından girip yumuşakça uçuramadı. Üçlü Sebahat son kahkahasını atarak yere çakıldı. Hatta Emine onun sert toprağa tok diye düşüşünün sesini bile duydu. Buna rağmen atlamaktan korkmadı. Allah yardımcısı oldu, gün boyu üzerine akan menilerle ıslanan çarşaf şişti. Hatta bir ara ikinci kat penceresinin önünde asılı kaldı. Orada son müşterisini ağırlayan Sevim'i, Sevim'in bacaklarının arasındaki gövdeyi gördü. Ağır ağır uçtu, sırtüstü yerde yatan Üçlü Sebahat'ın dört beş adım ilerisine indi. Sol kolu o zaman kırıldı. Ondan sonra hiç kaynamadı, her kış sızladı.

Ağzından kan sızan Üçlü Sebahat, bütün gücünü toplayıp Emine'ye şöyle dedi: "Kurtuldum kız."

Ölüm her orospu için kurtuluştı. Bütün orospular Üçlü Sebahat'ın yerde yatan ölüsünün başında, bir gün benzer şekilde vuku bulacak kendi sonlarına ağlayacaklardı. Sonra da kaypaklıklarını yapıp Üçlü Sebahat'ın üçüncü memesini görmek üzere eğileceklerdi. Emine de öyle yapmıştı. Kendi sonuna gözyaşı dökerek usul usul çözmüştü Üçlü Sebahat'ın düğmelerini. Yakalanmaktan çok ne göreceğinin merakıyla çarpıyordu yüreği. Üçlü Sebahat'ın üçüncü memesi yoktu. Şaşkınlıkla iki memesinin arasında, memelerinin altında aradı üçüncü memeyi. Hatta göbeğinde, koltuk altlarında, bütün gücüyle gövdesini yan çevirip sırtında. Üçlü Sebahat'ın üçüncü memesi yoktu. Peki; Şanzelize'de sahneye çıktığında neyini gösterecekti? Yoksa oraya varamayacağını biliyor muydu? Bu kaçış imkânsız mıydı?

Kırılan sol kolunu tutarak kaçtı Emine. Hızlı hızlı koştu. Gölgesini karanlıklara gizledi. Omzunun yanbaşıdan geçen kurşunu bile gördü. Kendisini bekleyen beyaz

Chevrolet'ye atladı. Şanzelize Pavyon'un bodrumunda para sayan Kıymık Muhittin, Emine'yi karşısında görünce çok şaşırды: "Nasıl kaçabildin kız, ölünük beklerken dirin geldi."

O ayrıık dişli ebe çoktan muayene etmişti Emine'yi. Şimdi, "İndir kız bacaklarını masadan," diyordu da duymuyordu Emine. Genelevden Şanzelize Pavyon'a nasıl kaçtığını hatırlamanın sırası mıydı? Bak, doktor hanım gelmişti, karşındaydı ve ona soru soruyordu: "Kaç yaşındasınız, Emine Hanım?"

Ön dişleri, arasından serçe parmağı geçecek kadar ayrıık olan ebe, doktorun Emine'nin adının sonuna "Hanım" eklemesi yapmasına güldü. Alay ediyordu açık açık, "Bu orospudan hanım olur mu?" diye.

Doktor Hanım, "Yirmi üç yaşındayım," diyen Emine'yi dinlemeden ebe hanımı azarlamaya başladı: "Bakın, ebe hanım, hastalarımızın nereden geldikleri ve ne işle meşgul oldukları sizi ilgilendirmez. Benim yanımda, benim hastama bu şekilde davranırsanız, kendinize çalışmak için başka servis arayın."

Emine, diğer soruları cevaplandırmaya başladığından doktorun söylediklerine, ebenin neden güldüğüne kafa yoramadı. Ne olup bittiğini anlayamadı. Herhalde yine orospu olduğu için, pavyonda çalıştığı için horlanmıştı. Ebenin kendisine "Hanım" denmesine gülmesine, doktorun onu savunmasına değil de, kaldığı odadaki diğer beş hamilenin onu dışlamasına, onunla konuşmamasına, kocalarının getirdiği muzları, elmaları, ekşili dolmaları, salamura yaprakları onunla paylaşmadan yemelerine içerleyip ağlamaya başladı. Doktor tam, "En son ne zaman âdet gördünüz?" diye sormuştu ki Emine'nin hıçkırıkları duyuldu, gözyaşları yanaklarından sicim gibi akmaya başladı. Zavallı doktor onun doğuramadığı için ağladığını düşünmüş olmalıydı. Bu yüzden, "Üzülmeğin,

Emine Hanım, bazen normal doğum tarihinin üzerinden on, hatta yirmi günlük sapmalar olur. Belki sezeryan yaparız," diye onu avutmaya çalışıyordu.

Emine muayene masasından indi, kapıya doğru yürüdü. Hayret, ebe koluna girmiş, ona refakat ediyordu. Emine buna çok sevindi, gülümseyerek gözyaşlarını sildi. Ama muayene odasının kapısını kapatıp koridora çıktıkları anda, ebe onu "Orospu!" diye itiverdi.

Duvara tutunarak, duvara yaslanarak gidiyordu. Gözyaşlarının tozlu basamaklara damlayıp yayıldığını görüyordu.

"Bu benim kaderim," diyordu içinden. "Hangi orospu iyiliği hak eder?"

Düşüne düşünce, ağlaya ağlaya indi merdivenlerden. Koridorda o pis hademeye karşılaştı. Katran karasına dönmüş bir suyla paspas yapmaya koyulmuştu. Gözlerini yerden ayırmadan kaldığı odaya doğru yürüdü. Ama hademe onu sıkıştırmaya niyetli görünüyordu: "Namusunu yiyem senin. Doğuramadın mı daha piçini? Şu fakire sevabına bir kere versen, bak nasıl çıkar o piç yerleştiği yerden."

Hademenin nefesinin kokusu burnunun dibine kadar geldi. Paspasın kirli saçakları çıplak ayaklarına, ayak bileklerine değdi. Emine bundan çok iğrendi. Ayaklarını yıkamak istedi. Bu yüzden yolunu değiştirip tuvalet ve banyoların olduğu tarafa doğru yürüdü: Tuvaletin kapısında aynı odada kaldığı iki hamileyle karşılaştı. Belli ki ellerini yüzlerini yıkamışlardı, sabun kokuyorlardı: "Orospunun teki gelmiş seni ziyarete, aşağıda bekliyor," dedi çatık kaşlı olanı. Ardından koridorun diğer ucundaki hademeyi azarladı: "Sana kadınlar uyuduktan, odalarına çekildikten sonra paspas yapacaksın demediler mi? Mecbur muyum karnım burnumda, geceliklerle senin önünde dolanmaya!"

Emine ayaklarını yıkayıp aşağı indi.

Şanzelize Pavyon'dan arkadaşı Serpil, karşısına güvercin gibi dizilmiş hamile kocalarını süze süze sigara içiyordu. Bacak bacak üstüne atmıştı. Orospu olduğu, ucuna kadar belli memelerini gösteren elbisesi olmasa da anlaşılır bir şeydi. Emitasyon küpeleri, ben orospuyum diyordu. Lameli topuklu terlikleri, gel bir şeyler düşünürüz diye çağırıyordu. Gözleri, anlamadın mı ben o yolun yokuşuyum diye fısıldıyordu. Erkeklerden korkmam, bak memelerimi gere gere, tıkr tıkr geçiyorum bakışlarınızın üzerinden.

"Hamile olduğum halde, benim de orospuluğum üzerimden akıyor mudur böyle?" diye düşündü Emine.

Nasıl duyulmuştu önce genelevde, sonra Şanzelize Pavyon'da çalıştığı? Doğuramayan Emine olarak anılsaydı, orasını burasını ellemeye çalışan hademeler, "Bacım" demezler miydi? Onu her gördüklerinde "Allah kurtarsın bacım," temennisiyle başlarını öne eğmezler miydi?

"Aptal, ne boktan şeyleri kafana takıyorsun böyle," dedi Serpil. "Namuslu karılar insanı böyle bozar işte. Bak, on beş yıllık orospuyum, benden sana abla tavsiyesi, orospudan başka dost edinme, namuslu karıların arasına karışma." Sigarasını derin derin içine çekti Serpil. Dumanını üfürdüğünde daracık bir üçgen oluştu havada. Sonra konuşmasını kendinden emin haliyle sürdürdü: "Aptal oluruz biz orospular. Aptal olmayan düşer mi böyle? Herkes kaderinin efendisi. Biz orospulara mahsus, Allah'ın alnımıza yazdığını okumak." Sözüünün burasında ucundaki ojeleri kabuk kabuk kalkmış başparmağının tırnağıyla, alnına izi hafifçe belli olan çizgi çizdi. Hâlâ ağlamakta olan Emine'ye kızdı: "Sen ne bok olduğunu bilmiyor musun? O zaman namuslu insanların seni yerin dibine sokmalarına ne diye alınıyorsun?" Serpil sigarasından derin bir nefes daha aldı ve "Geri zekâlı," dedi. Sonra karşılıklı sustular.

Serpil etrafı seyretmeye koyuldu. Birden yerinden kalkıp arkadaşının boynuna sarıldı: "Dayanamıyorum sana kaltak! Şengül'ün sözüne uyup doğurmaya kalkıştın. Hiç o köylü seni alır mı? Ama bütün orospular çocuğunu doğurunca metres tutulacağına, pavyondan, genelevden çıkarılacağına inanır. Ben de inanmıştım senin gibi. Tekme yiye yiye düşürdüm bebeğimi. Orospu dediğin her şeye inanır yavrum. Geçelim bunları..."

Kalktı, yerine oturdu Serpil. Parmağının ucuyla gözlerinin nemini aldırır. Yanbaşındaki paketi Emine'nin önüne attı: "Senin köylü göndermiş bunları. Merak etme, işe yarar bir bok yok içinde. Çocuk için don, zıbın, bez filan. Sana da 'beşbiryerde' göndermiş. 'Ne çocuğu bana getirsin, ne gözüme görünsün,' demiş. Yani o beşbiryerdeyle piçini büyütsün demeye getirmiş."

Emine paketi kucağına koydu. Merak edip açık olan köşesinden baktı. "Patronun da sana haberi var," diye devam etti Serpil: "Dua etsin ki pavyonda tadilat var, bütün kanlar izinli, yoksa tuvalette doğururdu, dedi senin için. Pavyon kapalı diye elimiz armut toplamıyor. Geçen gece iki işe gittim. Diyeceğim, bana lazım o, elini çabuk tutsun doğuracaksa doğursun piçini, diye haber gönderdi bizimkisi. Ona göre, sonra bir tatsızlık olmasın."

Serpil sigarasını söndürüp kalktı. Kuvvetlice söndürmüştü sigarasını. Bu, Emine'nin dikkatini çekmişti. "Doğurur doğurmaz arattır bizi," deyip gitti Serpil. Emine oturduğu yerde kaykılıp arkasından baktı Serpil'in. Sonra arkadaşının getirdiği, içinde muz ve elmaların seçildiği meyve torbasını ve çocuğunun babasının gönderdiği paketi alıp odasına çıktı. Odadakiler konuşuyorlardı ama o gelince sustular. Meyveleri komidinin üzerine bıraktı. Yatağına oturup paketi açtı. İçinden bir sürü tulum, zıbın, şapka, çorap çıktı. Paket yumuşak, minicik, güzel bebek giysileriyle doluydu. "Aşkımızın elbiseleri bunlar," diye düşündü. Çocuğunun babasını gerçekten sevdiğini düşündü sonra. Bu sevginin, aşkın karşılıklı olduğunu. Bir sürü işareti vardı bu aşkın. Her şeyi başkaları bozmuştu. İyi bir adam olmasaydı bütün bunları göndermezdi. Patrona para sıkıştırıp onu hastaneye yatırmasını istemezdi. İsteddiği kadar pavyon tadilatla olsun, patron onun iyiliğine diye böyle bir şeyi hayatta yapmazdı.

Korktuğu için bırakmıştı Emine'yi böyle tek başına. Korkmanın ne demek olduğunu Emine çok iyi biliyordu. Adama kızamamasının tek nedeni buydu.

Emine bebek giysisi oldukları için mi bebek gibi koktuklarını merak ettiği giysileri yatağının üzerine tek tek açtı. Sonra çorap ve zıbımına kadar eşleştirdiği takımları tek tek oda arkadaşlarına götürdü: "Çocuğumun babası göndermiş bunları. Benim bebeğimin bunları giyecek yeri yok. Ev gezmesine filan gitmeyiz biz. Bu yüzden çok bunlar. Kabul edersen senin bebeğinin olsun."

Hamilelerin kimisi açgözlülükle aldı mağaza işi bebek takımlarını. Kimisi, "Piçinin çifitlarını al, defol," diye tersledi Emine'yi. Emine, elinde kalan iki takımı bavulunun kıyısına koydu. Çişi gelmişti.

Tuvaletten çıkışta, burnunun dibinde yakasından düşmeyen hademenin nefes kokusunu duydu. Başını çevirdiğinde onu göremedi. Sonra birden bir el boğazına dolandı. Aynı nefes kokusunun bulaştığı bir el ağzını kapadı. Emine ayakları yerde sürünerek çekiştiriliyordu. Yere daha güçlü basmaya çalıştığı halde, topuklarıyla abandığı halde karşı koyamıyordu. Vücudunun karanlık ilaç kokulu bir odacığa itildiğini fark etti. Burası koridorun ucundaki ilaç deposuydu. Başka bir hademe kalın bir bandı ağzına yapıştırıverdi. Sonra kollarını tuttu. Diğeri memelerini sıkıyordu. Doğacak bebeğinin sütleri korkunç bir sızıyla aktı. Tekmeleri adamın dizlerine, karnına isabet ediyordu. Ama o pantolonunu indirmiş, Emine'nin çıplak baldırına diz çökmüştü bile. Bebek üç defa döndü.

"Önce ben Sıtkı kardeş," diyordu üzerindeki, "sonra sen. İkimiz de istediğimiz kadar."

Emine bütün gücüyle karşı koydu. Beş yıl önce sevdiğinin peşine takılıp Mersin'den Bursa'ya gelen Emine gibi savurdu tekmelerini, geçirdi tırnaklarını. Ama olmadı. "Orospuluğunun cezasını ödedin," diye avuttu kendilerini hademeler. Emine onların fermuar seslerini duydu. Ağzındaki bandı açıp, "Siktir git şimdi," dediler. "Cehenneme kadar yolun var."

Emine kolundan tutulup dışarı savrulurken, onların "Şikayet edersen..." diye başlayan tehditlerini duymadı. Kanı, bebeğinin suyu, adamların pislikleri akıyordu bacaklarının arasından. İlaç deposunun önündeki kuytu köşecikten çıkıp koridorda yürüdü. Ayaklarını sürüyerek, ağır ağır. Koridor penceresinin rüzgârla şişen tülünü sıyırdı. Rüzgâr ona genelevden pavyona kaçtığı, Üçlü Sebahat'in yere çakılısını seyrettiği geceyi hatırlattı. Bir türlü doğuramadığı bebeği dönüp duruyordu. Alçak pencerenin eşiğine kolayca çıkıp çömeldi. O sırada kendisinin de kaldığı odanın kapısı açıldı. Hamilelerden birisi, herhalde çatık kaşlı olanı kapıda belirdi: "Ne yapıyorsun?" dedi.

Şaşkınlıkla baktılar birbirlerine.

"Atlayacağım," dedi Emine boğuk boğuk ağlayarak.

"Allah'ın verdiği camı Allah alır. Tövbe!" dedi kapıdaki hamile. Aralarındaki boşluğu dolduracak bir adım bile atmadan söyledi bunu.

"Onun yazdığını yaşadım. Ne çıkar, ölümüm kendi elimden olsa. Bir kere onun sözünden, yazdığından çıksam."

Bu kadar uzun ve düzgün konuşabildiğine şaşırıp Emine. Sonra hastanenin arka bahçesini bürüyen otlara, o otların rüzgârla deniz gibi dalgalanıp yumuşacık görünmelerine de...

Hiç tereddüt etmeden atladı.

İki gün sonra yerel gazetede ki intihar haberini görse kuşkusuz çok sevinirdi. Doktor Hanım'ın verdiği bilgilere dayanılarak yazıldığı anlaşılan haberde, ne konsomatrisliğinden ne de vaktiyle Bursa Genelevi'nin "Can Alıcı Emine"si olduğundan söz ediliyordu. "Doğuramayan Emine" diye başlıyordu haber. Doğuramadığı için düştüğü bunalımdan söz ediliyordu. Onu yere çakan sırların, sıkıntıların kırıntısı yoktu. Sadece onun çok hoşuna gidecek, "Doğuramayan Emine" yalanı üzerine kurulmuş bir hikâye vardı bu haberde.

BEYHAN'IN ALINGANLIĞI

Beyhan on altı yaşını sürdüğü yaz kendisini çok mutsuz hissediyordu. Daha önce hiç böyle olmamıştı. Çilleri dışında hayatından ve kendisinden hiçbir şikayeti olmamıştı. On bir yaşına kadar her sabah çillerinin dökülmüş olduğu umuduyla uyanmış, her defasında aynada turuncu çilleriyle karşılaşmış, yine de bu kadar mutsuz olmamıştı. Anneannesinin okuyup üfleyip kahverengi boş bir şurup şişesine doldurduğu, her akşam 'üç kuluallah bir elham' okuyup yüzüne sürmesini tembilediği suyun çillerini dökemeyeceğine kanaat getirdiğinde bile bu kadar mutsuz olmamıştı. Beyhan on altı yaşını sürdüğü yaza kadar hiç bu kadar mutsuz olmamıştı.

Hatta geçen yaz sütannesinin ki o, annesinin ablası, Beyhan'ın da teyzesiydi ve annesinin yıllardır söyledikleri şeyin yavaş yavaş gerçekleştiğini düşünmüş, büyüdüğü, genç kız olup kilo aldıkça, yüzünün genişleyip çillerinin eskisi kadar çok görünmediğini fark edip mutlu olmuştu. Önceleri okul çıkışı, sonraları iş çıkışı yediği, el arabasında köfte-ekmek niyetine satılan bol acılı iki hamburgerin sıkı kilo yaptığını, kilo aldıkça şişen yüzündeki çillerin de soluklaşıp azaldığını düşünüyordu. Bir de hemen karşılarında oturan sütannesinin çilsiz güzel kızı Zuhul Ablasının verdiği fondöten çok işe yaramıştı doğrusu. Bitmesinden çok korktuğu bu fondöteni göz altlarına, yanaklarına ve alınına sürüyordu. Beyhan, nihayet çillerinden kurtulduğunu düşündüğü geçen yaz çok mutluydu.

"Şimdi neden böyle mutsuzum?" diye sormak aklının ucundan geçmiyordu. Beyhan kendisiyle konuşmayı, kendisine sorular sormayı bilmiyordu. Aslında şikayet etmeyi, söylenmeyi bile bilmiyordu. Anneanesi ve sütanesi ısrar ettiği için okulu bırakmıştı. Onlar Beyhan'ın hiçbir şey olamayacağını, işe yaramaz bir lise mezunu olarak kalacağını söylüyorlardı:

"Doktor olabilir mi?" diyordu anneanesi; öğretmen, eczacı, en kötüsünden bir hemşire... "O zaman Beyhan'ı niye okutalım?"

"Diyelim Allah zihin açıklığı verdi, doktor olacak kadar akıllandı," diyordu her şeye inananan, ipleri ablası ve annesinin elinde olan kukla annesi, "bizde çocuğu doktor yapacak kadar para var mı?"

"Aptal!" diyordu sütanesiyle anneanesi, Beyhan'ın kambur annesine. "Aptal! Bizden bir gömlek üstün olsa bu kız bizim yüzümüze bakmaz."

Sonra bir sürü okuyup adam olmuş ama ana babasının kapısını çalmayan hayırsız evlat örneği veriyorlardı.

Ortalıkta ne çok, böyle okumuş ama hayırsız çıkmış tip vardı.

Beyhan hayatının acı gerçeklerini hep başkalarından duyup fark ediyordu. Elbette annesinin sırtındaki kocaman kamburu görüyordu. Kör değildi. Anneanesiyle sütanesi, bin kere o talihsiz hikâyeyi anlatmışlardı:

Karlı bir kış günüydü. Dışarıda hava buz gibiydi. Bu buz gibi hava yenilecek kadar da lezzetliydi. İnsan bu buz gibi havayı içine çekmeye doyamıyordu. Gökyüzü yıldızlarla doluydu. Üstelik lapa lapa kar yağıyordu. Büyükler hiç böylesine güzel karlı bir gece görmediklerini söylüyorlardı. Her şey yumuşak ve yavaştı. Çatılardan, sarkan buzdan sarkıtlar kristal gibiydi. Hayır, elmas gibiydi. Sipsivri, upuzun elmas kılıçlar gibiydi. Kıymet Beyhan'ın annesi annesinin sırtında, Zeynep Beyhan'ın sütanesi annesinin eteğinde, karlarda katur kutur yürüyerek komşularına oturmaya gidiyorlardı. Annesinin sırtındaki Kıymet, elinde bir kesekâğıdı dolusu kestane tutuyordu. Daha önce içinde kahve çekirdeği, kaçak çay ve arpacık soğan saklanmış olan kesekâğıdı yumuşamış ve buruşmuştu. Göbekleri kesilmiş, suda bekletilmiş kestaneleri sudan çıkarıp mutfak havlusunun üstüne sermişlerdi. Yine de nemleri ıslaklıkları kalmış olacaktı ki, kestaneler o zaman atılmayacak kadar değerli olan biricik kesekâğıdını ıslatmışlardı. Kıymet, bir eliyle sıkıca tuttuğu kestane dolu kesekâğıdına, ya patlarsa, ya kestaneler ortalığa saçılırsa diye korkuyla bakıyordu. Bu korkuyla bir eliyle annesinin boynuna dolandığını unuttu. Annesinin sırtından düşerken kestanelerin karların üzerine saçıldığını görüp üzüldü. Yağmalarına damdan iki buzdan sarkıt, iki elmas kılıç koptu. Birisi Zeynep'in ense köküne saplandı, diğeri ayak ucunda dörde bölündü. Kestaneleri toplayıp tekrar yola koyuldular. Kıymet, sırtındaki korkunç ağrı yüzünden bir tek kestane yiyemedi, bütün gece uyuyamadı. Ama herkes buzdan bir kılıçla ense kökü kesilen Zeynep'le ilgilendi. Zavallı Zeynep, bütün gece yüzüstü, mışıl mışıl uyudu. İşte, Beyhan'ın annesi Kıymet böyle kambur kalmıştı. O gecedен sonra omurundaki bir kemik kontrolden çıkıp onunla birlikte büyümüşü.

Beyhan küçükken anneannesinden masal niyetine bunu dinliyordu. Annesinin 1.50'lik boyuyla taşıdığı kambur bu yüzden ona çok normal geliyordu. Kambur annesinden ne veli toplantılarında, ne çarşıda, ne de pazarda utanmıştı. Yıllarca birbirlerini dürterek kambur annesini gösterenleri fark etmemiş, kambur anneciğinin çoğunlukla kendisini işaret eden münasebetsiz kadın topluluklarına dönüp neden çıktığını anlayamamıştı.

Beyhan kendisine yetim denilip durmasına da üzülmezdi. Bunun hikâyesini de anneanesi, sütanesi ve eniştesinden defalarca dinlemişti:

Babası alkoliğin tekiydi. Artık tövbe ağzıma koymayacağım dediği için vermişlerdi annesini ona. Hikâyenin burasında, "Yoksa kim alırdı bu kamburu?" derdi eniştesi ya da hikâyeyi her kim anlatıyorsa. Ama babası yeni, den su gibi içmeye başlamıştı. İki ağabeyinin ardından Beyhan dünyaya geldiğinde babası yeniden tövbe etmişti içmeye. Sonra tövbesini yeniden bozmuştu. Sonra yeniden tövbe etmişti. Hikâye böyle uzayıp gidiyordu. Beyhan'ın annesi hikâyeyi her kim anlatıyorsa, bir yerinde araya girip, onu yine de çok sevdiğini ima eden şeyler söylemeye çalışıyordu. Sözelimi, Beyhan'ın alkolik babasının bir tövbesini daha bozup körkütük eve geldiği bir gece, boynuna sarılıp, "Beni böyle sevemez misin, Kıymetlim?" dediğini anlatıyordu. Annesi yine de, "Sonrasına kadar ne bana ne de çocuklara elini kaldırdı, kötü bir söz etti," diyordu. Tam bu yerinde hikâyeyi her kim anlatıyorsa, "İçmekten akli uçmuştu da ondan," diyordu.

Ardından sütanesinin kocası, yani eniştesi, ballandıra ballandıra Beyhan'ın alkolik babasıyla Tekel binasını boyamasının hikâyesini anlatıyordu: "Ben," diyordu, "Kediye ciğer emanet etmişim." Her defasında hikâyeye bu sözle başlıyor ve şöyle devam ediyordu: Oyalanacağımı düşünüp onu yanıma aldım. Tekel binasının boya işini bana vermişlerdi. Üç gün iyi çalıştı. Dördüncü gün ellerinin titremesinden fırçayı tutamıyordu. Ellerin çok titrediği günler ona boya karıştırtıyor, ilk kat boyayı atırıyordum. İlk haftanın sonunda düzeldi, ellerinin titremesi geçti, neredeyse benim kadar iyi boya yapar hale geldi. Onun yetenekli bir adam olduğunu düşünmeye başlamıştım. İş bitirip Tekel müdüründen paramı almaya gittiğimde, "Ne parası?" dedi müdür bey.

Beni peşine takıp depoya götürerek, bellerinde yağlı boyalı parmak izleri olan onlarca şişeyi gösterdiğinde, ağzım açık kaldı. O alkoliğin ellerinin titremesinin geçip neden benim kadar iyi boya yapmaya başladığını anlamıştım. Tiner ve boya kokusu ağzının leş kokusunu bastırılmış, beni böyle uyutmuştu. Yaptığımız iş, içtiklerinin faturasını ancak karşıladı.

Beyhan bunca kötü hikâyeye rağmen babasından nefret etmiyordu. Fırça sakallı, fırça bıyıklı olduğunu duyduğu babasını gözünün önüne getirmeye çalışıyordu: Gözleri büyük ağabeyininki gibi, zeytin çekirdeği gibiydi. Dişleri küçük ağabeyininki gibi üst üste kapanıyordu. Kendisinininki gibi çilleri vardı. Alnı daracık ve çıkıktı. Kulak memeleri hafif sarkıktı. Bütün çirkinliklerini babalarından almışlardı. Annesini işaret ederek, "Şunun kambur olmadığını düşün," derdi sütanesi ve anneanesi; "Dünya güzeli" Beyhan'ın kimseyle ilgili bir düşüncesi yoktu.

"Hiçbir şeyden anlam çıkaramıyorsun," demişti, sekiz aydır yanında çalıştığı çocuk doktoru Edibe Hanım.

Beyhan o kadar az saçı olan ve o kadar yavaş konuşan bir kadın daha görmemişti. Edibe Hanım en az anneanesi yaşındaydı ve temizliğe çok önem veriyordu. Beyhan çalışırken tıpkı onun gibi beyaz önlük giyiyordu. Edibe Hanım önlüklerin gün aşırı yıkanmasını şart koşmuştu. Üç beyaz önlüğü vardı Beyhan'ın. Ancak her birinin rengi gittikçe kararmaya başladığında, Edibe Hanım'dan, "Beyazları hiçbir şeyle karıştırmadan yıkayacaksın," uyarısını almıştı. Önlüklerin rengi açılmayınca Edibe Hanım, masasının üzerinde mermer bir tabla üzerine saplanmış şekilde duran dolmakalemleriyle, beyaz çizgisiz bir kâğıda şu notu yazıp Beyhan'a vermişti:

Önlükler diğer çamaşırlarla birlikte çamaşır makinasında yıkanmayacak.

Önlükler ayrı bir leğende yıkanacak.

El yakacak kadar sıcak bir suya deterjan ve bir kapak çamaşır suyu ilave edilecek.

Önlükler bir gece bu suyun içinde bekletilecek.

Ertesi gün durulanıp asılacak.

Beyhan önlüklerini Edibe Hanım'ın yazdığı nota uyararak yıkadı. Önlükler kar gibi ancak buruş buruş olmuşlardı. Önce Beyhan, sonra annesi, sonra sütanesi, sonra da anneanesi, hatta sütanesinin güzel Zühal'i, inatçı kırışıklıkları kızgın ütüyle yatıştırmaya çalıştılar. Olmadı. Hiçbiri kırışıklıklar kadar inatçı, böyle bir şeyi dert edecek kadar da titiz değillerdi. Beyhan pekâlâ bu kırış kırış gömleği sırtına geçirip hastaları karşılayabilirdi. Hasta çocukların anneleri, babaları, hatta titizlik hastası Edibe Hanım, sanki bu inatçı kırışıklıkları açabilirdi.

Beyhan, pazartesi günü saat sekizde, biraz çekmiş ve fazlasıyla buruşmuş önlüğüyle muayenehanedeki rutin işlerini yapıyordu. Ortalığın tozunu almak, çiçeklere su vermek, kâğıt mendillerle lastik eldivenleri kutularından çıkarmak, saatlerce kaynatılan demir çubukları mutlaka eline lastik eldiven geçirip Edibe Hanım'ın hastalarını muayene ettiği tekerlekli masanın üzerine yerleştirmek, telefona bakmak, çöpleri kontrol etmek, tuvaleti temizlemek...

Edibe Hanım sakın bir kadındı. Her zamanki gibi saat sekiz buçukta gelip de, Beyhan'ı karşısında bumburuşuk ve kolları çekmiş bir önlükle görünce hiç sesini çıkarmadı.

"Günaydın," dedi, haftasonunun nasıl geçtiğini, kimlerin aradığını sordu, masasına geçti, gazetesini açtı ve Beyhan orta şekerli kahvesini getirdiğinde başını kaldırıp, "Beyhancığım, önlüğüne ne oldu?" diye sordu.

Beyhan anlattı.

"Şimdi," dedi Edibe Hanım, "senin önlüklerin terilenden. Terilen, sıcak suda buruşur. Ben önlüklerinin karaltısı gitsin diye sıcak su tavsiye etmiştim. Ancak terilen kaynar değil, sıcak suyla yıkanır. Fazla buruşmasını diye de soğuk suda bekletilir. Bu önlükle hastalanılabileceğini mi düşünüyorsun? Benim hastalarımın karşısına böyle buruşuk bir önlükle çıkamazsın."

Edibe Hanım'ın sesi tizleştiğinde Beyhan hiç alınmadı. Evdekilerden azar işittiği çok olurdu. Alıştı. Edibe Hanım o gün Beyhan'ın bütün önlüklerinin böyle buruş buruş kaldığını öğrenince, sesini daha da tizleştirerek, ona bu pazartesi izinli olduğunu, ertesi gün onu kâğıt gibi ütülenmiş önlükleriyle muayenehanede görmek istediğini söyledi ve Beyhan'ın hayran olduğu dolmakalemini çekip, yine Beyhan'ın çok özendiği el yazısıyla ne yapması gerektiğini yazdı:

Senin önlüklerin terilenden.

Terilen kumaş kaynar su derecesinde yıkandığında çok buruşur.

Bu yüzden terileni soğuk suda bekletip sıkmadan asmak gerekir.

Ütülerken üzerine nemli bez koymak daha iyi ütü yapılmasına olanak sağlar.

Beyhan buruş buruş olmuş önlükler ve doktor Edibe Hanım'ın yazdığı notla evin yolunu tuttu. Yolda bol turşulu, bol acılı hamburger yedi. Hamburgerci eskiden köfte-ekmek satardı. El arabasını hamburgerciye dönüştürmek için 'Köfte-Ekmek-Piyaz' yazısını kazıyıp onun yerine kıpkırmızı bir renkle 'Son Moda Hamburger' yazması ve camekâna yuvarlak ekmekleri, ketçap şişelerini dizmesi yeterli olmuştu. Beyhan bütün parasını hamburgere yatırmasını diye, annesi evde daha büyük köfteler yapıp turşularla birlikte yarım ekmek içine sıkıştırıp Beyhan'ı kandırmaya çalışmıştı. Ama hayır, bu hamburger evde yapılamazdı.

Aylardan Nisandı. Daha yaza vardı. Yani Beyhan henüz mutsuz değildi.

Önlüklerini nasıl yıkaması, nasıl asması ve nasıl ütülmesi gerektiğini öğrenmiş, hamburger yemekten vazgeçmemişti. Hamburger parasını düştüğü bütün haftalığını annesine veriyor, canı hamburgerden başka bir şey almak istemiyordu. Hayır, sadece Zuhal Ablasının verdiği fondöten biter diye kenara biraz para koyuyordu.

Askerliğini denizci olarak yapan büyük ağabeyinin gönderdiği yeni fotoğraf Mayıs ayında geldi. Ağabeyi beyaz üniformaları içinde epeyce eğik duran Piza Kulesi'nin önündeydi. Sütanesi, "Şanslı çocuk," diyordu. "Hem askerlik yapıyor hem ülke ülke geziyor." Annesi, "Limon gibi olmuş," dedi. Deniz tutan birisinin askerliğini denizci olarak yapması ne kadar zor olmalıydı. Beyhan ağabeyinin limon gibi olmuş yüzüyle Piza Kulesi'nin önünde durduğu fotoğrafına hiçbir şey düşünmeden baktı.

Yine Mayıs ayının ilk haftası kışlıkları kaldırıp yazlıkları çıkarırken, eline ortaokulda el işi dersinde yaptığı içi doldurulmaya hazır, kahverengi kadife fil geçti. Kocaman bir hortumu vardı ve öyle güzel bir kalıptan çıkarılmıştı ki içi doldurulduğunda ayakta duracak, hortumu havaya kalkacaktı. Beyhan kadife fili eline alıp, bu fili neden doldurmadan bıraktığını düşündü. Çünkü okulu bırakmıştı. Bir paket pamuk ve tamamlanmış kadife filiyle el işi dersine gireceği gün sütanesi okula gelmiş, müdire hanımla konuşmuş, dönem ortasında öğrencinin okulla ilişkisinin kesilemeyeceğini söyleyen müdire hanımı ikna etmiş, hiç utanmadan bu Beyhan'ın fikri değildi matematik dersinin ortasında sınıfa girmiş, "Kusura bakmayın, hocam," deyip, dünyanın en önemli işini yapıyor muyçasına dünyanın en önemli işini yaptığını düşündüğü zamanlar giydiği yeşil kareli tayyörü, kenarında kocaman sedefli bir düğmesi olan deve tüyü rengi beresiyle matematikçi Rıza Bey'in tebeşire bulanmış elini sıkışmış, ders verdiği sınıfta uçan sinekleri tebeşirle vurmasıyla tanınan Rıza Bey'in ağzı şaşkınlıktan açık kalmış, o bu arada Beyhan'ın okulla ilişkisinin kesildiğini belirten kısa konuşmayı yapmış, yeğenine çaktığı bir işaretle Beyhan'ın defterini kitabını toplayıp yanına gelmesini sağlamıştı. Yine sütanesinin işaretiyle Beyhan, matematikçi Rıza Bey'in elini öpmüş, ağzı burnu tebeşir tozu olmuş, sıra arkadaşlarının şaşkın bakışları arasında bu Beyhan'ın fark ettiği bir şey değildi sınıfı terk etmişti. İşte, bir sonraki ders el işiydi ve Beyhan okuldan alınmasaydı, çantasındaki bir paket pamukla, diktiği kadife fili tika basa dolduracaktı.

Beyhan, kadife fili doldurup sütanesinin torununun iki gün sonraya, 9 Mayıs'a denk gelen doğumgününe hazırladı. Sütanesinin torunu Zümrüt on bir yaşına basacak ve annesi geçmek bilmez sırt ağrıları yüzünden fizik tedavi gördüğünden bir ay babaannesinin yanında kalacaktı. Zümrüt, bir ay anneannesinin Çengelköy'deki yalı dairesinde değil, babaannesinin mütevazı evinde kalacaktı. Sütanne çok mutluydu. Ortada yine Beyhan'ın farkında olmadığı bir zafer vardı. Sütanesi, kazanılmış bir zaferden, savaştan söz ediyor, anneannesini, "Aferin Zeynep," deyip onu övüyordu: "Bunca yıl oğlunu ince ince doldurup gelininin ailesini postaladın."

Sütanne bu zaferin sarhoşluğuyla üç katlı, içi mango ve kivi dahil taze meyveli, dışı kremalı bir pasta hazırlatıp, bütün tanıdıklarını torununun doğumgününe davet etti. Zümrüt, mumları üfler üflemez pastayı kesmek istedi, tam o anda babaannesi bıçağı tuttuğu elini havada yakaladı:

"Mumları bir de Beyhan üflesin. Onun 25 Mayıs'taki doğumgünü de aradan çıksın."

Beyhan ilk defa Zuhul Ablasının 30 Nisan'daki doğumgününde, neden sönen mumların yeniden yakılarak kendisine üfletirmediğini anladı. Sütannesinin yıllarca kendi kızıninkiyle birlikte aradan çıkardığı Beyhan'ın doğumgünü bu defa Zümrüt'ün doğumgünüyle birleştirmişti.

Beyhan kalabalığın arasından sıyrılıp sütannesinin bu defa kendisi için yaktığı mumları söndürmek için masanın başına doğru ilerlerken; Zümrüt, koca bir nefeste mumları yeniden söndürmüş, bacak kadar boyundan beklenmeyecek laflar etmiş, bıçağı pastanın tepesine saplayıp güzelim pastayı karpuz gibi tam ortadan ikiye bölmüştü:

"Bu benim doğumgünüme saygısızlık. Kabul etmiyorum!"

Beyhan ilk defa o gece saygısızlığın ve kabul etmemenin ne demek olduğunu düşündü. İlk defa o gece evde neden herkesin bir odası olup da iki ağabeyi bir odada kalıyorlardı kendisinin salonda yattığını düşündü. Bunca yıl neden yanbaşıda bangırdayan bir televizyon ve açık ışıkla uyumaya çalıştığını düşündü. Yaşadığı evde neden hiçbir özel köşesi ve mekânının olmadığını düşündü. Bunları Zümrüt sayesinde düşündü.

Kendisini tutamayıp el işi dersinde yaptığı fili, Zümrüt'e doğumgününden bir gün önce vermek istemişti. Beyhan fili, annesinin odasında sakladığı köşeden almaya giderken Zümrüt arkasından seslenmişti:

"Beyhan Abla, senin odan nerede?"

Herkesin annesi gibi incecik dediği Zümrüt'ün soruları bu kadarla kalmamıştı:

"Neden okulu bıraktın?"

"Neden sana yetim diyorlar?"

"Neden sana doğumgünü yapmıyorlar?"

"Neden halamın eskilerini giyiyorsun?"

"Neden para harcamıyorsun?"

"Neden annenden gizli hamburger yiyorsun?"

"Neden o sinir doktorun yanında çalışıyorsun?"

"Neden sana hiç süt vermediği halde babaanneme sütanne diyorsun?"

Herkesin "çok akıllı" dediği, hatta anneannesinin, "Benimle karşılıklı bir sohbeti var, Zeynep böyle yerinde konuşamaz. Bizim Beyhan bundan beş yaş büyük, onun söylediklerinin binde birini düşünemez," deyip durduğu Zümrüt'ün soruları, Beyhan'ın bu sorulara veremediği cevaplar, Beyhan'ın her şeyden habersiz, boşlukta sürüp giden hayatının sonu oldu.

İşin kötüsü Zümrüt, Beyhan Ablasının peşinden ayrılmıyordu. Arada muayehaneyle bile birlikte gidiyorlardı. Doktor Edibe Hanım, "En sevdiğim yazarlar Çehov ve Peride Celal'dir. Siz kimleri seversiniz?" diye soran bu çocuktan etkilenmişti. Edibe Hanım, her zaman olduğu gibi öğle yemeğini getiren aşçısına, "Bu gün üç kişilik servis getirin, lütfen," talimatını vermiş, şakır şakır Fransızca konuşan bu kız çocuğuyla, unuttuğu Fransızcasını hatırlama, pratik yapma sevdasına düşmüştü. Beyhan, aşçının getirdiği yemeğin servisini yaptı. Yemek, pilav, bademli ve kayıslı tavukla cevizli havuç salatısından oluşuyordu. Beyhan, pilavını kaşıklamaya başladığında, kulakları Edibe Hanım'ın tiz sesli uyarısıyla çınladı:

"Beyhan, pilavımızı çatala yeriz. Köylüler her şeyi kaşıkla yer."

Edibe Hanım bu uyarıyı yapmakla kalmayıp, çatala pilav yemenin inceliklerini de gösterdi. Beyhan'ın bu işi beceremediğini görünce ondan düz bir tabak getirmesini rica etti. Beyhan'ın pilavından bir kaşık alıp bu düz tabağa yaydı ve komutunu verdi:

"Şimdi bunu çatalınla yemeye çalış."

Yemek bitip de Edibe Hanım, parmak uçlarını ve ağzını, içine gülsuyu dökülmüş gümüş çanaklar içindeki suyla yıkarken, Beyhan göz ucuyla Zümrüt'e baktı. Zümrüt bu ritüelden haberdardı. Zavallı Beyhan, Edibe Hanım'la oturduğu ilk yemekte gümüş çanaklardaki bu suyu bir dikişte içmişti. Edibe Hanım, yemekten sonra masasındaki mermer tabla üzerine saplanmış duran dolmakalemmini çekip, Beyhan'a yeni bir not daha yazdı:

Pilavımızı çatala yeriz.

Akşamüstü Zümrüt, Beyhan'ı bahçede yakalayıp yine sordu:

"İşkence gibi, pilavı düz tabaktan nasıl yedin?"

"Sana kâğıda yazıp ne verdi?"

Beyhan bunca zaman Edibe Hanım'ın kendisine yazıp verdiği notları Zümrüt'e gösterdi. Zümrüt, "Her sabah duş almalısın. Çamaşırlarını her gün değiştirmelisin," uyarılarıyla dolu notları şaşkınlıkla okudu, hepsini buruşturup yırtarak bahçeye savurdu.

Beyhan, Edibe Hanım'ın hayran olduğu elyazısının bölündüğü kâğıt parçalarının peşinden koşmaya başladı.

"Yapma bunu!" diye bağıırıyordu Zümrüt. İhlamur ağacının yumuşak gövdesine dayanmış, "Seni bir böcek gibi ezmelerine izin verme!" diyordu.

İhlamurun dalları rüzgârda hafifçe sallanıyor, keskin bir ihlamur kokusu ortalığa yayılıyordu. Zümrüt'ün boynundaki damarlar ihlamur dalıyla aynı anda şişip iniyordu. Hava kararmak üzereydi. Beyhan'ın ve Zümrüt'ün ağladıklarını görebilmek için cılız bir ışığa ihtiyaç vardı. Serin sayılabilecek bir yaz akşamıydı. Beyhan pisi pisi ve ayrıık otlarının kapladığı bahçenin tam ortasına diz çökmüştü. Zümrüt'ün yırttığı notlar daha da beyazlaşmış, dallara, otlara tutunmuştu. Zümrüt'ün sesinden ağladığı belli olmuyordu:

"Seni sevmeleri gerek," diyordu Zümrüt. "Kalbinin kırılmasında sakınca olmayan bir zavallı değilsin sen."

"Artık yanıma yaklaşma, bana bir şey sorma. Defol buradan!" diye bağırdı Beyhan.

Çığlık gibi çıktı sesi. Bu yüzden bahçedeki kuşlar korkup havalandılar.

"Ben seni uyandırdım, değil mi?" dedi Zümrüt. Bir çocuk nasıl sorarsa öyle sormuştu bunu. Hayran olunan olgunluğu yoktu sesinde.

Beyhan, Zümrüt'ün uzaklaşan, otların üzerinde yumuşayan ayak seslerini duydu. Başkalarının doğumgünü pastalarının üzerindeki mumları üfleyerek eriştiği on altını yaşını sürdüğü o yaz, mutsuzluğun nasıl bir şey olduğunu öğrendi.

Ashında öykü bu sonla, burada bitiyordu. Ancak editörüm bu sona burun kıvrırdı: "Tamam, çocuğun mutsuzluğu iliklerimize işliyor, anlıyoruz ve bundan etkileniyoruz, ama sonunda hiçbir şey olmuyor," dedi.

Sonunda hiçbir şey olmuyormuş gibi görünen öyküler yazma merakımdan söz etmeden, "Düşüneyim," dedim.

Editörümüne hak verip düşündüm ve kafamda iki farklı son canlandı. Bir tanesi şöyle bir şeydi:

Beyhan, Zümrüt'le yaptıkları bu tartışmadan çok etkilenir ve intihar etmeye karar verir. Kendini asacaktır. Çalıştığı muayenehanenin bulunduğu hanın kapıcısı da öyle yapmıştır. Beyhan, adamın boşlukta sallanan gövdesini bizzat görmüştür. Çamaşır ipini alır, annesinin odasına girer, bebeklik salıncağının asılı olduğu tavadaki demir halkaya ipi geçirir, boynuna geçecek olan ilmiği hazırlar. Sonra komidinin üzerine çıkar. Bütün beceriksizliğiyle kapıyı kilitlediğini hatırlar. Bu yüzden tedirgin olur. Ayağının altındaki ağır komidini güçlkle tekmeleyip devirir ve boşlukta sallanmaya başlar. Ama bir anda alınganlık ettiğini düşünür, ölmekten vazgeçer. Boşlukta sallanan bacaklarıyla şifonyere, yatağa basıp kurtulmaya çalışır. Derken Allah yardımına yetişir, güneşte iyice yıpranmış olan çamaşır ipi kopar, Beyhan küt diye düşer. İçeridekiler, düşüşüyle evin çürük döşemelerini titreten Beyhan'ın başına toplaşır. Elbette onun oyun oynadığını düşünmüyorlardır. Neden intihara kalkıştı diye onu bir güzel azarlarlar. Hatta sütanesi, evden çıkan cenazesinin kendilerini eşe dosta nasıl rezil edeceğini anlatır, kendisini tutamaz, çillerini dökecek kadar kuvvetli bir tokat patlatır. Öykünün yeni sonunda Beyhan, annesinin yatağına uzanmış, içeridekilerin intiharın gerçekleşmesi halinde nelerle uğraşmak zorunda kalacaklarına ilişkin konuşmalarını dinler. Bütün konuşulanları ağlaya ağlaya dinler.

Daha dramatik olan ikinci son ise kabataslak şöyle bir şeydi:

Beyhan muayenehanede intihar eder. Yine aynı yöntemle, kendisini asarak. Kararlı ve kendinden emin bir biçimde yapar bunu. Yalnız, son anda cebinde Edibe Hanım'ın notlarından birisinin durduğunu hatırlar. Bunun kendisinin son sözü sanılacağından endişe eder. Ama bu notu cebinden çıkarıp yırtıp atacak gücü yoktur. Notta o gün yaptıkları bir tartışmaya istinaden, "Alınganlık çirkin bir davranıştır," yazıyordu.

İşte, tam hangi sonu seçsem, dallandırıp budaklandırıp işlesem diye düşünürken telefonum çaldı. Arayan annemdi. Hafta sonu ziyaretime gelmiş, bu sabah da dönmüştü. Anneleri bilirsiniz işte, yolculuğunun iyi geçtiğini haber vermek için aramış ve "Bil bakalım, vapurda kimi gördüm?" diye soruyordu.

İlham perilerim, Beyhan'la kocasını vapurda annemin karşısına çıkarmıştı. Annem vapurun çok kalabalık olduğunu, kendisinin de bir delikanlının verdiği yere iliştiğini söyledi. Oturduktan sonra bir bakmış, karşısında Beyhan'ın kocası oturuyor, Beyhan da yanı başında ayakta dikiliyor. İstanbul-Yalova arasındaki üç saatlik vapur yolculuğu boyunca Beyhan'ın kocası, "Biraz da sen otur," diye yerini karısına vermemiş. Yolculuk bitip de

vapurdan inerken annem, "Rahatsız mısın, yol boyunca Beyhan'a yer vermeden oturdun?" diye sorunca, "Rahatsız değilim," demiş Beyhan'ın kocası, "Hem Beyhan böyle şeylere alınmaz."

"Anlayacağın," dedi annem, "Beyhan hâlâ kaderinin efendisi olamamış. O hâlâ senin yazdığın gibi başkalarının ısrarla mutsuz ettiği bir çocuk."

Annemin anlattıklarından sonra, yazarlık her ne kadar toplayıcılık olsa da, bire bir yazdığım bir kişiyi, Beyhan'ı yazdıklarımından haberdar etmemin daha ahlâklı olacağını düşündüm. Aksi halde öykünün diğer kahramanlarından ne farkım kalırdı?

Bunun üzerine Beyhan'ı arayıp onun yeni yazdığım bir hikâyemin kahramanı olduğunu, yazdıklarımı kendisine okutmak istediğimi, kahramanı fazlasıyla kendisine benzetip buna alınıp kırılırsa hikâyeyi yazılmamış sayıp kitaptan çıkarabileceğimi söyledim. Hikâyeyi verdiği numaraya, apartmanlarının alt dükkânlarından birisindeki emlakçının telefonuna faksladım. Hemen okuyup beni aradı. "Çok beğendim," dedi. Onu intihar ettirmediğime sevindi.

"Ama biliyor musun?" dedi, "bir gün, hatta öyküdeki o yaz, dalgın dalgın yürürken kocaman bir kamyonun altında kalıyordum. Yolun diğer tarafındaki amcalar, teyzeler neden yolun ortasında dikilip öylece durduğumu, az kalsın ezileceğimi söylediler bana. Oysa ben yolun tam ortasında, ışığa tutulmuş tavşan gibi kalakaldığımın farkında bile değildim. Annemle karşılaştığımız o vapur yolculuğunda da yol boyunca ayakta dikildiğimin farkında olmadım."

İyi kalpli Beyhan, "Bütün bunları belki yazarsın diye anlattım," dedi. Telefonu kapatırken doğumgünümde hediye ettiği kahverengi kadife filin hâlâ durduğunu ve kızımın en değerli oyuncaklarından birisi olduğunu söyledim. Çok sevindi. O da Edibe Hanım'ın kendisine yazdığı notları hâlâ saklıyor, açıp açıp okuyormuş.

PLAJDA

Plaj kalabalıktı. Hem de çok kalabalık. İğne atsanız yere düşmez bir kalabalık mı derler, işte öyle. Aslı, kalabalığı çok sever. Kocasını öyle istiyor diye yıllarca تنها sahillerde yüzdü. Kocasını kalabalığı sevmeyen, memleketin insansız kıyılarına avucunun içi gibi bilirdi. Aslı bütün tatillerini, kendilerine en yakın ailenin bir kilometre öteden denize girdiği kıyılarda geçirdi.

"Ah, nasıl sıkıldı yavrucak," diyor teyzem.

Aslı, benim kuzenim. Bu yaz تنها sahiller müptelâsı kocasını boşayıp, annesinin yazlığına, Çeşme'ye geldi. Yeni geldi. Daha dün. Boşandığı için üzülümüşe filan benzemiyor. Her yaz bir, bilemediniz iki günlüğüne geliyordu annesinin yazlığına. Tenha sahiller müptelâsı kocasını tahammül edemiyordu evin önündeki kalabalık plaja. Plajı göremeyecek biçimde bahçede otursa, kalabalığın uğultusunun kendisini rahatsız ettiğini söylüyordu. Derken Aslı'yı peşine takıp, apar topar gidiyordu.

"Aslı çekçekli bir bavul gibi kocasının peşinden gidiyordu." Teyzem böyle diyordu. Ona kalırsa bir gün, "Ben gelmiyorum, sen git," dese iş boşanmaya kadar varmazdı. Yine ona kalırsa bir gün, "İçim kıyılıyor şu تنها sahillerde, üç, dört günden fazla dayanamıyorum, sen kal, ben gidiyorum kalabalığa," dese yine kurtarırlardı işi. Anneler böyleydi, evliliği kurtarmanın bir yolunu her zaman bulmuşlardı. Ama Aslı'nın kuşağı; üniversite mezunu, otuz yaşındaki genç kadınlar kuşağı tahammülsüzdü. Teyzem bir yandan bunları söyleyip bir yandan düşünürken, çıtır çıtır kızartıyordu börekleri. Tavadan aldığı tabağımıza uzatıyordu. Maşalı elini beline koyup mutfak tezgâhına dayandı:

"Yanlış oynadı Aslı," dedi. Sonra da Aslı'nın yağ kokuları arasından mutfaka, yanımıza süzülmesini görünce dudaklarını ısırdı: "Acaba beni duymuş mudur?"

Duymamıştı. Hem duysa ne olacaktı? Anne kız arasındaki kavgaların incir çekirdeğini doldurduğu nerede görülmüştü? Görülmemişti. Aslı geldi, yanımıza oturdu. Diğer kuzenim Leyla'nın üç yaşındaki kızıyla ilgilendi. Ben de Aslı'yı seyrettim ve düşündüm: Bir kere çocukluğundan bu yana kalın camlı, kalın çerçeveli gözlükleri vardı. Aslı burnunun ucunu görmüyordu. Lazerle gözbebeğine çizik atılmaya başlandığında gözlüklerinden kurtulabilirdi. Ama o, bu tedaviden korkuyordu. Lens kullanabilirdi; bu defa da yabancı bir cisim gözüne yerleştirmek ona iğrenç geldi. Gözlerim oyuluyor gibi dedi. Gözlerim batıyor gibi dedi. Gözlerim akacak gibi dedi. Doktor Rafet Bey, "Bugünün akşamında alırsın," dedikçe o lensleri çıkartması için ısrar etti. Birlikte gitmiştik, hatırlıyorum. Kordonboyu'nda çocukluğundan bu yana Aslı'nın göz doktoruydu Rafet Bey. Sonunda Aslı'yı ikna etmekten vazgeçmiş, "İnatçı keçiler takamaz," demişti. Aslı kalın camlı, kalın çerçeveli gözlüklerine razıydı. Peki, bunca yıl تنها sahillerde tatilini geçirmekten sıkılmış da neden her defasında kocasına tabi olmuştu? Lens takmaya direnen bir kız kalabalık sahillerde yüzmeye neden direnmemişti? Doğruydum teyzemin söyledikleri: "İnsan kocasının istediklerini de yapar, kendi istediklerini de. Yoksa evlilik tumarhaneden farksız olur. Hem evliliğin akıl yükü dayaktan da şiddetten de beterdir."

Kuzenim Leyla da bizden çıkmış, buraya gelirken ne demişti: "Sen Aslı'yı bilmez misin, her şeyin sınırını zorlar."

O yaz Aslı'nın neden boşandığını, evliliğini nasıl kurtarabileceğini konuşacaktık. Tuhaf olan, Aslı'nın, geldiği gece ailenin bütün kadınları evin balkonunda oturmuş çekirdek yerken, kocasından ayrıldığını bize açıkladığında ağlaya ağlaya, "Yıllarca bütün tatillerim تنها kıyılarda geçti. O seviyor diye," demesiydi. Teyzem, annem ve büyükannem "tenha sahiller" nedenine nasıl inanabilirlerdi? Mantksız birçok soruyla Aslı'nın daha çok canını sıkıştırdılar. Leyla ve ben artık teyzemin kucağında ağlamaktan konuşamayan Aslı'ya yardım elimizi uzatmış, boşanma nedeninin, "O seviyor diye," cümlecığının kalbinde gizli olduğunu anlatmaya çalışmıştık. Ama en güzelini, Aslı'nın üniversitede felsefe bölümünde öğretim görevlisi olmasına istinaden büyükanne söylemişti: "Ben anlamadım. Bu felsefi bir neden herhalde."

Ben beşinci sigara böreğini yiyecekken, Aslı annesinin bir ucunu bulup boşanma mevzuuna gireceğinden emin, "Hadi," demişti. "Bir an önce gidelim plaja."

Biz plaj çantalarımızı sırtlamış, kapıdan çıkarken,

"Eski günlerinizdeki gibi," dedi teyzem. Sonra da aklına Aslı'nın boşanmış olduğu gelmiş olmalı ki ağlamaya başladı. Gözyaşlarını Pokemonlu mutfak önlüğünün eteğine sildi ve bize el salladı. Aslı annesinin bu haline üzüldü, ama plajın kalabalıklığı, uğultusu ve neşesi onu hemen avuttu.

"Biliyor musunuz, ben geçen yıl da gelmemiştim," dedi, elleri yeşil havlu plaj elbisesinin ceplerinde. İlk defa dikkatimi çekti, saçları lise yıllarından bu yana değişmemişti; siyah kâküllü ve katlı.

"Aslanbaşı mı diyorduk bu saçlara," dedim, saçının kısa katlarından birisini tutarak.

"Olur mu, Farah Fawcette saçıydı Aslı'ninkiler," dedi Leyla. Terliklerine kum girdiği için huysuzlanan kızını kucaklamış, peşimiz sıra geliyordu.

"Aşkolsun kızlar, bu Björk'ün saç modeli."

"Aslı hâlâ gazetelerden, dergilerden kestiğin saç modelleriyle mi gidiyorsun kuaföre?"

"Tabii ki. Başka nasıl anlatabilirim istediğim modeli?"

"Peki, yine bu saç modellerinin ortasına kendi fotoğraflarından birini yapıştırıyor musun, fotomontaj yapıyor musun?"

Aslı, plajın orta yerinde durup kahkahalarla gülmeye başladı. Kesik kahkahaları gülme krizinin habercisiydi. Derken kahkahalarının şiddetinden iki büklüm oldu. Aslı'nın olur olmaz yerlerde yakalandığı gülme krizleri meşhurdu.

Gülmekten sorumu cevapsız bırakan Aslı sadece, "Evet, yapıyorum," anlamında başını sallamayı başardı. Gülme krizi hafifleyince de çocukluğundan bu yana kendi fotoğraflarıyla yaptığı fotomontajlarla, kimleri nasıl şaşırttığını anlatmaya başladı: Bir keresinde bunları bulan kocasının, sarı, kızıl, punk saçların ortasına yapıştırılmış Aslı yüzlerine nasıl şaşkınlıkla baktığını anlattı. Bu fotomontajların bir defasında öğrencisine verdiği Kant kitabının arasında kaldığını, öğrencisinin bıyık altından gülümseyerek bunları kendisine getirdiğini, "Hocam, kimse görmesin diye zarfa koydum," demesini... Çok güldük. Uzun zamandır bu kadar gülmüyorduk diyebilecek kadar çok...

Dediğim gibi plaj çok kalabalıktı. İğne atsanız yere düşmez bir kalabalık mı derler, işte öyle. Gittim, bir plaj şemsiyesi kiraladım, onun altına yerleştik. Denize girilen iskelenin solunda, cankurtaran kulesinin sağında, soyunma kabinlerinin denize en yakın uçundaydık. Biraz hepimizin özlediği kadın sohbetlerine daldık: Selülit kremleri, karın düzleştirici haplar, mucize bir jimnastik hareketi ağda mı, yok canım, kim dayanır o işkenceye, yeni tüy dökücü kremleri denediniz mi? jiletle hiç alakası yok, yumuşacık yapıyor her gün bir bardak havuç suyu içsen bir ayda muhteşem bir bronzluğun oluyor popo toparlayan şortlu bikinileri gördünüz mü? şu kızın memeleri kesin silikon, baksana portakal gibi silikon memeler hep soğukmuş biliyor musunuz, ısınmıyormuş, hayır gülme kimyasal olarak düşündüğünde de doğru röfleli saçtan nefret ediyorum ben de, ben de haydi denize sen git ben biraz güneşleneceğim ben de kumdan kale yapma cezasına çarptırılmış bulunmaktayım sen git Aslı, bizden umut yok.

"Gözlüklerini ne yapacaksın, Aslı?"

"Unutmuşuz, Aslı eskiden nasıl yüzerdi, yüzerken gözlüklerini ne yapardı?"

"Biliyorsunuz, burnumun ucunu göremem. Yani gözlüklerimi size verip iskeleye kadar gidecek olsam yüzlerce kişiyi ezerim. Her zamanki gibi gözlüğümü havluma sarıp iskelenin merdivenlerinin kenarına bırakacak, bir kör gibi yüzeceğim. Sonra iskelenin merdivenlerinin kenarındaki dubanın kırmızısına kilitlenip merdivenleri bulacağım. Bu havlu neden fosfor sarısı sanıyorsunuz? Aslı kolay bulabilsin diye. Havlumun arasındaki gözlüğümü takınca yeniden kaldığım yerden başlayacağım. İşte, bu kadar kolay."

"Biz bu kadar zor ve meşakkatli olduğunu unutmuşuz, istersen seninle geleyim," dedim ben.

Ama Aslı gülüp gitti. Şeker pembesi bikinisi çok yakışmıştı. Hafif düşük poposu, düzgün bacakları, bacaklarındaki ince çatlaklar çok güzeldi. Bakıldıkça keşfedilen güzellikleri vardı. Birazcık kusur her zaman daha çekiciydi. Kusursuz güzellik bana göre tatsızdı. Aslı kalabalığın arasında yürüyordu. Kocasından ayrıldığına hiç mi üzülüyordu? İskeleye çıkan, denize inen plastik merdivenin başına gelen, terliklerini çıkaran, fosforlu havlusunu, havlusunun arasına gözlüğünü koyan Aslı'yı izliyordum. Onu özlediğimi ve sevdiğimi düşündüm. İlkgençlik yıllarımızın, çocukluğumuzun bu plajda ne kadar eğlenceli geçtiğini düşündüm. Ben de kalabalığı seviyorum, dedim. Üstelik ben Aslı'dan daha beter asosyalimdir. Söylemeyi unuttum, Aslı asosyaldir. Sıkı bir asosyal, kenarına ilişeceği, tanımadığı bir kalabalığı daha çok sever. Seyredilecek bir sürü insan, kulak verilecek bir sürü diyalog. İlişkiye girmeden, bulunduğu yerden, bir asosyalin en çok sevdiği mevkiden. Bakın, bu tespiti yıllar önce Aslı'yla birlikte yapmıştık. Böyle tespitlerde bulunma konusunda üstümüze yoktu. Bu tespitlere hiç katılmayan ve sonunda kimya mühendisi olan Leyla'ya kalırsa, benim yazar, Aslı'nın filozof olması bu yüzdendi.

Aslı, iskelenin merdivenlerinin son basamağından sırt üstü suya atladı. Zaten hikâye de bundan sonra başladı.

Aslı denizden plajı seyrediyordu. Bunu gözlüksüz yaptığı için gördüğü şeyler bir sürü lekeden ibaretti. Renk renk lekeler. Hava biraz rüzgârlı, deniz dalgalıydı.

Dalıp dalıp çıktı Aslı. Şeker pembesi poposu bir görünüş bir kayboldu. Yüzerken derin kulaçlar attığını gördüm.

O sırada Aslı bizi, plajı, annesini çok özlediğini düşünüyormuş. Evlenip her şeyden nasıl koptuğuna şaşırıyormuş. Neden tatilimin bir kısmını her yıl burada geçirmediğim diye hayıflanıyormuş. Kocasından ayrıldığı için üzülüyormuş. Gözünün önüne hep, "Ayrılmak istiyorum," dediğinde, kocasının yatağın üzerine oturmuş, kamburunu çıkartmış, onu dinlerkenki hali geliyormuş gözünün önüne. Sonra eşyaları ayırırken, fotoğrafları ne yapacağını bilemezken, plaj havlularından, yatak takımlarından hangisini ona, hangisini kendisine bırakacağına karar veremezken, bundan sonra tek başına nasıl olacak diye düşünürken çok üzülmüş. Ayrılma kararının ardından çok üzüldüğü günleri hatırlamış, dalgaları yaran kulaçlar atarken. Çok açıldığını ise, dubalara gelip de gövdesi ipe takıldığında fark etmiş. Geri dönerken, yıllardır tatil yaptıkları تنها sahillerde yüzüp açılmak isteyenleri durduran dubaların, iplerin olmadığını, yüzen birisini hiçbir gücün "hop buraya kadar" deyip geri döndürmediğini düşünmüş. Rüzgâr, plajın uğultusunu yüklenip Aslı'nın tuzlu suyla tıkanan kulaklarının dibine yığılmış. Aslı bu yüzden sırt üstü suya uzanmış. Kulaklarının uğultusundan yüzemiyormuş. Kollarını gövdesinden ayırıp, gözlerini kapayıp, suyun yüzünde öylece hareketsiz kalmış, dalgaların geniş kollarında sallanmış. "Hiç konuşmayı dener mi, Aslı?" diye sormuş kendi kendine. Sordun mu kocana, "Neden hep senin sevdiğilerin?" diye. Aptal, bir kere kendine, "Neyi istiyorsan onu yap," dedin mi? Ne biçim filozofsun sen. Bitirmek, dağıtmak, bozmak en kolay. Şimdi de annem gibi düşünüyorum: kararsız, korkak, güvensiz. Sonra kafasının çok karıştığına karar vermiş. Bana kalırsa bu yüzden boşlukta durup lekelerden ibaret plaja uzun uzun bakmıştı.

Aslı, solunda olduğunu düşündüğü iskeleye doğru yüzmeye başladı. Ama solunda iskeleyi işaret eden dubanın kırmızı lekesini göremiyordu. Yine de soluna doğru yüzdü. Hayır, kırmızı dubadan eser yoktu. Yoruldu. En iyisi kıyıya çıkmak, dedi. Rotasını değiştirdi. Gittikçe kıyıdaki renklere, lekelere yaklaşıyordu. Bu defa doğru istikametteydi. Dalgalar sayesinde bir ileri bir geri gidiyordu. Yorulduğu için istemeden su yuttu. Midesi bulandı. Bu yüzden iyice yavaşladı yüzmesi. Nihayet ayakları kuma değdi. Ayaklan kuma değer değmez yürüdü. Yorulmuştu. Hatta kıyıya vurmak için gövdesini bıraktı dalgalara. Kıyıya çıktı. Neredeyse sürünerek çıktı.

"İskele nerede?" dedi, yanbaşındaki geniş bir lekeye. Bir adım daha yaklaştığında bunun göbekli bir amca olduğunu fark etti:

"Ooo, iskele iki yüz metre ileride..."

Kalabalığa doğru birkaç adım attı. Burnunun ucundakileri, orta yaşlı bir kadını, çok esmer bir genç kıızı, sarışın bir oğlanı, hatta sağ omzu lekeli bir beyefendiyi iyice görerek yaptı bunu. Yine de küçük bir çocuğa çarpmıştı:

"Affedersin," dedi "gözlüklerim yok. Bu yüzden iyi göremiyorum."

Çocuğun annesi arkasından gereksizce söylendi.

Ne yapması gerektiğini düşünüyordu Aslı. Bu kalabalıkta iskeleye nasıl gidebilirdi? Kıyıdan diye düşündü. Ayak bileklerine kadar suya girdi ve yürümeye başladı. Bu ne kadar zor bir şeydi. Gölgeleleri, renkleri sollayarak yürümek, farkında olmadan insanların burunlarının dibine girmek. Böyle olmayacak dedi. Karar değiştirdi. İskeleye gidip gözlüğünü bulmaktansa kuzenlerimi bulmak en kolay, dedi. Bu kalabalıkta biz nerede oturuyorduk? Şemsiye kiralamıştık, dedi. Şemsiye kiralanan yere çok yakındık. Şemsiye kiralanan yer neredeydi?

"Şurada bir tane var," dedi kahverengi bonesinin plastik çiçeklerini görebilecek kadar dibinde durduğu bir teyze. Teyzenin çok uzağı işaret eden parmağı hayal gibiydi, gövdesinden kopmuş gibiydi, teyzenin parmağı yok gibiydi. Yani Aslı öyle görüyordu.

Aslı, göremediği parmağının doğrultusunda yürümeye başladı. Ama bu olacak gibi değildi. Sonunda birisinden rica etti, kör bir kız gibi kendisine uzatılan eli kavradı ve şemsiye kiralayan adamı buldu.

"Siz soyunma kabinlerinin önündeki şemsiyecisiniz, değil mi?"

"Evet," dedi adam. Ardından da ekledi: "Görmüyor musun?"

"Evet, görmüyorum," dedi Aslı. "Görmediğim için sizden yardım istiyorum."

Adam münasebetsizin tekiydi:

"Madem görmüyorsun, ne işin var bu plajda?"

"Gözlüklerimle görüyorum," dedi Aslı gereksizce. Adam da gözlüklerinin nerede olduğunu sordu. Anlayacağımız, diyalog saçma sapan ve çok yorucu, uzayıp gidiyordu.

Sonunda adam, "Binlerce insan var burada. Ben günde iki yüz tane şemsiye kiralyorum, haberin var mı senin? Çocuklu iki kadın... Nereden bulurum ben çocuklu iki kadını?"

Aslı, hayal meyal adamın şaşkınlıkla ellerini iki yana açtığını gördü. Ama adamın başındaki kenarları düğümlemiş mendili çok iyi görebiliyordu. Sonra adam onunla hiç ilgilenmedi. Üstsüz iki turist şemsiyelerinin açılmadığı şikayetiyle gelmişlerdi. Aslı, kızların simsiyah göğüs uçlarını görebiliyordu. Şemsiyeci ona yardımcı olamayacaktı, anlamıştı. Kalabalık plajın ortasında bakınıp duruyordu. Saçları ve bikinisi çoktan kurumuştu. Her adımını atışta birilerine çarptığı korkusuyla, "Affedersiniz," diyordu. "Affedersiniz, affedersiniz, affedersiniz." Toprağa düşmüş bir kurlangıç gibiydi.

"Aslı," dedim. Boynuma sarıldı.

Saatlerdir bizi aradığını söyledi. Gözlüğünü uzattım. Taktı.

"Oh, dünya varmış," dedi.

Biraz su içti, sırtüstü uzandı. Çok paniklemişti. Çocukluğunda böyle durumlarda bir tek parmak uçları titrerdi. Sadece parmak uçları. Yıllar sonra yeniden Aslı'nın parmak uçlarının titrediğini görüyordum.

"Ben biraz uyuyacağım," deyip uzandı.

Şemsiyeyi, gölgesi Aslı'nın üzerinden eksik olmayacak şekilde ayarlayıp durdum. Yarım saat-kırk beş dakika uyudu. Uyandığında kendine gelmiş görünüyordu. Bir yanağında plaj havlusunun balıklı deseni, ne zamandır uyuduğunu hesapladı, kalabalık plajı seyre daldı:

"Tenha sahiller gibisi yokmuş," dedi.

Ertesi sabah ilk otobüsle, تنها sahiller müptelâsı kocasına döndü.

DİMİTRİ'NİN PAPAĞANI

Dimitri, Moldova'nın küçük bir köyünde, gözlerini kar tanelerinin savrulduğu gökyüzüne dikmiş, annesini bekliyordu. İstanbul'a çalışmaya giden annesini bir yıl, sekiz gündür görmüyordu. Dimitri, annesinin koynunda büyümüştü. Annesi biricik oğlunu yanından hiç ayırmamıştı. Bu uzun ayrılık Dimitri için çok kötü olmuştu. Evdekiler böyle söylüyordu:

"Dimitri için kötü oldu," diyorlardı.

Beş yaşındaki Dimitri'nin gecenin bir vakti uyanıp, "Annemi isterim," tutturmaları bitmişti. Neredeyse altı ay süren anne krizleri evdekileri öyle ürkütmüştü ki Dimitri'nin delirmesinden, bilincini kaybetmesinden korkmaya başlamışlardı. Veteriner olan dayısının getirdiği, gerektiği zaman inekleri, danaları, atları ve eşekleri, yani hayvanları uyutmaya yarayan iğne bile işe yaramıyordu. Dimitri'nin anne özlemi, kanına o uyutucu ilacı dokundurtmayacak kadar büyük ve güçlüydü.

Dayısının ilaçlı iğneyi getirdiği ilk gün, ev halkı Dimitri'nin sabaha kadar deliksiz bir uyku çekeceğinden emindi. Gün doğunca annesi gittiğinden bu yana yüzü gülmeyen Dimitri'yi oyalamak kolaydı. İş, gecenin bir yarısı Dimitri'nin uyanıp, daha doğrusu korkunç bir kâbustan uyanmaya çalışır gibi bağırıp ağlamasını, kendini yerlere atıp debelenmesini, kolu bacağı kesiliyormuşçasına korkunç çığlıklar atıp annesini sayıklamasını, komşuların bahçe kapısında birikip telaşlanmasını engellemekti. Dimitri, melek gibi uyumalıydı.

Dayısı ilaçlı iğneyi Dimitri'nin kaba etine batırırken, "Annemi unutman için," demişti.

Zavallı Dimitri, ciğerlerinden hasta inekler, kanserli atlar, yaralı eşekler gibi hemen uykuya dalmıştı. Küçük tatlı bir hayvancık gibi kollarını tutan büyükannesi ve dedesinin kollarında uykuya dalmıştı Dimitri. Dayısı, ilaçlı iğnenin etkisiyle kendinden geçen Dimitri'yi yatağına götürürken ağlamıştı. Ne büyük bir cezaydı bu! Aç kalmamak, yaşayabilmek, soğuktan donup ölmek için annesinin İstanbul'a para kazanmaya gittiği küçük çocuk, çok daha büyük bir yükün altındaydı. "Dayanamıyorum, sabrım kalmadı," kelimeleri boyundan büyüktü Dimitri'nin. Daha beş yaşındaydı ve sadece annesini çok özlediğini söyleyip sessizleşiyor, gizlice ağlıyordu. Çektiği acının büyüklüğü, uykusunu bölen o korkunç krizlerde ortaya çıkıyordu.

İğne, Dimitri'yi uyutmak için yeterli olmamıştı. Ertesi gece dayısı uyutucu iğneyi yeğenin kolayca seçilen damarına enjekte etti. Dimitri'nin yaşadığı öyle korkunç bir acıydı ki tatlı uykusunu tuzla buz edip korkunç çığlıklarla ortaya dökülüyordu.

İstanbul'dan gelen bir mektup Dimitri'nin gece uyanmalarının, bilinçsizce ağlamalarının önünü kesti. Annesi ta İstanbul'dan, Dimitri'nin korkunç çığlıklarını duyduğunu, kendisinin de bütün bir gece ağladığını yazıyordu. Dimitri annesini üzmemek için bir daha geceleri uyanmadı. Dayısı annesine yazdığı mektuplarda, "Şimdi daha zor bir şey yaşıyor," diyordu. "Sana olan dayanılmaz özlemini içinde tutmaya çalışıyor. Henüz beş yaşında ve sabahları uyandığında avuç içlerini kan içinde buluyoruz. Uyanıp haykırmamak için tırnaklarını avuçlarına batırıyor, İvena..." Dimitri'nin annesi İvena, ailesinden gelen mektupları ikinci defa okuyamıyordu. Gözyaşları, mektubu lacivert, korkunç bir mürekkep denizine çeviriyordu.

Dimitri, annesinin gönderdiği hediyelerle bile avunmuyordu. Sadece yakın arkadaşı Aleks'i'nin annesinin dönerken getirdiği papağan onu çok heyecanlandırmıştı. Papağan, Aleks'i'nin annesinin yanında çalıştığı ailenin hediyesi sayılırdı. Evin büyükleri papağanı hiç sevmeyip Moldova'ya dönen yardımcılara vermeyi uygun bulmuşlardı. Dimitri bütün bir gün Aleks'i'nin papağanının başındaydı. Evde sürekli papağanı anlatıyordu. Aleks'i'nin papağanını herkes görmeliydi. Şu papağan denilen şey ne harika bir hayvandı. Sonunda annesinden bir papağan istemeye karar verdi. Her mektubunda, her telefon konuşmasında bu isteğini tekrarladı. "Benim de mutlaka bir papağanım olmalı," dedi. Hatta bir defasında, "Papağan almadan gelme," diye telefonu kapattı. Neredeyse artık kendisini bırakıp gittiği için annesine kızıyor, onu değil, İstanbul'dan gelecek papağanı bekliyordu.

Ev halkı, "İyi oldu," diyordu, "papağanla avundu."

Sonunda annesinden beklediği haber geldi. Papağanı almıştı ve Noel'de geliyordu. Annesinin döneceği gün gelip çatmıştı. Dayısı, annesini karşılamaya gitmişti. Kar hızlanmış, Dimitri heyecandan o gün hiç dışarı çıkmamıştı. Gökyüzünde savrulan kar tanelerine bakarak düşünüyordu. Annesinin yüzünü unuttuğunu sanıp, koşarak fotoğrafına bakıyordu. Sonra tekrar gözünü gökyüzüne diyor, "Yanlış bir kadına sarılmaktan korkarım," deyip ev halkını güldürüyordu.

Büyükbabanın bahçe kapısına taktığı çingirak birisinin geldiğini haber verdi. Dimitri'nin ağızı sevinçle açıldı. Dayısı, elinde paketler ve üstü sarılı bir kafesle kapıda duruyordu. Yanında kimse yoktu. Cebinden çıkardığı mektubu uzattı. Büyükanne kısa mektubu okudu:

"Borçlarımızı ödeyecek, yeni traktörü alacak parayı gönderiyorum. Yol paramla Dimitri'ye papağan aldım."

Mektubun bundan sonraki kısmı Dimitri'ye hitaben yazılmıştı ve şöyleydi: "Papağanın bir adı yok, Dimitri. Bizim dilimizi de bilmiyor. Türkçe iki kelime söylemesini biliyor: 'Merhaba amca.' Ben gelene kadar sen ona yeni kelimeler öğret, olur mu?"

Dimitri o çirkin papağanı bu kadar çok istediği için pişman oldu. Elinde olsa papağanı İstanbul'a gönderir, annesini getirtirdi. Küçük ellerini açıp bir şeyler söylemeye çalıştı:

"Yine bekleyecek miyim?" dedi. Kocaman bir adam gibi yere yığılırken, "Ama annemi çok özledim ben," diye mırıldandı.

Birden kapı açıldı ve annesi kocaman bir kahkaha atarak içeri girdi. Dimitri koşarak annesine sarıldı ve çok ağladı.

PARA

Yeni bir eve taşınmıştık. Yeni, büyük ve güzel bir eve. Bu yüzden çok heyecanlıydık. Evin tadilatı bitmeden taşınmamız bu yüzden. Duvar kâğıtlarını sökmek ve yeniden boya yapabilmek için sadece bir usta tutabilmiştik. Ucuz olduğu için İlya adında bir Rumen usta. Kapı ve pencerelerin zımparalanıp yeniden boyanması işini kocamla birlikte yapabiliydik. Yapmaya da başlamıştık.

Ev sahibemiz, "Aferin," demişti. "Elinden böyle işler gelen gençleri severim. Üstelik okumuş gençlerin; yazar bir kadının ve akademisyen bir adamın elinden geliyorsa bu işler."

Kadın tam seksen sekiz yaşındaydı, en alt katta oturuyordu ve eve taşındığımız günden bu yana yaklaşık dört gündür dairemize çıkıyor, bütün gün bizi seyredip anlatıyordu:

"Aslında bütün apartman bize aitti. Babam çok zengindi," diyordu. Bunu sürekli tekrarlıyordu: "Babam çok zengindi."

Sonra babası her şeyi satmış ve bütün parası bir anda yok olmuştu.

"Nasıl yok olmuş?"

Bu soruyu, biz kapı ve pencereleri zımparalarken o da belki bininci kez aynı hikâyeyi anlatırken ben sormuştum. Çok merak etmişim. Ev sahibemizin anlattıklarına bakılırsa çok zenginlerdi. Sayısız zenginlik hikâyesi vardı. Ne gibi dersiniz: Sözelimi babası, evlenirken annesinin avucuna çekirdek ya da şeker döker gibi bir avuç irili ufaklı muntazam işlenmiş elmas vermiş. Greta Garbo, İstanbul'a geldiğinde babası korkunç bir para karşılığında annesiyle birlikte onunla yemek yemiş. Ödediği para o dönem Garbo'nun bir buçuk film parasına eşitmiş. Bunu "Life" dergisinde Garbo'nun bir filmde aldığı astronomik rakama göre hesaplamışlar.

"Greta Garbo'yla çekilmiş bir fotoğrafı vardı, ama paralarla, bütün zenginliğimizle birlikte o da kayboldu gitti," diyordu. "O fotoğraf dursaydı size gösterirdim. Güzel bir fotoğraftı. Şaşırtıcı olan, annemin Greta Garbo'dan daha güzel ve alımlı görünmesiydi. Babam hep öyle olduğunu söylerdi."

Zenginlik hikâyeleri böyle sürüp gidiyordu. Biliyor muyduk, ev sahibemiz çocukken geceleri üşüyor diye babası ona nefis tilki kürklerinden bir yorgan yaptırmıştı:

"Öyle büyüktü ki bu yorgan, yatağımın kenarlarından sarkar, sarkar, sarkardı."

Bütün hikâyelerini eğlenerek dinliyorduk. Anlaşılan babası, aileden gelen ve kendisinin işbilir sanayiciliğiyle büyüyen zenginliğini tuhaf biçimde kullanıyordu. Bitmeyecek kadar büyük bir parası olmalıydı ki babası her şeyi alıyor, aklına ne gelirse yapıyordu.

Zaten ev sahibemiz de, "Bize bakan birisi paranın mutlulukla satın alınabileceğine inanırdı," diyordu.

Babasının bütün zenginliğiyle düşleri satın alması ne kadar gerçekdışı ve hayal gibi görünüyorsa, bir gün bu apartmanın iki dairesi hariç her şeyini annesinin mücevherleri ve sözünü ettiği kürk yorgan dahil satın onlara bütün paranın yok olduğunu söylemesi de o kadar tuhaftı. Kocasının her zaman parasıyla sürprizler yapmasına alışık olan annesi, Bebek'teki nefis köşkten çıkıp bu apartman dairesine geldiklerinde her şeyin şaka olduğunu düşünüyormuş.

Ama babası ciddi ciddi, "Artık bu evde yaşayacağız, en alt katın kirasıyla geçineceğiz," demiş.

Bir süre bütün bunların şaka olduğunu düşünerek yaşamışlar. Annesi her sabah uyanıp çekmeceleri çekip bakıyormuş. Bunu pırlanta ve elmaslarla dolu bir çekmece görebilmek umuduyla yaptığını söylüyormuş. Kocasının sürprizinin bu olduğuna kendisini öyle inandırmış ki her gün çekmeceleri kontrol etme hali beş yıl devam etmiş ve sonunda delirmiş. "Ben çok zenginim," diye bağırın annesini akıl hastanesine kapatmışlar.

"Gözlerindeki o deli bakışlar, bileğindeki deli kuvveti," diye anlatıyordu ev sahibemiz. "Annem delirdikten sonra zaptedilmez bir yaratık olmuştu. Tek çare akıl hastanesiydi."

Kendisi de birkaç yıl sonra babasıyla birlikte en alt kata taşınmış. Manzaralı ve daha geniş olduğu için kirası yüksek olan bu daireyi yıllardır kiraya veriyorlarmış. Bu evin kirasıyla hukuk okumuş. O avukat olmuş; babası uykusunda, annesi akıl hastanesinde ölmüş.

"Ben anlatmasam bu hikâyeleri başkalarından duyardınız. O yılların gazetelerini bulsanız, ailemizin korkunç hikâyesini tefrika tefrika okursunuz," diyerek bize anlattıklarının değerini bilmemizi öğütüyordu.

Parasını bir günde kaybeden bir zenginın kızı olmak o yıllarda kötü bir şöhretmiş. Bu yüzden yıllarca bürosuna tek bir dosya gelmemiş. Her neyse, artık her şey geçmişti. En azından o böyle söylüyordu: "Artık her şey geçti, bitti," diyordu.

Ev sahibemizi dinlemeyi seviyordum. Kocamsa üçüncü günden sonra sıkılmıştı. Yaşlı kadının Allah'ın her günü bize çıkıp oturacağından, hep anlatacağından korkuyordu. Bense sadece tek bir şeye tahammül edemiyordum: Ev sahibemizin kirli, uzun ayak tırnaklarına. Hep bakmamaya çalışıyor ama görüyordum: Kopuk tokyodan uzanan çatlak ve şişkin ayağın kirli, uzun tırnaklarını. Bir keresinde, belki ayak tırnaklarına iğrenerek baktığımı fark edip açıklamıştı:

"Eğilip kesemiyorum ayak tırnaklarını. Onları iğrenmeden kesebilecek tek bir yakınım bile yok. Kapıcının karısı bir kere kesti. Sonra da ne kadar para verirsene ver, içim almıyor, dedi. Berberler de çok pahalı. Sadece tırnak kestirmek için çok pahalı."

Utandım. Ev sahibemizin kirli uzun ayak tırnaklarına iğrenerek bakmaktan dolayı utandım. Bir daha onun kirli ve uzun ayak tırnaklarıyla karşılaşmaktan iğrenmemek için kendimi terbiye ettim.

Rumen ustamız İlya, ev sahibemizin anlattığı para ve zenginlik hikâyelerini dinleye dinleye Türkçe'sini ilerletmişti. Tek derdi duvarların fazlaca dökülmesiydi. Bazen duvarın sıvaları, sökmeye çalıştığı duvar kâğıtlarıyla birlikte patır patır dökülüyordu. Duvarın zayıf yerlerine yeniden sıva yapmak şart gibiydi. İlya bize sormadan her şeyin çözümünü buluyordu. Ev sahibemiz gelip bütün gün,

"Babam eskiden çok zengindi," diye başlayan hikâyelerini anlatmasa, İlya memleketini, çocuklarını anlatacaktı. İki kelime Türkçe'siyle bunu yapmaya niyetli görünüyordu. Ama ev sahibemiz kimseye söz bırakmıyordu.

"Peki, hiç düşünmediniz mi," diyordum ben, "Babanızın bu kadar parası ne oldu?"

"Düşündük," diyordu ev sahibemiz, "Düşündük. Çok düşündük."

Ama neler düşündüklerini fazla anlatmıyordu. Bir elini sallayıp ağzını yamultarak geçiştiriyordu bu sorumuzu. Zenginlik hikâyelerini hatırlamak daha eğlenceliydi.

"Hikâyelerini sana karşı rüşvet gibi kullanıyor," diyordu kocam. "Bir bardak çaya babamın Roma tatilinde bize neler yaşattığını anlatırım. 'Kahven var mı?' Bir fincan kahveye dört yaşındayken provasını bizzat madam Channel'in yaptığı incili tuvaletimin nasıl dikildiğinin hikâyesini." "Dikkatli ol," diyordu kocam, "Belki anlattıklarının hepsi yalan."

"Ben de düşünüyor öyle," diyordu İlya. "Çok para nasıl kaybedilmez bir günde."

Düzelteyorduk İlya'yı: "O kadar çok para bir günde nasıl kaybedilir?"

Sonra yaşlı kadın geliyor ve aklımızdan geçenleri okur gibi şüphelerimizi gideren hikâyeler anlatıyor, açıklamalar yapıyordu:

"Siz yazarların uydurduğu şeydir hikâye," diyordu. "Hayat gerçektir. Ama yazınca yalan olur," diyordu. "Belki siz inanmıyorsunuz ama bütün paramız bir anda hayal gibi uçtu gitti," diyordu.

Kocam, "Hayal gibi," diye tekrarladığında, "Varlığı gerçektir, yokluğu hayal gibi oldu," diyordu yaşlı kadın.

Ben babasının her şeyi sattıktan sonra ne yaptığını merak ediyordum: Ortadan kaybolmuş muydu, düşmanları var mıydı?

"Bunalım," diyordu evsahibesi. Annesiyle birlikte gittikleri psikolog babası için bu açıklamayı yapmıştı: Herkesten kaçacak, çevresine zarar verecek, tuhaf şeyler yapacak.

"Belki bazı kötü adamlara borcu vardı," diyordu evsahibi. Sonra yıllardır annesiyle birlikte akıllarından geçen şüpheleri sıralayıp duruyordu:

"Paraları denize atmış olabilirdi. Yakmış, hatta yoldan geçen birisine vermiş ya da yüklü bir borç ödemiş, iflas filan etmemişti ama, bunu biliyorduk."

"Babanız parayı harcarken de kaybederken de bir çılgınmış," diyordum ben. Çılgınlık böyle tuhaf bir hikâye için doğru tanımdı. Ev sahibemiz de bunu kabul ediyordu.

Sanırım tadilatın beşinci gününde yaşlı kadın yine gelmiş, para ve zenginlikle süslü hikâyelerini anlatıyordu. Artık ben de sıkılmıştım.

Üstelik yaşlı kadın, "Bunu yazabilirsin," deyip ilgimi çekmeye çalışıyordu ki, bir yazar olarak yıllarca, "Al sana bir hikâye," diyenlere hep sinirlenmiştim.

"Al sana hikâye, al sana kocaman bir roman konusu, bak bunu yazabilirsin," diyenler yazıyı kolay görüyorlardı. Masanın başına oturtsanız, kendi hikâyelerini bırakın, nerede doğup ne okuduklarına ilişkin sıradan biyografilerini zor yazarlardı. Ama böylelerine göre hayatta her şey yazılabilirdi. Yazı en kolay işti. Hatta yazı da iş miydi?

"Ben yazılamayacak şeylerin peşindeyim," dedim. Bunu yaşlı kadının anlayamayacağını, hatta duymazdan geleceğini düşünerek söylemişim.

"Bazısı yalanlarını anlatarak birilerinin kafasını şişirir, bazısı yalanlarını yazarak eğlenir.."

"Birincisi, hayatta yazılamayacak şey yoktur, küçükhanım," dedi yaşlı kadın.

Sonra ayağa kalktı ve suratı asık, söylenir gibi konuştu:

"Artık benden sıkıldınız. Üstelik benim yalan hikâyeler anlatan bir deli olduğumu düşünüyorsunuz."

Yaptığım kabalığa üzüldüm. "Beni yanlış anlamayın," diye başlayan bir cümle kurmaya çalıştım. Salonun pencerelerini boyayan kocam da gelmiş, yaşlı kadının kırılan kalbini onarmaya çalışıyorduk. Bütün gayretimizle bunu yapmaya çalışıyorduk ki, içeriden İlya'nın şaşkınlık dolu sesini duyduk:

"Patron, patron, bak bu duvarda ne var!"

İlya, sıvası dökülen duvarı biraz daha kazımak istediğinde, sıvalarla birlikte ayaklarının dibine onlarca deste para dökülmüştü ve dökülmeye devam ediyordu. Bazı desteler çimentodan taşlaşmış, bazıları hâlâ tek tek ve gıcır gıcırdu. Duvarın içi tedavülden çoktan kalkmış paralarla doluydu.

"Babamın paraları," diye çığlık attı ev sahibesi.

Odanın kıyısında ayak bileklerine kadar gelen paralara doğru uçarken bunu bin kere tekrar etmiş olabilirdi: "Babamın paraları, babamın paraları, babamın paralan."

Paraları sevip, okşayıp, koklayarak ağlıyordu. Yere saçılan paraları kucaklayıp göğsüne bastırırken heyecandan soluğu kesilmiş gibi hırıdamaya başladı. İlya, boya kutularının yanı başında duran matarasını açıp kadının ağzına dayadı, ona biraz su içirdi. Ben de kocamın getirdiği kolonyayla, "Babamın paralan, babamın paraları," diye sayıklayıp duran ev sahibemizin bileklerini ovalıyordum. Bir ara heyecandan bayılır gibi oldu. Onu odanın köşesindeki para tepeciğinin üzerinden indirip bir sandalyeye oturttuk. Şoku atlatmış, ağlıyordu:

"Demek paraları buraya saklamış. Bu duvarın boşluğuna."

Yüzü heyecandan sarardı, yanaklarındaki et benleri iyice belirginleşti:

"Acaba bizi neden sonsuz gibi görünen bu zenginlikten yoksulluğa sürükledi. Babam böyle bir şeyi niye yaptı?"

Güçlü bir kadındı. Kolayca kendine geldi:

"Anlaşıldı, bundan sonra ölene kadar bunu düşüneceğim."

Kalktı, ayaklarını sürüyerek, yatışmayan heyecanından olsa. gerek biraz sendeleyerek odadan çıktı:

"Bu paraları atabilirsiniz. Hepimiz artık onların işe yaramayacağını biliyoruz. Yine de onları bulduğumuza sevindim. Bu, anlattıklarımın deli saçması ya da hayal olmadığına inanmanızı sağlamıştır."

Ev sahibemin boynuna sarıldım. Ne kadar mahcuptum ve ne kadar utanıyordum. Ama o, bana yakınlık göstermedi. Kızgınlığının geçtiğine dair bir işaret de vermedi. Gitmeye kararlı adımlarıyla kapıya doğru yürüdü:

"Alın size bir hikâyeye, küçükhanım. Bunu yazarsınız artık: Duvardaki hazine mi dersiniz, duvardaki paralar mı dersiniz, kayıp zenginlik mi dersiniz... Babamın paraları şimdi tek bir işe yaradı, kızının yalancı olmadığını kanıtladı."

Ağlaya ağlaya giderken söylenmeye devam ediyordu:

"Alın size bir hikâyeye. Lütfen, bunu yazın. Babamın zenginliğinin, parasının yalan olmadığını yazın!"

FİLDİŞİ SARISI

Samiye, saçlarını fildişi sarısına boyatmak istiyordu. "Fildişi sarısı," demişti, saç rengini pek bir beğendiği Devlet Hanım. Hatta boyanın numarasını, markasını da vermişti. Saçının rengini nasıl açıp, boyayı nasıl yapacağını uzun uzun anlatmıştı. Sonra Samiye'nin bu işi beceremeyeceğini düşünüp, "Gel bir gün bana, ben boyayıveririm," demişti.

Ama Samiye açık kumral saçlarını fildişi sarısına boyatmakta kararsızdı. Oğlunu doğurduğunda saçları kalın bantlarla toplamak modaydı. O da kendisine sarıyı yakıştırır, sarı bir eşarbi katlar, saçlarını toplardı. O bantlar çocuklarla gezmekten eve gelene kadar saçlarından kayar düşerdi. Kızıyla oğlunun arasında beş yaş vardı. Oğlu doğduğunda kızının bebeklik pusetini paraya sıkışıp satmışlardı. Bir yaşına gelen oğlunu kucağında taşırdı. Eteğinde kızı, kucağında oğlu çarşıya inmek, çoğunluk çarşıda oturanlara gezmeye gitmek çok zordu.

Samiye sarı saç bantlarının, sarı eşarplarının teker teker saçlarının arasından kayıp gittiği, çocuk taşımaktan bitap düştüğü sıcak yaz günlerini hatırlayıp sıkıldı.

Devlet Hanım'ın, "Kuaför Ali'de fildişi sarısı bir peruk var. Git, bir gün kafanda tarasın o peruğu. Beğenirsen boyarız saçını," önerisiyle kendine geldi.

Çocukların okuldan geliş saatinde bütün kadınlar kalktılar. Akşama yemeği olmayanlar, "Bana bir yemek söyle..." diye kapı ağzında birbirlerine yakardılar. Samiye de herkesin yaptığını yapmak istedi."

"Akşama ne pişirsem?" diye sordu.

Kimseden cevap alamadı. Samiye'nin ne muhabbeti dinlenir, ne sorusu cevaplanırdı. Kötü, sevilmeyen bir kadın değildi oysa. Misafirliğe gidip gelen, terliklerini çantasında taşıyan, o sahil kasabasındaki bütün kadınlar gibiydi. Ama dikkate alınmıyordu. Samiye bunun nedenini hiç düşünmemişti. Düşünecek başka şeyler vardı: Evin temizliği, kocasının ütöleri, iki çocuğun hazırlanıp okula gönderilmesi, biten patates soğan, bugün ne pişirsem, yarın ne pişirsem...

Sadece bir gün, hiç hayal kurmadığını düşündü. Sonra ev gezmelerinden dönerken, pazardan dönerken, çarşıdan dönerken, kasabanın biraz dışına düşen evlerine kadar yürürken aklından geçirdiklerinin hayal olduğunu fark etti. Peki, olabilecek şeyleri düşünmek hayal olabilir miydi?

"Hayalin ne olduğunu bile unutmuşum," dedi.

Mutlu mu mutsuz mu olduğunu bile bilmiyordu. Çocuklarını büyüttüğü için artık yorgun değildi. Öğleden sonraları uyuyordu. Bazen kocasının kızacağı şeyleri aklından geçirip tedirgin oluyordu. Öğle uykusunun defteri duruluyordu o zaman. Pencereden, perdenin arkasından, yoldan tek tük geçenleri, ağaçları, dalları, dallara konan kuşları, miskin miskin yürüyen kedileri seyrediyordu. Ama hiçbir zaman neden dikkate alınmadığını düşünmüyordu.

Akşam, çocuklar yemekte, uzun uzun okulların kapanmasına ne kadar kaldığının hesabını yaptılar. Havalarda yemeği bahçede yiyecek kadar ısınmış, çocuklar okula gidip gelmekten bıkmıştı. Çocuklarına hiç ders çalıştırmamıştı. Oysa bugün kadın arkadaşları bundan dert yamıyorlardı: Matematik, Türkçe ne kadar ağırlaşmıştı. Ortaokul mezunu olanlar yetişemiyordu. Samiye orta ikiden terkti. Daha çocuklarının kitaplarının kapağını açmamıştı. İki de çalışkandı, derslerini kendileri yaparlardı. Babalarının yardımını bile istemezlerdi. Babaları, sadece okul açıldığında defterlerini, kitaplarını kaplardı. Cimrinin tekiydi babaları. Bir kap kağıdıyla dört kitap ya da defter kaplamasını becerirdi. Bu yüzden minicik minicik paylarla kaplardı kitapları defterleri. Sömestr gelmeden atıverirdi bu paylar. Samiye aynı kap kağıdını kullanarak tekrar tekrar kaplamaya çalışırdı kitapları, defterleri. Böyle şeyler için ağırları çocuklar. Kocasından öyle korkuyordu ki bir deste kap kağıdı alıp, defterleri kitapları dört parmak payla kaplamaya korkardı. Samiye aynı zamanda korkak bir kadındı.

Samiye kendisi hakkında bütün kötü şeyleri düşündü. Ceza olarak bulaşık suyunu kaynattıkça kaynattı, ellerini haşladı. Kocasını mutfağın kapısından başını uzattı:

"Çay nerede kaldı?"

Samiye de, "Bak ne diyeceğim," deyip, saçlarını fildişi sarısına boyatacağını söyledi.

"Bana ne be!" dedi kocası. .

Samiye çay suyunu koydu, bulaşığı bitirdi. Kocasını balkonda şezlonga uzanmış, gazete okuyordu. Samiye çayları getirdi. O şezlonga hiç uzanmadığını düşündü. Akşamları kocasının kendisiyle pek fazla konuşmadığını,

kendisinin hanımelinin kokusuyla, gölgelerle, komşu balkonlarıyla oyalandığını düşündü. "Şikayetçi değilim," dedi içinden. Ama herkesle, çoğu zaman çocuklarıyla bile yabancı olduğunu düşündü.

Kocasını birdenbire, "Saçını başını boyatacağına, git şu dişlerini hallettir," diye çıkıştı. "Ağzın kokuyordu geçen gün."

"Bugün kokuyor muydu?" diye sordu Samiye.

"Yok," dedi kocası.

Rahatladı Samiye. Yoksa boya tarifini veren Devlet Hanım'a ayıp olurdu. Dip dibe oturmuşlardı misafirlikte. "Devlet Hanım beni seviyor," diye düşündü. Samiye uyuyana kadar çok şey düşündü.

Ertesi gün dişçiye gitmeden evvel Kuaför Ali'ye uğradı. Sarı peruğu deneyip deneyemeyeceğini sordu. Kuaför Ali gözlerini mizanpili yaptığı Nuran Hanım'ın kafasından ayırmayıp, "Öyle herkese denettirmiyoruz yenge," dedi.

Salondaki boya kokusu Samiye'nin boğazını yaktı. Manikürcü kız pedikür yaptığı tumbul ayaklardan kafasını kaldırdı, kapıda duran Samiye'yi süzdü. Çıraftan bir soda isteyen Nuran Hanım, "Ayol, kadın peruğu alıp gitmeyecek ya, kafasına iliştiyorsun işte," diye söylendi.

"Yok olmaz," dedi kuaför Ali.

Samiye, "Oldu o zaman," deyip dışarı çıktı. Oysa daha önce bu kuaföre gelmiş, kötü bir şey olmamıştı.

Devlet Hanım'a uğrayıp, "Yarın saçını boyar mısın?" demeye karar verdi. Peruğu takamamıştı ama fildişi sarısında karar kılmıştı. Devlet Hanım, fildişi sarısı saçlarını kapatan plastik bir boneyle açtı kapıyı. Evden kavrulmakta olan soğan kokusu taşı. "Söyle canım," dedi Devlet Hanım. Sanki dün uzun uzun boya tarifini veren o değilmiş gibi, eli belinde, kapıda dikiliyordu. Samiye istediğini söyledi.

Devlet Hanım, "Şimdi sekiz kişilik yemek hazırlıyorum, misafirim geliyor. Yarın ne halde olurum, bilemem. Sen en iyisi ya söylediğim gibi yap ya da berbere git," dedi. Kapıyı kapatırken de hep bembeyaz duran dişlerini göstererek güldü.

Samiye böylece dişçiye gideceğini hatırladı. Evden ne için çıktığını unutmuştu. Çok üzülünce böyle oluyordu. Her şeyi karıştırıyor, unuttuyordu. Gideceği dişçinin babası kocasının arkadaşıydı. "Bahçeden çiçek götür," demişti kocası. Samiye çiçeği de unutmuştu. Tekrar eve döndü. Bahçeden leylak ve gül topladı, mutfak çekmecesinde sakladığı kurdelelerle bağladı. Dişçiye vardığında soluk soluğaydı. Terlemiş, yanakları çocuk gibi kızarmıştı.

"Nazmi Bey'in karısı mı?" dedi dişçi kız. Başını kaldırmadan sordu bunu.

Samiye'nin getirdiği çiçeklere teşekkür bile etmeden, kurdelesini bile çözmeden, susuz vazoya atıverdi. Dişçi koltuğunda oturan Samiye, getirdiği gülleri, leylakları telaştan koklayamadığına pişman oldu.

Dişçi çürük dişi çekeceğini söyledi. Sonra da kerpetenini aldı ve dişe asılmaya başladı. Bir el Samiye'nin dişini değil de canını sökmeye çalışıyordu sanki. "Allah'ın cezası," diye söylenmeye başladı dişçi kız. Samiye çatlak parmak uçlarını dişçi koltuğunun kolçaklarına kenetledi. Dişçi kız bir eliyle Samiye'nin boğazını sıkıyordu. Samiye fildişi sarısı saçları olmadan öleceğini sandı. Çürük diş uzun bir çekiştirmeden sonra kerpetenin ucunda görüldü. Dişçi kız beyaz önlüğünün yakasına sıçrayan kana iğrenerek baktı, "Battı üstüm başım," dedi.

Samiye lavaboya ağız dolusu kan tükürürken, dişçi küçük morfin şişeciğini fark etti.

"Ben uyuşturmayı unuttum seni," diye hayretle söylendi, acemiliğine güldü.

Ağrı kesicilerle dolu bir reçete yazarken, "İyi dayandın," dedi Samiye'ye. İyi niyetli, sessiz, sakın, yumuşak Samiye, "Olur böyle şeyler," demek istedi. Ama bunu söyleyemeyecek, ağzını açamayacak kadar çok canı yanıyordu. İlk defa kederli iç sesini duydu: "Zavallı Samiye," diyordu kederli iç sesi. Ardından dişçiyi duydu:

"Hadi, artık kalk koltuktan, sırada bir hastam daha var."

Samiye acıdan gözleri kararırken, ağız dolusu kan tükürdüğü lavaboda ince yollar çizen gözyaşlarını fark edemedi. Sadece fildişi sarısı saçlarıyla herkesin kendisini çok seveceği günü hayal etti.

HOROZ NURİ'YLE KARŞILAŞMA

Avedis Çıtak otuz dört yaşına kadar yaşadığı şehre yıllardan sonra ilk defa geliyordu. Aradan geçen yılların hesabını uçakta oğlunun yardımıyla yapmaya çalıştı. Hesaba parmakları yetişmedi. Şimdi yetmiş yaşındaydı ve otuz altı yıldır Malatya'yı görmemişti.

Uçak, geceyarısı Malatya'ya vardı. Karısı Meryem Hanım ve bu geziyi planlayan oğluyla gelini, uçağın merdivenlerinden inip yolcu salonuna doğru yürümeye başladılar. Biçilmiş çim kokusu burunlarının dibine kadar geldi:

"Hep böyledir buranın havası," dedi Avedis Çıtak. "Taze, güzel, hafif kır havası."

Hızlı hızlı yürüyordu Avedis Çıtak. Her zamanki gibi hızlı hızlı. Meryem Hanım'ın dediği gibi; tazi gibi koşarak. Ama bu defa çok mutlu, çok neşeli, çok heyecanlı yürüyordu. Siz de görseniz, bej rengi montlu, mavi gömleklili, muntazam ütülü pantolonlu, orta boylu, saçları kırılmış, alını açılmış, yaşı itibarıyla kamburu çıkmış, gözlerinin içi gülen bu beyefendinin çok mutlu olduğuna kanaat getirirdiniz. Avedis Çıtak bu mutluluk ve heyecanla, havaalanının şehrin hangi tarafında kaldığını tarife koyuldu.

Küçük bir salona geçip bavullarını beklemeye başladılar. Havaalanının komik bir bavul bankosu vardı. Bütün havaalanlarında görmeye alışık oldukları türden halka şeklinde değil, düz bir çizgi halindeydi bu banko. Uçaktan boşaltılan, üstü açık arabalara yüklenen bavullar, koliler, bu komik, düz bankonun başına yığıldı. Bavulları, üstü açık, birbirine bağlı arabaya yükleyen de, arabayı kullanan da aynı kişiydi ve şimdi bavulları düz bankonun girişine tek tek bırakıyordu. Bavullarını alıp otobüse bindiler:

"Otuz kilometre," dedi Avedis Çıtak. "Buradan şehir tam otuz kilometre."

Sonra cam kenarına geçip, karanlıkta kalan geniş düzlükleri seyre koyuldu. Öbek öbek ışıkları, ışıksız tarlaları, yıldızlı gökyüzünü seyretti ve anlattı Avedis Çıtak:

"Çok bereketlidir bu topraklar. Dağların ortasında bereketli bir ova. Çevresi dağlık, taşlık topraklardır. Ama bu ova çok bereketlidir. Yarın toprağı avuçladığımızda anlayacaksınız ne kadar bereketli olduğunu."

Son sözünü söylerken, her zamanki gibi başparmağını ve başparmağıyla birlikte başını sallamış, gözlerini bir noktada sabitlemişti. Yanında oturan oğlu sessizce dinliyordu babasını. Çocukluğundan bu yana, babasından Malatya'yı, babasının çocukluğunun geçtiği Aşağı Şehri, yani Eski Malatya'yı dinliyordu: Sular, bereketli topraklar, değirmenler, minareler, o minarelerden atılan kediler, karpuz çatlatacak kadar soğuk sulara çivileme dalmalar, baldır kalınlığında yılanlar, mişmiş* kokulu rüzgârlar, geniş sofralar, güllüşler, güzel Amerikan arabaları, eğlenceli ağır sohbetler, bütün aile bir arada, herkesin birbirini tanıyıp bildiği bir şehir. En güzeli Avedis Çıtak'ın çocukluk anılarıydı. Taşı, toprağı, kuşları, böcekleri çok seven doğanın verdiği bu güzelliklerle çocukluğunu süsleyen babasının anıları, oğlunu her zaman etkilemişti. Kendisini kuşları, böcekleri çok iyi tanıyan babasına benzetiyordu:

"Yarın," dedi Avedis Çıtak, "Aşağı Şehre gidelim. Ben programı yaptım," dedi, sesinin tekdüzeliğini bozmadan ve hiçbir vurgu yapmadan: "Önce şehri gezeceğiz, sonra Aşağı Şehre gideceğiz. Kernik'de de yemek yiyeceğiz."

Sonra başını tekrar karanlık düzlüklere çevirdi. Tanıdığı, seçtiği bir yer olursa, gözünü otobüsün penceresinden izlediği şehirden ayırmayıp anlatıyordu. Şehre girdiler. Şoföre tembihlemelerine, şehrin tek beş yıldızlı oteli Altın Kayısı'ya gideceklerini söylemelerine rağmen, otobüs oteli geçmişti. Avedis Çıtak'ın sadece bir kez o da askerlik işlemleri için Malatya'ya gelen dikkatli oğlu oteli geçtiklerini fark etti. Şoförü uyardı. Otobüs durdu, indiler. Oğlu gözlerini kısıp etrafa baktı:

"Otel şurada kaldı," dedi.

"Geçtik tabii," dedi Avedis Çıtak. "Hırant bana söylemişti, Sümerbank'ın o boş arazileri doldu, bir de beş yıldızlı otel yaptılar, demişti. İşte buralar o araziler. Otel de senin söylediğin yerde olmalı."

Baba oğul bir zıplayışta yüksek kaldırıma çıktılar. Meryem Hanım ve gelini kaldırımın aşağısında kalmışlardı. Gelini, kayınvalidesinin kolundan tutup kaldırıma çıkmasına yardım etmek istedi. Ama kayınvalide dengesini kaybedip sırt üstü yola düştü. Otobüs korkunç bir gürültüyle yeni hareket etmişti. Meryem Çıtak, kendisini tutmak isterken gelininin savrulup otobüsün insan boyundaki tekerleklerinin altına girdiğini düşünüp

* Malatya'da kayısıya verilen ad

korktu. Şükür, gelini yanı başına, popo üstü hoop diye düşmüştü. Oğlu ayağa kalkıp üstünü başına silkeleyen annesine elini uzattı, onu kaldırıma çekti:

"Artık kıvrılmıyor; ne bacaklarım ne kollarım," dedi kemik erimesinden şikayetçi olan Meryem Hanım.

Karanlık, geniş bulvarda sessizce yürüdüler. Tek bir renkte o da kırmızı takılı kalmış trafik ışıklarından karşıya geçtiler. Sağa döndüklerinde otel karşılarındaydı. Odalarına çıkarlarken yarın sabah kaçta buluŖacaklarını kararlaŖtırdılar: Saat yedide.

Avedis Çıtak kendisinden, neler hissettiğinden konuşabilen bir adam değildi. Bir peygamber kadar iyi, bir çocuk kadar saf olduğunu düşünürdü onu sevenler. Sinirlenmez, sesini yükseltmezdi. Aksi bir adam hiç değildi. Konuştuğu pek anlaşılmazdı. Acele acele konuşurdu. Gelini, sekiz yıldan sonra, kayınpederinin ne dediğini anlar, bir kere söylediğini, "Efendim, Avedis Baba," ricasıyla tekrarlatmaz olmuştu. Gelini hiç dili dolanmadan ona "Baba" diye hitap edivermişti. İnsanın hayatta kendi anne babasından başka birisine aynı şekilde hitap etmesi zor bir şeydi. Avedis Baba iyiliğiyle her şeyi hak ediyordu. Güzel ve marifetli karısıyla, hayırlı evlatları bu iyiliğın hakkıydı.

Heyecanlı ve mutlu Avedis Çıtak, karşı dağlara bakıp yine anlatmaya koyuldu:

"Beydağlarının kavuğunda köyler, meşe ormanları vardır. Ama yolu izi yoktur o dağların. Kesilen meşeler binbir güçlükle indirilirdi şehre. Kar eksik olmazdı tepesinden."

Kayısı ve dut kurusu yediler kahvaltıda. Gelini, erik pestillerine çocuk gibi sevindi. Cevizleri doldurup içine sardı. Hava güzeldi. Otelden çıkıp geniş bulvarda yürüdüler. Geniş bahçe içinde tek katlı, terk edilmiş bir evin önünde durdular.

"Böyle sıra sıra evler vardı," dedi Avedis Çıtak. Sonra bahçedeki ağaçları saymaya koyuldu: Dut, kayısı, ceviz, ihlamur.

Bel hizasına kadar ot bürümüştü bahçeyi. Evin kapıları, pencereleri sıkı sıkıya kapatılmış, üstüne eğri büğrü kalaslar çakılmıştı. Evin daracık gölgeli balkonunda bir sedir, çamur tutmuş minderleriyle öylece duruyordu. Avedis Çıtak'ın gelini böyle terk edilmiş evler gördüğünde, o evin canlı, yaşadığı, misafirlerini ağırladığı günlerini hayal ederdi. Sıradan, çocukça hayaller. Bu kız hiçbir şeyi olduğu gibi düşünmezdi.

Önce şehir merkezine gitmek için otobüse binmek istediler. Biletleri yoktu ama. Üstelik bu bulvardan geçen otobüslerin nereye gittiğini bilmiyorlardı. Bunun üzerine taksiye binmeye karar verdiler. Bu defa da taksi bulamadılar.

"Şu adama soralım," dedi Avedis Çıtak. Bu öneriyi yaparken yine başparmağını kaldırıp aynı hızla indirmişti. Kamburunu çıkararak, adımlarını başının çok daha ötesine atıp kamburu peşi sıra geliyormuş gibi hızlı hızlı yürüdü. Meryem Çıtak kocasının arkasından güldü:

"Her horoz kendi çöplüğünde ötermiş."

Hepsi arkasından gülüştiler. Avedis Çıtak bulvardan gelen otobüslerin nereye gittiğini, taksi durağının nerede olduğunu öğrenmişti. Taksi durağı hemen arkalarındaydı. Karşıdan, kucağındaki çiçekli kalın dosyadan dershaneye gittiği anlaşılan genç bir kız geliyordu. Kız cep telefonunu düşürdü. Cep telefonu bir oyuncak gibi dağıldı. Genç kız dizlerini hafifçe yana kırarak büküldü, bir eliyle yüzüne dökülen saçlarını topladı, ama bu defa cep telefonunun yere saçılan parçalarını toplayacak boŖta eli kalmamıştı. Avedis Çıtak bütün parçaları toplayıp kıza uzattı:

"Bozulmamıştır, bunlara bir şey olmuyor," dedi. Gülerek, neşeli ve mutlu bir ses tonuyla söyledi bunu.

Avedis Çıtak cep telefonu kullanmıyor, yetmiş yaşında olmasına rağmen hâlâ çalışıyor, işine otobüsle gidip geliyordu. Gençlik yıllarında bütün arabalardan merakını almıştı. Malatya'da yaşadıkları yıllarda oto tamirciliği yapmıştı. İstanbul'a göçtüklerinde Buhar Kondenstop İmalatı'nı kurmuştu. Yakınları, hırslı olsa ve yufka yürekli olmasa, yarattığı markanın kocaman bir holding kuracak kadar önemli olduğunu söylüyorlardı. Avedis Çıtak ise hayatından memnundu.

Yıllar önce sadece bir gözünde katarakt oluşup, otobüslerin nereye gittiklerini, nereden geldiklerini okuyamaz, karıştırır olduğunda, yanlışlıkla İstanbul'un bir ucundan bir ucuna gider olmuştu. Hatta bir kış gecesi yine yanlışlıkla, birbirine karışıp okunamayan yazılar, duyulamayan, anlaşılamayan cevaplar yüzünden, 4. Levent Sanayi Sitesi önünden 1. Levent'e gitmek üzere bindiği otobüs köprüyü geçmiş, onu Kavacık girişinde bırakmıştı. Avedis Çıtak yaptığı bu tür yanlışlıklardan hiç yakınmaz, bunları bile yüzünde gözlerinde bir gülümsemeyle anlatırdı.

Bindikleri. taksi şehir merkezine doğru yol alırken, Meryem Hanım'la birlikte yeşillenen geniş caddelere, kimi hiç değişmeden kalan, kiminin yerinde apayrı bir şey yükselen yapılara, yerinde yellere esen tanıdık hanlara

baktılar. Meydanda indiler, şehirde dolaşmaya başladılar. Çok kalabalıktı. Avedis Çıtak en önden gidiyordu. En önden ve hızlı hızlı. İsmet İnönü'nün heykelinin bulunduğu meydana çıktılar.

"Hayret yahu, hiç değişmemiş," dedi Avedis Çıtak.

Şehrin daha da yeşillendiğini söyledi sonra.

"Biz gittikten sonra dikmişler bu ağaçları," dedi. "Baksana, her biri otuz yıllık çınarlar, kestaneler." Sonra şehrin altında kaynayan bir nehirden söz etti:

"Nehir geçer Malatya'nın altından. Bir karış toprağı eşele, buz gibi bir su patlar."

Hükümet konağının tam önünde durdular. Binanın önündeki demirleri gösterdi Avedis Çıtak:

"Ben kaynaklamıştım hepsini. Vali bey, kaymakamlar toplantıdaydılar. O pencerelerin arkası kocaman bir toplantı salonudur. İş yarına kalmamış, demişti Vali bey, siz de çalışın biz de."

Gölgeli, kalabalık, çok kalabalık geniş caddelerden yürüdüler. Alışveriş ettikleri eski dükkânları, büyük ağabey Kirkor Çıtak'ın eski saatçi dükkânını, eskilerden kalanları, buradan ayrılmayanları gördüler. Herkes yerlere kadar eğildi Avedis Çıtak'ın önünde. Herkesin sonsuz saygısı, hürmeti vardı. Avedis Çıtak heyecanla girdiği tanıdık dükkânlarında hep aynı oyunu oynuyordu:

"Tanıdın mı beni?"

Dükkânın sahibi olan tanıdık şaşkın şaşkın bakarken, Avedis Çıtak da gözlerinin içi gülerken, sessizce tanınmayı bekliyordu. Sonra kucaklaşıyorlardı eski dostla. Ardından Avedis Çıtak sırasıyla yanındakileri tanıtıyordu: Oğlum, gelinim, eşim.

Sıra, Aşağı Şehir'i görmeye gelmişti. Avedis Çıtak'ın çok uzak, çok uzak dediği Aşağı Şehir'in on kilometrelik mesafede olduğunu öğrendiler. Böyle durumlarda oğlu, babasının yüzüne bakıp geniş geniş gülümsüyordu. Turizm Danışma Bürosu'ndaydılar. Otobüsle nasıl gideriz diye sormaya girmişlerdi. Ayaküstü, otuz altı yıl sonra ilk defa Malatya'ya geldiklerini söylediler. Müdürün elma çayı ikramını geri çevirmediler.

"Taksiyle gidin daha iyi," dedi müdür bey. "Dört kişi otobüsle aynı hesaba gelir."

Avedis Çıtak'ın oğlu Turizm Danışma'daki görevlinin tarif ettiği köşeden sapıp taksi durağını buldu. Trafik ışıklarının dibinde kendisini bekleyen ailesinin önünde durdu. Avedis Çıtak, Meryem Hanım ve gelinleri kalabalık caddeyi seyrediyorlardı. Taksinin kendileri için durduğunu fark etmediler. Oğlu öne, şoförün yanına oturmuştu. Avedis Çıtak arkaya, geliniyle karısının ortasına.

"Kaç yıllık şoförsün?" diye sordu Avedis Çıtak.

"Elli yıllık," cevabını aldı şoförden.

"Elli yıldır burada mısın?"

"He ya!" dedi şoför

"O zaman senin beni tanıman gerekir," dedi Avedis Çıtak. "Ben Büyük Garaj'da otomobil tamircisiydim. 'Kadir Usta' derlerdi bana."

"Yağlı Kadir," diye araya girdi, şoförün yanında oturan oğlu.

Taksinin motoru korkunç vınıltılar çıkarıyordu.

"Neyi var bu motorun ...vınnnn... karbüratörde mi sorun.... vınnnn... şimdi bütün taksiler değişecekmiş... vınnnn..."

Avedis Çıtak'ın bütün söyledikleri motorun vınıltısının içinde yankılanan milyonlarca küçük "nnnnn" harfine dönüşüyordu. Meyvelerini çıkarmaya başlayan kayısı ağaçlarıyla kaplı düzlükleri seyreden gelinin kulağı bir süre sonra motorun vınıltılarına alıştı, Avedis Çıtak'ın söylediklerini anlayabilir hale geldi:

"Malatya'daki bütün arabaları ben tamir ederdim. Hatta Erzincan'dan şifa bulamayan arabalar, kamyonlar, kamyonetler gelirdi bana. Dinler, durur, düşünür, arızalarını bulurdum. Benim tamirhanemden bugüne kadar bir daha yol alamayacak bir araba çıkmamıştır."

Gelini ilk defa kayınpederinin hünerlerini anlattığına tanık oluyordu. Şoför, deri bir kılıf geçilirmiş, kornasının üstüne boncuklu bir kobra bağlanmış direksiyona neredeyse göğsüyle yaslanmıştı. Hatta arkadan bakınca çenesi, direksiyonun bir karış uzağında gibi görünüyordu. Elli yıllık şoför, artık seçemediği ama avucunun içi gibi bildiği yolları gözü kapalı gidiyordu. Avedis Çıtak susmuş, yolu seyrediyordu. Kimi zaman yumuşak gri bir renk alan yol sanki en uçta bulutlu gökyüzüne kavuşuyordu.

"O zaman sen Horoz Nuri'yi tanırsın," dedi Avedis Çıtak.

Şoför bizim için "Hayır" anlamına gelebilecek şekilde başını salladı. Meryem Hanım, Horoz Nuri'nin lâkabına çok içten bir kahkaha attı:

"Horoz Nuri mi?"

"He ya," dedi Avedis Çıtak. "Saçları tepesinde ibik gibi dururdu. Daha doğrusu o öyle tarardı. Zayıf olduğu için de Sinek Nuri derdik. Giyimine, süsüne çok meraklıydı. Bir Amerikan arabası vardı. Hergele, ne çok takla atardı. Her yıl bir kere dağıtırdı arabayı. En çok onun arabası bozulurdu. Gidilmez denilen yerlere gider, çıkılmaz denilen köylere çıkardı. Ta Veng'deki kiliseye kadar çıkardı arabasıyla."

Şoför gözünü yoldan ayırıp dikiz aynasından baktı. Ama Avedis Çıtak o sırada kayısı ağaçlarıyla dolu bahçeleri seyre dalmıştı:

"Her devirde şehirmiş bu Malatya," diye söze başladı tekrar. "Aşağı Şehir'de dev Roma kemerleri vardı. Bütün şehri kuşatıyordu. Selçuklu medreseleri vardı. Bir tanesine girmiş, minaresine çıkmıştık. Elimizdeki mum pat diye sönmüştü. İçine giren çıkamaz diye de bir söylence vardı. Kapkaranlık medresenin içinde kalmıştık. Kafamızı sütunlara vura vura sabaha karşı dışarı çıkmıştık. Gidince hepsini göreceksiniz," dedi keyifle. Sonra da kendisini tanıyamayan şoföre dönüp:

"Medrese duruyor mu?" diye sordu.

Adam cevap vermeyince, başını asık suratlı şoförün omuzuna kadar yaklaştırıp tekrar sordu:

"Medrese, medrese duruyor mu hâlâ?"

"Ben bir tek yollarını biliyorum bu şehrin," dedi şoför.

"Aslen nerelisin sen?" diye sordu Avedis Çıtak.

Ön koltukta oturan oğlu, babasının sorusunu şoföre tekrarlardı.

"Bitlis'den gelmeyiz biz," dedi şoför.

"Ee, Horoz Nuri de Bitlisliydi, nasıl tanımazsın?" dedi Avedis Çıtak. Çalışmaktan bıkmamış, tırnak kenarları kararmış ellerini açarak şaşkınlığını ifade etti:

"Allah Allah, Horoz Nuri'yi tanımıyor yaa!"

"Çok eğlenceli bir tip miydi bu Horoz Nuri?" diye sordu gelini. Yıllarca gazetecilik yapmıştı bu kız. Bu yüzden her şeyi gazeteci gibi soruyordu. Hayır, bu, bu satırların yazarının yani benim fikrim. Anlamadınız mı, Avedis Çıtak, kimse hakkında kırıcı bir şey düşünemeyecek kadar iyi bir insan.

Gelininin sorusunu keyifle cevaplandırdı Avedis Çıtak:

"Komikti Horoz Nuri. Hareketliydi. Sonra çok neşeliydi. Âşık olduğu kızların evlerinin önünden geçip dururdu. Bir tanesinin babası pes etmeyip kovalamış bunu. Benim garaja çekip saklamıştı arabayı."

Sonra, kısa bir sessizlikten sonra, "Demek sen beni, Yağlı Kadir Usta'yı tanımadın ha," dedi Avedis Çıtak. Şaşkınlıkla söylemişti bunu; hani kalbinin ucunda kötülük olsa, şoför beyin elli yıldır Malatya'da direksiyon salladığına inanmayacak, "Soytari" diyecekti. Ama Avedis Çıtak öyle bir adam değildi. Avedis Çıtak kimseye kötü söz söyleyecek adamlardan değildi.

Meryem Hanım'ın, geliniyle birlikte yediği, arada ön koltukta oturan oğlunun avucuna döktüğü kayısı çekirdeği içi bitmişti. Meryem Çıtak kesekâğıdını buruşturup çantasına koydu, bir paket kolonyalı mendil çıkarıp oğluna ve gelinine birer tane verdi.

Kocasına, "Sen de ister misin?" diye sordu.

Avedis Çıtak, "İstemem" anlamında başını kaldırdı. Meryem Çıtak, gelini ve oğlu, tuzlu kayısı çekirdeklerinin şişirdiği dudaklarını, yumuşakça yağlanan parmak uçlarını kolonyalı mendille bir güzel sildiler. Taksi, toprak bir yoldan Aşağı Şehir'e girdi. Avedis Çıtak'ın sözünü ettiği Roma Kemerleri, Selçuklu minareleri, teker teker kendilerini göstermeye başladılar. En fazla iki katlı, kerpiç duvarların arkasına saklanmış evler yeşilliğin içinde kaybolmuşlardı. Her köşeden su sesi geliyordu. Kavak ağaçlarının polenleri korkunç bir kar fırtınasına benzer havada dönüp duruyordu. Şoför beyin açık penceresinden içeri dolan polenler omuzlarına, dizlerine, saçlarına konuverdi. Avedis Çıtak'ın gelini dört kere hapşurdu. Her hapşuruğu, "Hep birlikte, sağlıklı," temennisi aldı.

"Burada duralım," dedi Avedis Çıtak. "Bu benim gittiğim ilkokuldu," diyerek soldaki büyük kerpiç yapıyı gösterdi.

Okulun olduğu gibi durmasına sevinmişlerdi. Ahşap kemerleri ve sütunlarıyla güzel bir yapıydı.

"Burada yeni yollar açılmış," dedi Avedis Çıtak. "Oysa okulun bahçesi uçsuz bucaksızdı. Bizim evin duvarıyla da bitişikti."

Hepsi başlarını eğip taksinin penceresinden batandılar.

"İnelim burada," dedi Avedis Çıtak.

İndiler. Avedis Çıtak, oğlunun verdiği parayı saymakla meşgul şoföre hayırlı işler demek için sağ tarafın penceresinden başını uzattı:

"Yağlı Kadir," dedi şoför sevinçle.

"Horoz Nuri bu ya," dedi Avedis Çıtak.

Horoz Nuri yaşından beklenmeyecek bir çeviklikle arabadan indi. Tıpkı Avedis Çıtak'ın tarifindeki gibi, saçları alnının üzerinde bir ibik gibi dikilmişti. Kendisine kızanların Sinek Nuri demelerini haklı çıkaracak kadar da zayıftı.

"Aynadan uzun uzun baktım," dedi Horoz Nuri. "Hatırladım ama söylediklerini anlamadığımdan, nereden hatırladığımı çıkaramadım. Ayıp olmasın diye de sustum."

"Elli yıllık, Bitlisli, böyle ibik kafalı kaç şoför var Malatya'da ya! Ben de hemen tanıdım seni. Ama sen susunca tereddüt ettim," diye açıkladı kendi durumunu Avedis Çıtak.

Tekrar tekrar sarılıyor, elleri avuçlarında konuşuyorlardı. Yetmiş yaşında iki adam, çocuk gibi sevinmekten, boşaldı boşalacak gözyaşlarından çekinip öylece durmaya çalışıyor, yine de kendilerini tutamayıp hasretle, dostlukla kucaklaşıp sırtlarını sıvazlıyorlardı. Kavak ağaçlarının polenleri korkunç bir kar fırtınası gibi otuz altı yıl sonra karşılaşan iki eski dostun, Horoz Nuri.ile Avedis Çıtak'ın çevresinde dönüp duruyordu.

KRALIN ARABASI

Keçi gibi tırmanıyordu İskender. "Yakında," dedi soluk soluğa, "beş parmağım iki toynağa dönüşürse hiç şaşırımam." Alışkanlık işte; peşinden birilerinin, öğrencilerinin, asistanının ya da karısının geldiğini düşünmüştü. Ama bu defa yalnızdı. Aylardır Sakarya ve Porsuk nehirlerinin birleştiği noktada, Gordion kalıntılarının çevresinde çizdiği geniş çemberi tamamlamaya çalışıyordu. Kral Gordios'un efsanevi arabasının, Büyük İskender'in çözdüğü düğümün olduğu tapınağı arıyordu.

Bir tepeciği aşmak üzereydi. Mola vermenin tam sırası diye düşünüp çevresine bakındı: Sırt sırta vermiş iki bodur ağaççıktan başka bir şey yoktu. Ağaççıkların dibine çökmesiyle, ayaklarının dibinden bir kertenkele hızla tepeyi inmeye koyuldu. Ardından bir tane daha, bir tane ve bir tane daha. Kertenkele ailesi gözden kayboldu. İskender terli, çıplak bacaklarını uzattı. San, kum gibi dağılan toprak, bacaklarına bulandı. Bunu yapmayı severdi. Bunun teri gidermenin en iyi yolu olduğunu köyde geçen çocukluğundan biliyordu. Biraz su içti, şapkasını çıkardı. Önünde uzanan ovaya baktı. Dikkatlice baktı. Önünde bir ay içinde taraması gereken çemberin son dilimi vardı. İşin içinde bir şaşırtmaca olmalıydı. İskender bu yüzden tapınağı Gordion'un yanbaşıda aramıyordu. Tarih ve arkeolojinin yanına antropolojiye benzer bir düşünceyi, Gordion'luların nasıl adamlar oldukları düşüncesini koymak gerekirdi. Bir kere Kral Midas'ları vardı. Demek ki, biraz kara mizah diyebileceğimiz bir durum söz konusuydu. Doğulu değil, Batılılardı. Tapınak şehrin merkezinde olsa çoktan bulunurdu. Şehirde yürünebilecek ya da atlı arabalarla gidilebilecek bir mesafede olmalıydı. Bir tümülüste bile gizli olabilirdi. Ancak Büyük İskender'in tapınağı ziyaret etmesinden, tarih, "Makedonya'dan gelecek güçleri bekleyen Büyük İskender, Gordion'daki tapınağı çıkmaya karar verdi," diye söz ediyordu. Tapınak, çıkılacak bir yükseklikte olabilirdi. İskender, Gordion'un çevresindeki çıkılacak bütün yükselteleri işaretlemişti. Yine bu yakınlardaki bir köyde, "tepenin içinde tahta bir saray"dan söz edildiğini duymuştu. Ancak köylülerin kendisini götürdüğü yer tümülüsten başka bir şey değildi ve bu çevrede bunlardan onlarca vardı. İskender, tümülüsleri rahatça seçebildiği ovaya baktı.

Gökyüzü incecik renk katmanlarına ayrılmış, sararmış ovanın üstüne çökmüştü. Bu, sonbaharın görüntüsüydü. Sonbahar ona, arkeoloji profesörü olduğu Berlin Üniversitesi'ndeki derslerinin yakında başlayacağını hatırlatıyordu. Dersleri bir haftadan fazla erteleyemezdi. Bu yıl bütün bir dönem ders vermemeyi düşünmüştü. Koyu kış günleri dışında bütün bir yıl tapınağı arayabilirdi. Ama lanet evin kredi borçları yüzünden bütün bir yıl ders verip kesintisiz maaş almaya mecburdu. Son bir aylık alan taramasında tapınağı ilişkin bir ipucu bulamazsa çalışması bir yıl daha atacaktı. Tatiller dışında en iyi ihtimalle Mayıs sonu yeniden gelebilir, kaldığı yerden devam ederdi. Çoraplarını terli ayaklarından sıyrırken, "Tapınağı satıp nefis bir ev aldık, İskender, böyle düşünemez misin?" dedi kendi kendine. Karısı Helena'yı taklit ediyordu. Berlin'deki büyük ve güzel evi isteyen de alırdan da oydu. Helena, kürsüsünü, güzel çalışma odasını ve kütüphaneyi daha çok seven bir arkeologtu. Kazılardan nefret ediyordu ve İskender onun bu haliyle nasıl arkeolog olduğuna şaşıyordu. Yine de Helena'nın tasnif etme, belirleme ve iz sürme konusundaki başarılarını düşününce, "Hayır," dedi toza bulanmış terli bacaklarına bakarak. İnsan cici bir arkeolog da olabilir. Bir yudum daha su içtikten sonra, "Kral Gordios'un efsanevi arabasının ve İskender'in çözdüğü düğümün olduğu tapınağı ararken düşündüklerime bak," dedi. Daha büyük bir ev isteyen ve alırdan Helena'dan ne farkım var?

Böyle düşünmeye devam ederse, Helena'nın büyükbabası Gustav Koerte'nin laneti üstüne olacak, tapınağı bir kez daha bulamadan Berlin'e dönecekti. Gustav Koerte 1901'de kardeşi Alfred'le birlikte Gordion'u bulmuştu. İskender, Helena'nın Koerte'nin torunu olduğunu duyunca çok heyecanlanmıştı. Belki de bu yüzden Helena'ya âşık olmuştu. Oysa kayınpederi kızını bir Türk'e vermeye niyetli değildi. Oranienstrasse'de yetmiş kişilik kebab salonu işleten bir aileyle kan bağı olsun istemiyordu. İskender'in ailesi Almanya'nın ilk Türk işçilerinden, bildik Türklerdendi. Memleketten gittikleri gibi kalmışlardı. Tıpkı Gordion'luların toprağın altında bozulmadan kalan ahşap mezarları gibi, yabancısı oldukları kültürden korunmak için daha fazla, daha fazla içlerine kapanmışlardı. Artık geldikleri yerlerin bile yabancısıydılar. Onlar için buradaki her şey farkında olmadan değişmişti. Yedi uyuurlar gibi bir kovukta yüzlerce yıl uyumuş, fırıncıya uzattıkları paranın artık geçmediğine tanık olmanın şaşkınlığına düşmüşlerdi. İskender, Helena'nın ailesinin, kızlarının bir Türk'ü sevmesinden endişe duymasını anlayabiliyordu. Sadece babasının bunu izah eden üslubu yanlıştı. İskender, sırtını verdiği ağaççıkların cılız gövdelerini hissederek hatırladı:

"Arkeoloji mezunu oğullarına İskender adını, sanmayın ki Büyük İskender'e atfen vermişler. Yaptıkları, severek yedikleri bir tür kebab çeşidinin adı da İskender."

Helena'nın babası, Noel yemeğinde dostlarından birisinin müstakbel damadına sorduğu, "Arkeolojiyi nasıl seçtiniz, yoksa adınıza bakarak bu misyonu size ailenizin yüklediğini söyleyebilir miyiz, Bay İskender?" sorusuna ondan önce malûm cevabı vermiş, ardından sandalyeden düşecek kadar çok gülmüştü. İskender neşeli başlayan ve Helena'nın babası için neşeli devam eden Noel yemeğini terk etmişti. Dışarıda kar yağıyordu. Bu yüzden Alexandre Platz yumuşacık görünüyordu. Omuzlarını kaldırmış, gözlerini kısmıştı. Bunu bir galerinin vitrinine düşen görüntüsünde tespit etmişti. Sonra aynı görüntüde, yanında Helena belirmişti. İncecik elbisesi, yaldızlı ojeli ayak parmakları görünen burnu açık ayakkabılarıyla, o havada dışarıdaydı. Kar taneleri saçlarına konmuştu ve ağlıyordu. İnce hırkasının önünü kapatmaya çalışıyor ama üşümekten doğrulamıyordu. İskender orada Helena'ya evlenme teklif etti. Yanlarından Noel şarkıları söyleyen gençler, ellerinde şampanya şişeleri ve kocaman çiçek demetleriyle davete yetişmeye çalışan, adımlarını karla birlikte hızlandıran, başlarını göğüslerine gömmüş çiftler geçiyordu. Bu, Helena'nın uzun zamandır duymak istediği şeydi. İskender yıllar sonra hiç ummadığı bir yerde, adaşı Büyük İskender'e Anadolu'nun kapılarını açan düğümün çözüldüğü topraklarda bunu kendisine soruyordu: "Neden orada o anda?" Cevap, o gece uçuşan kar taneleri kadar açık havada asılı duruyordu: "Çünkü babasının kızını aldım."

Helena'nın annesi, evlendikten sonra babası Gustav Koerte'nin Gordion hakkında el yazısıyla tuttuğu notları, ölmeden önce kendisinin aldığı ses kayıtlarını, hepsini İskender'e verdi. Kayınvalidesi, İskender için böylesine değerli bir düğün hediyesi hazırlamasının nedenlerini, notların başına ilıstirdiği kısacık bir mektupta anlatmıştı:

"Sizin arkeolojiyi seçme nedenlerinizden çok etkilendim, İskender. Babam da duysa eminim çok etkilendirirdi. Üstelik bilginizin yanına tıpkı babamda olduğu gibi kalbinizi koyduğunuzun düşünüyorum. Bu yüzden bu özel notların değerini anlayacağınız kanısındayım."

Carla Koerte Schulz

Kayınvalidesinin bu kısa mektubu ve değerli hediyesi İskender'i çok sevindirmişti. Bir kez daha arkeolojiyi seçme nedenlerini, kayınvalidesi Carla'ya köyde çocukluğuyla ilgili aktardığı anılarını hatırladı. Neler anlatmıştı?.. Adana Karatepe'de sadece tozlu ayaklarının gölgesini ve yırtık yırtık olduğu için koşarken ayağından çıkanlaştık ayakkabılarını hatırladığı çocukluk günlerinde, köylerinin yakınlarında bir çukur kazılmış, bu kazma işi yıllarca sürmüş ve ortaya Kral Asitavata'nın yazlık sarayı çıkmıştı. Çömelip ayaklan tutuluncuya kadar, güneş tepenin ardına düşünceye kadar paydos edinceye kadar orada arkeologlarla işçileri izliyordu. "Meraklı Çocuk" diyorlardı ona.

"Meraklı çocuk, bize su getirir misin?"

"Meraklı çocuk, bu fırçayla sen de toprağı temizler misin?"

"Meraklı çocuk, M.Ö. 700'de burada ne varmış, biliyor musun?"

"Meraklı çocuk, bu kabartmalardaki sıra sıra adamlar ne yapıyorlar, biliyor musun?"

"Meraklı çocuk, bir daha kuyruğı kırık aslanın sırtına binip sakın sallanma. O çok değerli."

O kuyruğı kırık aslanın sırtına gizli gizli binip sallandığında, kocaman taş aslanın çıkardığı tıkırtı ses hafızasında hiç bozulmadan kalmıştı. Aradığı, sorular üstüne sorular sorduğu, bütün algılarını açtığı anda o taş aslanın tıkırtısını mutlaka duyuyordu. Kazıda işçi olarak çalışan amcası, "Tırnaklarıyla kazıyorlar," diyordu arkeologlar için. "Buldukları taşa, çanak çömlek parçasına seviniyorlar. Kim bilir, onlar için ne kadar değerli?"

İlk ve en iyi arkeoloji derslerimi Karatepe'de, Hitit kabartmalarını bana okuyan, anlatan o arkeologlardan aldım, diyordu İskender. Her gün kazıya giden meraklı çocuk olmanın karşılığı, kendisine masal gibi anlatılan Kral Asitavata'nın yemek yediğı kabartmalardı. Bu kabartmalar arkeoloji dünyasının en neşeli, en komik kabartmalarıydı. Yazlık sarayında yemek yiyen kralın masasının altında bir maymun ve tavşan vardı. Tavşan kuşlarca gagalanıyor, bir ayı da dans ediyordu. Hitit aslanlarının kulaklarının yürek biçiminde, ağızlarının açık, dillerinin dışarıda ve alt çeneye yapışık olduğunu, yırtık lastik ayakkabılarını hatırladığı günlerde öğrenmişti. Koerte'nin bu değerli notlarını, demek bu çocukluk anılarıyla hak etmişti. Aslında kazıyla ilgili notların çoğı üniversite kütüphanesine çoktan girmişti. Ama bu notlar özeldi. Saklı hiçbir bilgi içermiyordu ve daha çok yöre halkını, yolculuğı, doğayı, havayı, yiyecekleri anlatıyordu. Bu haliyle özel bir günlük ya da antropolojik bir doküman niteliğı taşıyordu.

Koerte, Gordion kalıntılarını bulmadan önce içine düştüğü umutsuzluğu çok güzel anlatmıştı. İskender onu şimdi daha iyi anlıyordu. Çantasından Koerte'nin notlarını toparladığı kitapçığı çıkardı. Bunu kendisi için Helena yapmıştı. Helena hep böyle şeyler düşünürdü. Böyle şeylerle İskender'in hayatını organize eder, kolaylaştırırdı. Kim bilir, belki o pahalı ve büyük evi de bu düşünceyle aldırılmıştı. Ancak Koerte'nin elyazısıyla tuttuğı notların orijinali daha çekiciydi. İskender, elyazısındaki titremeden ya da parlaklıktan, dirilikten ve harflerdeki keskinlikten Koerte'nin o gün çok yorgun ya da keyifli olduğunu çıkarabiliyordu. Oysa şu italik harflere dönüştürülmüş notlar ne kadar ruhsuzdu.

"Hırslı toprak kazıcıları."

Çoğu zaman kendisini ve meslektaşlarını böyle anıyordu İskender. Koerte de notlarında, zaman zaman işin etik kısmından söz ediyordu. Troya fatihi Schliemann'ı ahlâksızca çalışanlara örnek gösteriyor, ama yaptığı işten de mucize olarak söz ediyordu. Koerte mucizelere inanıyordu:

"Tanrı var. Bu kentleri kuranlar da inanmış buna. Daha güçlüye onların da ihtiyacı olmuş. Benim de ihtiyacım var. Tanrım, bana yardım et. Kenti bu defa da bulamazsam yaşamımın bir anlamı olmadığını düşüneceğim. Aşkının yok olduğunu düşünen zavallı bir âşık olacağım. Ne acı, ne kötü."

Yine de Koerte, İskender'den daha umutluymuş:

"...Sıcak günler, soğuk geceler. Bu bozkırın soğuğu yeryüzünün başka hangi köşesinde olabilir? En kuzeyde, kutuplarda... Ateş ve battaniyeler çoğu zaman yeterli olmuyor. Konyak kesin çare. Şimdi bana bu hayalleri gördüren de beni ısıtan o konyak mı? Yoksa Kral Midas, Gordion'un tanrılarını mı gönderdi? 'Gidin, zavallı arkeologun gönlünü alın. Onu avutun. Şehrimizi bulacak ve kafasında ışıklı bir haleyle üniversitenin kürsüsünde bunu anlatacak. Bütün bakışlar üzerinde olacak. Tanrı'nın sakladığını bulan adam olacak.' Ne eğlenceli, değil mi, ne eğlenceli..."

İskender de Koerte gibi çoğu zaman tapınağı bulduğu hayalinden sıçrayıp, kendisinin bu buluşunu takdim edenler tarafından çılgınca alkışlandığını duyuyordu. Tanrı'nın sakladığını bulan adam olarak yüksek kürsüden, herkesin gözlerinin içine baka baka gururla anlatacaktı:

"Biliyorsunuz, Gordion 1901'de Gustav ve Alfred Koerte tarafından bulundu. Ancak Kral Gordios'un efsanevi arabasının olduğu ve Büyük İskender'in kendisine Anadolu'nun kapılarını açtığı düğümü çözdüğü tapınak bulunamamıştı. Üç yıl süren çalışmalarım sırasında kâhinlerin efsanevi düğümü çözmesini önerdiği adaşım Büyük İskender gibi ben de büyük kararsızlıklar yaşamadım değil. Böyle bir tapınak gerçekten var mıydı? Tezimi, Kral Midas'ın birinci Kimmer akınında boğa kanı içerek hayatına son vermediğini, uzun yıllar kral olarak kaldığını kanıtlayarak oluşturdum ve böyle bir tapınağın olabileceği varsayımını doğruladım. Büyük İskender de efsanevi arabanın üzerindeki düğümü gerçekten çözmesi halinde Anadolu'nun kapılarının kendisine açılacağını sormuştu. Ben de kendime bir soru sordum: Ya tapınağı bulamazsam? Sanırım, öyle bir durumda başarısızlıklar hanemi ölünceye kadar doldurmuş olurum. İtibarsız, sıradan bir arkeolog olarak kalırdım. Çevresindekiler düğümü çözüp çözmeme konusunda kararsız kalan İskender'i, kaçmanın yenilgi olacağını söyleyerek ikna etmişlerdi. İskender o anda basit görünen o simgeyi, düğümü çözmeyi kabul etmişti. Çözülmesi imkânsız görünen düğümü akıl almaz bir yöntemle, bir kılıç darbesiyle çözmüştü. Ben de tapınağı aynı mantıkla aradım. Akıl almaz bir yerde..."

İskender tapınağı akıl almaz bir yerde, akıl almaz bir biçimde mi bulacağını merak ediyordu.

Koerte, Gordion'u böyle bulmuştu. Rüyasında iki Gordion'lu asker gelip, şehrimizin kucığında uyuyorsun, Koerte, demişlerdi ona.

Ertesi gün Koerte, köylülere uyuduğu yeri kazdırmış ve şehri bulmuştu. Bu hikâyeye İskender'i çok etkiliyordu. "Belki de öğle vakti gözkapaklarımın ağırlaşmış yarım saatlik bir uykuya dalmam bu yüzden," diyordu. Şapkasını bir kovboy gibi yüzüne örtmüş, tam uykuya dalacakken cep telefonu çaldı. Arayan Helena'ydı:

"Nasılsın, kralın arabasını bulmuş, Berlin'e doğru tozu dumanı birbirine katarak geliyor muydun?"

"Kralın arabasını büyükbaban gibi rüyamda bulma umuduyla siestaya hazırlanıyordum."

"Zavallı, yorgun Büyük İskender. Bak, ben kralın arabasını buldum. Bugün gidip Audi TT'yi aldım, İskender. Kralın arabası bu, geldiğinde göreceksin."

"Helena, sen çıldırdın mı?"

"Aklım yerinde. Düşündüm ki evin borcu bitiyor. Hem babam yardım etti..."

"Helena, bunu istemediğimi biliyordun. O büyük ev, lanet banka kredileri ve şimdi kapısında 80 bin marklık bir Audi TT'yle, kuyruğunda bizi iflas ettirecek yeni banka kredileri."

"İskender, seni tartışmak için aramadım. Hem babam yardım etti diyorum. Üstelik sevineceğini düşünmüştüm. Güzel bir ev ve güzel bir araba. İnsan hayattan başka ne isteyebilir?"

"Benim gibi bir aptal kralın arabasını, İskender'in çözdüğü düğümü."

"Seni anlıyorum. Aylardır yorgunsun, kafan karışık. Şunu bil ki kralın arabası bu, İskender. Geldiğinde bayılacaksın. Mükemmel bir şey. İstersen motorunun sesini dinletebilirim. Mükemmel bir ses."

İskender motorun sesine tahammül edemedi, telefonu elinden fırlattı. Cep telefonu havada geniş bir yay çizdi, sonra çok yüksekte tepenin en dibine düştü, zıpladı, zıpladı, dağıldı. Metal parçaları güneşte parladı, söndü.

Gordion Kralı'nın efsanevi arabasını, Büyük İskender'in çözdüğü düğümün bulunduğu tapınağı bulma hayalleri de cep telefonunun hafif parlak metalleri gibi parladı ve söndü.

Büyük İskender de Pagos'u, rüyasına giren iki Nemesis'in gösterdiği yere kurmuş.

"Ama," dedi İskender, "bu hafif hayatta ne o kadar ağır uykularımız, ne de elinde Homeros'la Troya'yı bulan Schliemann kadar şansımız var."

İskender bunları düşündü ve uyudu. Rüyasında Audi TT'sinin içindeki Helena'dan başka da bir şey görmedi.

DERTSİZ BAYAN KUHARİK

"Evleri güzel kılan, içlerindeki huzur ve neşedir." Belki bir kelime eksik, belki bir kelime fazla, ama Kuharik Gobelyan böyle düşünerek uyandı. Sesler yine uykusunu bölüyordu. Aklınızdan geçtiği gibi şizofren değildi. Hasta değildi. Bana kalırsa, kafası biraz fazla çalışıyordu. Yine bana kalırsa, tuhaf sayılabilecek işler yapıyordu Kuharik Gobelyan. Ne gibi dersiniz: Bir gece uykusunda bir ses, "Melekler için bir ev yap, Kuharik," demişti ona. Ertesi gece rüyasında kendisini bir evin önünde bulmuştu. Bir sonraki gece Cihangir'in merdivenli bir yokuşunda olduğunu gördüğü evin içine girmiş, aynı sesin, "Bu ev senin olacak," dediğini işitmişti. Ertesi gece rüyasında korkunç bir ışık bulutunun içinde bulmuştu kendisini. Ona göz açtırmayacak kadar yoğundu bu ışık. Yine aynı evin içerisindeydi. Ev bir mabet gibiydi. Aynı ses bu defa, "Bu evi melekler için nasıl düzenleyeceğinizi sana göstereceğiz, Kuharik," demişti. "Deliriyorum," diyerek uyanmıştı Kuharik Gobelyan: Bir nefes, hissedebileceği şekilde, kâküllerini hafifçe havalandıracak şekilde yüzüne üfledi: "Biz aklına mukayyet olmana yardımcı olacağız, Kuharik."

Kuharik doğrudu. Kocasını yanıbaşında, komik bir biçimde "puf puf puf" sesleri çıkararak, evet aynen böyle, iki dudağının arasından "puf puf puf" sesleri çıkararak uyuyordu. Bir kâbus gördüm diyerek on altı yıllık kocasını uyandıramazdı. Kocasına, "Çok korkunçtu. Şimdi çok susadım. Ama mutfağa bir bardak su almaya gitmeye korkuyorum. Bana bir bardak su getir misin?" diyemezdi. Kocasını uykusunu bölüp, onu teselli edip, dediğini yapacak erkeklerden değildi. Ama Kuharik, kocasının bütün söylediklerini yapardı. "Onun ne kadar vicdansız olduğunu bilmiyor musun, Kuharik?" Rüyasındaki ses fısıldamıştı yine: "B,ak, suyun burada. İç, Kuharik."

Kuharik Gobelyan başını sağa çevirdiğinde komidinin üstünde duran bir bardak suyu gördü. "İn misin, cin misin, şeytan mısın sen?" Kuharik Gobelyan'ın rüyasında ve uyanırken, evet uyanık ve her şeyin, kocasının puflayarak uyumasının ve ona bir bardak su getirmeyecek bir adam olduğunun bile farkındayken duyduğu ses: "Hayır, Kuharik," dedi. "Cinler, şeytanlar pis kuytu köşelerde barınabilir. Biz senden melekler için bir ev yapmanı istiyoruz."

Kuharik Gobelyan başucunda duran bir bardak suyu bir dikişte bitirdi. Yatağına uzandı, pike yumuşakça, omuzlarını kapatacak biçimde üzerine çekildi. Aynı sesin kendisine bu defa, "Korkma," dediğini işitti. Sabah çok mutlu ve çok iyi uyandı.

Kuharik Gobelyan otuz sekiz yaşında, çevirmenlik yapan bir kadındı. Edebi eserlerden ziyade teknik kitaplar çeviriyordu. Aslen kimya mühendisi olan kocası Yetvart Gobelyan, babasından kendisine kalan çiçekçi dükkânını işletiyordu. İşleri iyiydi. On üç yaşında bir oğulları vardı ki, onu da moda uyup Londra'ya dil kursuna göndermişlerdi. Çocuklar her yaz Londra'ya dil kurslarına gider olmuştu. Böyle bir moda vardı anlayacağınız. Kurstan çok "bağımsızlık tatili" gibi bir şeydi bu çocuklar için. Kuharik Gobelyan her gün bir saat birlikte İngilizce çalışmayı ve pratik yapmayı teklif etmişti oğluna, ama "bağımsızlık tatili" böyle bir teklifle boy ölçüşemeyecek kadar değerliydi. Sonuçta karı koca ilk defa oğullarından bu kadar uzun süre ayrılıyorlardı. Fakat bu o kadar önemli değildi.

Kuharik Gobelyan bir süredir hayatını düzene koyduğunu düşünüyordu. Kocasının söylediklerine eskisi gibi gözyaşı dökmüyordu. Kocasının günler süren surat asmalarına da alışmıştı. Eskiden böyle durumlarda kolu kanadı kırılır, hiçbir şey yapamazdı. Şimdi gençlik yıllarında ne kadar çok hırpalandığını düşünüyor, buna üzülüyordu. Gereğinden fazla hassas ve ince olduğunu kabul ediyordu. Kocasının kötü bir insan olmadığını da. Ancak şimdi bunları düşünemeyecek kadar çok karışık kafası. Bugün eski defterleri açıp, sonra da kendisini, "Başkalarının ne büyük dertleri var, Kuharik. Senin kuruntuların da dert mi?" diye avutacaktı.

Neredeyse bütün bir gece duyduğu o sesi, gece başucuna bırakılan bir bardak suyu hatırlıyordu. Ama korkmuyordu. Aksine, çok sıradan bir şeymiş gibi düşünüyordu olanları. Hiç kimseye söylemeyeceğine dair kendine söz verdi. Kulağına fısıldanan, melekler için bir ev yap ricasından, kendi kendine omuzlarına kadar örtülen pikelerden, kâküllerini havalandıran nefeslerden kimseye söz etmeyecekti. Kocasına asla. Evliliklerinin ilk yıllarında hep, "Sen hastasın," diyordu kocası. Neden böyle söylüyordu? Dertini açtığı bir arkadaşına sormuştu: "Doğru mu söylüyor?" Ne çok üzülmişti arkadaşı: "Sen ne kadar iyi, ne kadar doğal bir kadınsın, Kuharik. Erkekler insanı delirtmek, üzme, yerden yere vurmak için söylerler bütün bunları." "Ben de mükemmel bir eş sayılmam," diye avutmuştu kendisini Kuharik Gobelyan. "Üstelik kocama âşığım. Aşk, nefrettir aynı zamanda, çok incelik kırılmaktır."

Bütün bunları, rüyasına giren sesleri düşünürken, on altı yıldır her sabah pişirdiği kahve taşı. O sırada mutfak masasında gazetesini okuyan kocası, "Aferin," dedi soğuk bir sesle ve küçük bir çocuğu azarlar gibi. Kuharik kahveyi fincana koydu. Bunu yaparken, kahve cevzenin ağzına yaklaşmış daha az ısınmış metalle karşılaşınca çıtır çıtır sesler çıkararak sığıyordu. Bu yüzden beyaz mermer tezgâh kahve lekeleriyle doluyordu. Bu lekeler hemen silinmeyi gerektirirdi. Yoksa izleri kalırdı. Kim bu mutfak tezgâhını böyle beyaz istemişti? Yıllar önce kocası karar vermişti buna. Kuharik Gobelyan'a da lekeleri kazımak düşmüştü. "Yine de ilk yıllar kadar kötü değil her şey," dedi kendi kendine: "Üstelik ilk yıllarda ben de beceriksizin tekiydim." Mırıldandığını ama kocasının bunu duymadığını fark etti.

Bazen Kuharik, kocasına bir şey sorardı. Cevabını almasının önemli olduğu bir şey. Yüksek sesle sorardı bunu. Duyardı ama cevap vermezdi kocası. Çocuk gibi tekrarlardı Kuharik. Sonra kocasının ağzından dökülen o biricik kelimeyi anlamaya çalışırdı. "Ne dedin, duymadım," derdi. "Evet, dedim ya," diye bağırırdı kocası. Ya da, "Hayır dedim ya!", ya da her neyse.

"Zavallı Kuharik," dedi, geceleri kulağına fısıldayan o ses. Tam Kuharik çamaşır makinesinin önünde çömelmiş, renklilerle beyazları ve ara renklileri birbirinden ayırıyordu. Rüyasında, yarı uyur yarı uyanıkken duyduğu, başucuna bir bardak suyu koyup üstünü örten o sesteki bunu söyleyen: "Üzülme Kuharik, biz seni avutacağız."

"Delirtmeyin de istediğinizi yapın," dedi Kuharik bütün muzipliğiyle.

Söylemeyi unuttum, aslında Kuharik muzip, komik bir kadındı. Kuharik aynı sesin güldüğünü iştirip rahatladı. Gün boyunca fısıldaştılar. Fısıldaşmalar, Kuharik evin işlerini yola koyup, kahvaltı bulaşıklarını makineye yerleştirdikten sonra masasının başına oturup çalışmaya başlayınca kadar sürdü. "Ne kadar saygılısın işime," dedi Kuharik. "Masamın başına geçtiğimden bu yana hiç fısıldamadın bana."

Çalışkan bir kadın değildi Kuharik. Yaptığı çevirilerden istese çok para kazanabilirdi. Oysa o cep harçlığını çıkaracak kadarını kazanıp aylıklık ederdi. Saatlerce oturabilir, bir kitabı aklında bir cümlesi kalacak şekilde karıştırır, renkli dergilere bakıp bakıp dururdu. Kocası, "Kraliçe Kuharik," derdi ona. "Asalak" demek gibi bir şeydi bu. Parayı kendisinin kazandığını akıllıca hissettirirdi. Ama haklıydı, ayakta kalmaları için vargüciyle çalışan kocasıydı. Kuharik parasının yettiği elbiseleri, ayakkabıları alırdı. Hatta oğlunun doğumundan sonra yıllarca eski elbiselerini, altı delik ayakkabılarını giyip durmuştu. "Ne olmuş sana, kadınlığını unutmmuşsun sen," demişti eski bir arkadaşı. Sonra nasıl kendine gelmişti, unuttu. Çok kafam dağılıyor bugün, diye geçirdi içinden. Her zamanki gibi tembelliğinin kovuğuna girmeye hazırlandı. Gündüz çoğunlukla karşı balkonları seyrediyordu. Karşı apartmandaki altı üstü oturan temiz titiz kadınları. Dün bu kadınlardan birisinin üstte oturanın pencereleri silişini izledi. Cıvıv sarısı bulaşık eldivenlerini eline geçirip önce köpük köpük, kokusu neredeyse geniş caddeyi aşmış Kuharik'in burnuna kadar gelen bir suyla çerçeveleri siliyordu kadın. Her pencerede suyu değiştiriyordu. Ardından pencereleri pırıl pırıl parlattı. Kuharik böylesine iyi temizlik yapamadığını düşünmüştü. Bütün gücünü ve dikkatini toplasa bile beceremezdi bunu. Bugün aynı kadın, alt komşusunda, balkon sardunyalarla dolu kırmızı saçlı alt komşusunda çay içiyordu. Bu semtte balkon kullanma alışkanlığı yoktu. Koca caddede bir tek bu kadınlar balkonda otururlardı. Kuharik bile evinin geniş, havadar balkonlarına hiç çıkmıyordu. Kırık saksıları değiştirmiyor, eksilen toprakları eklemiyordu. Evini mutlu bir insana aitmiş gibi kullanmıyordu. "Oysa fena değiliz biz," diye avuttu kendisini yine. "Birbirinin kafasını kırarak yaşayanlar var. Ama insanın kafası kaç şekilde kırılabilir?" Tam kendisine bu soruyu sorduğunda hayır, yeniden o sesi duymadı telefon çaldı. Telefondaki, ölen annesiyle babasının borçlusuydu. Zavallı adam borcunu altı ay sonra ödeyebileceğini söylemişti. Zavallı annesiyle babası dokuz ay önce ölmüşlerdi. Trafik kazasında, ikisi birlikte, aynı anda. "Bir evim var. Küçük bir bodrum katı. Onu satarak ödemeyi planlıyordum borcumu," dedi telefondaki ses: "Ancak gelin görün ki hanımefendi, evdeki hesap çarşıya uymadı. Kimse almıyor evi. Ben sizinle tekrar görüşmek istiyorum, mümkünse bugün."

"Satmadığım evimin çok yakınında bekleyeceğim sizi," demişti telefondaki borçlu. Kuharik, "Siz bana bu borcu hiç ödemeyin," bile diyebilirdi. Kuharik bunu rahatlıkla söyleyebilirdi. Adamla evinin çok yakınında buluştular. Kuharik üç dört defa görmüştü adamı. Ama daha çok telefonda konuşmuştu. Babası bütün birikmiş parasını, oğluna eczane açmak isteyen bu adama vermişti.

Eczane açılmış, bir yıl sonra da kapanmak zorunda kalmıştı. Babası adamın borcunu parça parça ödemediğini söylerdi. Kuharik'in babası zengin değildi. Orta halliydi ve çok parayla yapacak bir işi yoktu. "Benim hayallerim parayla değil," derdi.

"Size teklifim," diye söze başladı, her halinden iyi bir adama benzeyen borçlu, "Satmadığım evi size vermek, kalan borcumu da kısa bir sürede kapatmak. Söylediğim gibi, ev burada, Cihangir'de. Şimdi sizi oraya götürüyorum. Bu yüzden sokak ortasında randevu verdim size." Sonra da adımlarına uygun bir hızla konuşmasını sürdürdü: "Ev neden satılmıyor, onu da anlamış değilim. Bodrum olmasına rağmen çok güzel güneş alıyor. Üstelik çevresi ağaçlarla kaplı yeşilliğin ortasında. Ee, fiyatı da uygun. Şeytan karıştı bu işe. Biz eskiler böyle deriz."

"Bu sokakta mı?" diye sordu Kuharik. Rüyasında gördüğü merdivenli sokağın başına gelmişlerdi çünkü. "Şuradaki ev mi?"

"Nereden bildiniz!"

"Rüyamda görmüştüm."

Adam kalp gözü açık olanlara da, rüyalara da inanırdı. Yadırgamadı. Gülümsedi. Kuharik, rüyasında gördüğü evi gezdi, o sesi tekrar duydu: "Melekler için düzenle bu evi, Kuharik. Biz sana yardım edeceğiz. Biz aklına mukayyet olmanı sağlayacağız. Korkma, Kuharik."

Kuharik evin tam ortasında durup istavroz çıkardı. Tüy gibi hafifleyerek çıktı evden. Borçlu, borcunu kapatmanın huzuruyla el sıkıştı. "Kocama böyle bir takastan söz etmeyin," ricasında bulunmuştu Kuharik: "Hatta yakın çevremden hiç kimseye." Merdivenlerin başına kadar gelip geriye baktığında, adamın çoktan gözden kaybolduğunu görüp şaşırdı. Bu dik yokuşu bu kadar kısa zamanda nasıl inmişti? Yoksa açık bir kapıdan mı girmişti? Ama sokağın o ucunda yüksek bahçe duvarlarından, tuvalet pencere ve ziftli arka cephelerden başka bir şey yoktu ki...

Kuharik evindeydi ve hiçbir şey yapmadan öylece oturuyordu. Rüyasında gördüğü evi melekler için nasıl düzenleyeceğini filan düşünmüyordu. Bu ona nasıl olsa gösterilecekti. Annesiyle babasını hatırlamıştı sadece. Yıllarca bir yabancı gibi gelip gitmişlerdi evine. Bir kere oturup yemek yememişlerdi. Onları evinde güzel güzel ağırlayamamıştı Kuharik. Hep bir çocuk gibi azarlamıştı anne babasını. "Kocan senle, sen bizi," demişti bir defasında annesi. "Ben anlıyorum seni. Öyle bunalıyorsun ki sadece bize yükseliyor sesin."

Nasıl kovmuştu annesini evden. Oğlunun ikinci doğumgünüydü. Annesi kötü bir söz mü etmişti? Hayır. Ağlayarak, sessizce çıkmıştı annesi kapıdan. Kuharik pişman olmuştu elbette. Kucağında oğlu, annesinin arkasından koşmuştu: "Ağlama, anne. Gitme."

Kapının zili çaldı. Kuharik kapıyı açtı. Kocasıydı gelen. Keyifsizce dolaştı evde. Buzdolabını açtı. Hep boştu Allah'ın cezası buzdolabı. Tembel Kuharik bunu bile beceremezdi. "Yetişemiyorum," diyordu Kuharik. Yıllardır her gün meyve sebze alışverişi yapmaktan; biten pirinçleri, şekeri, çayı, kahveyi yerine koymaktan bıkmıştı. Bu da ağır bir işti.

"Uzayda koordinatları hesaplamak kadar ağır bir iş." Ah, eski bir sevgilisi söylemişti bunu. Kuharik domates seçerken hatırladı bunu. Domates seçerken ve kocasının suratı düzelsin diye günün alışverişini yaparken. Kollarını kopartan alışveriş torbalarını taşırken. Hiç uygun olmayan bir durumda düşünmeye devam ediyordu eski aşkını. Onunla olamamış, evlenememişti. Yıllardır karşılaşmıyorlardı. Hem karşılaşsalar, konuşacakları ne malumdu? Birbirlerini tanıyacakları? Kuharik hep onunla karşılaşmak istemişti. Oğlu ve aslında her zaman akıllı, dürüst, mükemmel bulduğu kocasıyla yolda giderken, "Bak, senin esirgediğin mutluluk," demeyi geçirmişti içinden. Yıllar önce evlenmek ne kadar önemliydi Kuharik için. "Esirgenmek istiyordun çünkü zavallılık." O ses böyle deyip kapattı eski aşk defterini.

Sonra bildiğiniz gibi işte, Kuharik yine kendisini avuttu. "Başkalarının ne dertleri var, bunlar da dert mi?" diye. Kocasına güldü, ne istediğini sordu, ona bugünkü sırrı dışında bir şeyler anlatmaya çalıştı. Sonra bulaşık makinesini boşaltıp, elbezlerini bir damla çamaşır suyu ve beyaz sabunla kaynatırken, kendine ait bir hayatının olmadığını düşündü. Kendisi için bir dünya kuramamıştı. Evliliği abanarak geçmişti, dostluklarının, eğlenme isteğinin, yalnız kalma arzusunun, tek başına gidebilme durumunun üstünden. Elbezlerini kaydattığı su taşı, ocağın alevini söndürdü. "Aptal, burjuva kadınlar gibi evliliğimi sorguluyorum," dedi. Burjuva değildi. Hatta kocası, "Köylü," diyordu ona gençken. Serdiği masa örtüsünü beğenmediğinde ya da olmadık bir şey yüzünden. Kuharik, kocasına kalırsa her şeyi yanlış yapıyordu.

Erkenden yattı. Tahmin edeceğiniz gibi rüyasında o ses, evi kabul ettiği için kendisine tekrar teşekkür etti ve melekler için evi nasıl düzenleyeceğini anlatmaya koyuldu. Hatta Kuharik, rüyasında evin melekler için düzenlenmiş halini bile gördü. Güzel bir koku duydu, huzur veren bir ışıkla gülümsedi.

Kuharik Gobelyan ertesi gün sahip olduğu yeni evin bütün köşelerini inanılmaz güzelliklerde işlerle, resimlerle, tasvirlerle, masallarla ama daha çok annesiyle babasının incecik resimleriyle süslemeye başladı. Kuharik Gobelyan tam on dört yıl sekiz ay gece gündüz melekler evini düzenlemekle meşgul oldu. Bu uğraşısından kimseye söz etmedi. Yaldızlanan ve boyalanan parmak uçlarını etlerini kazırcasına tinerleyip eve öyle gitti. Bütün olumsuz ve kötü düşüncelerinin ardından yine de dertsiz olduğunu düşündüğü evliliğini sürdürdü.

Elbette merakınızı hoş karşılayıp, size Bayan Kuharik'in melekler için düzenlediği evinden söz edeceğim. Evin ortaya çıkmasının ve yılın sanat olayı ilan edilmesinin hemen ardından, 1999 yılının Mart ayında kucacımda henüz altı aylık olan kızımınla birlikte gezdim orayı. O güne kadar bir sanat eseri karşısında hissetmediğim şeyleri hissettim. Evin pencere camları, duvarları, tavanları, döşemeleri, kimi zaman toplu iğne başını bulan tasvirler ve şekillerle bezenmişti. Gün ışığı, pencerelerdeki her şeyi odaların, evin belli köşelerine taşıyor, üç boyutlu hale getiriyordu. Küçük zaman aralıklarıyla, pencereden gelen ışığın değişmesiyle görüntüler de yumuşakça değişiyor, melekler yerini Kuharik Gobelyan'ın annesiyle babasına, bu evi aldığı borçlu adama, peygamberlere, kutsal ağaçlara, su içen kuşlara, ceylanlara bırakıyordu. Duvarlardaki hikâyeleri çözmek, seyretmek için günlerce bu evde kalabilirdiniz. Müze defterlerini okumak gibi bir alışkanlığı olanlar övgü dolu şu cümlelere rastlayabilirlerdi:

"Taç Mahal'i görmekten daha etkileyici."

"Yeryüzünde insanı böylesine içine alan bir sanat eseri daha var mı?"

"İnsanüstü bir çaba."

"Yüzyılın, binyılın sanat olaylarından birisi," gibi gibi gibi...

Daha sonra içinde bulunduğumuz yılın Nisan ayında, Kuharik Gobelyan'ın adına *National Geographic*'de yayımlanan Dahiler Belgeseli'nde rastladım. Belgesel, sıradan insanlar gibi görünüp, insanüstü bir çabayla olağanüstü şeyler, çoğunlukla bir sanat eseri yaratan insanlardan söz ediyor, örnekler veriyordu. Sözgelimi, sevdiği kız tarafından düğün gecesi terk edildikten sonra üç tonluk mercan kayalarını dağın başına çeken ve onlardan muhteşem heykeller yapan bir Litvanyalı'dan, evinin bahçesine en uzununu altmış beş metrelik kuleler dikip bunları cam ve seramik parçalarıyla süsleyen bir İtalyan'dan, İsa'nın yeniden yeryüzüne ineceğine inanıp ona şu an Newyork Modern Sanatlar Müzesi'nde sergilenen, üzerindeki yazıların oluşturulduğu alfabeyi kimsenin çözemediği bir taht yapan Amerikalı'dan ve Kuharik Gobelyan'ın Melekler İçin Düzenlediği Evi'nden söz edildi. İşte o belgeselde, Kuharik Gobelyan'ın bu evi neden düzenlediğine ilişkin söylediklerine de yer veriliyordu: "Melekler İçin Bir Ev düzenlerken dertlerimi unuttum," demişti Bayan Kuharik. Ardından fikrini değiştirip, "Pek derdim olduğu da söylenemezdi ya," demiş. "Bu evi düzenlemek aklıma mukayyet olmamı sağladı," diyerek bitirmişti kısa konuşmasını.

Dertsiz Bayan Kuharik'in kulağına melekler için bir ev yapmasını fısıldayan o ses olmasa, ben de her şeyi onun üç cümlelik kısa konuşmasından ibaret sanacak, bu hikâyeyi size anlatamayacaktım.